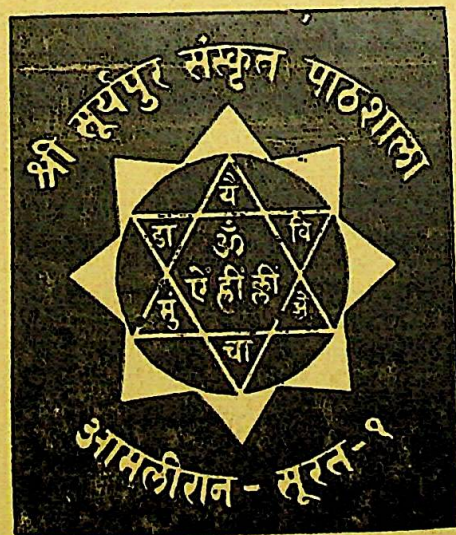
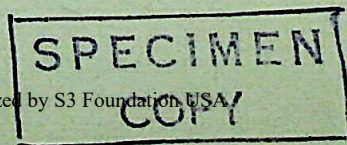

पुराणोक्तमन्त्रसमुच्चयः

(नवग्रहपुष्कराणपद्धति-आरति-स्तुतिविभागसमलङ्कृतः)

SPECIMEN
COPY.

पुराणोक्तमन्त्रसमुच्चयः
(नवग्रहपुरश्चरणपद्धति-आरति-स्तुतिविभागसमलङ्कृतः)

द्वितीय संस्करणम्

गुरुपूर्णिमा, सं० २०३१ (२२-७-१९७५) संशोधितम् वर्धितम् च ।

ता० २३-७-१९७५

—: प्रकाशक :—

श्रीसरयूपुर संस्कृत पाठशाला

बामलीरान, सूरत-२

प्रकाशक :

राजेन्द्र जमियतराम त्रिवेदी,

मानद मंत्री :

श्री सूर्यपुर संस्कृत पाठशाला-मंडल

आमलीशान,

सुरत-२

(सर्वेऽधिकारः रचयिताकृतः)

मुद्रक :

मूलचन्द किसनदास कापड़िया,

“ जैन विजय ” प्रि० प्रेस,

गांधीचोक,

सुरत-३

श्रीनाथपादयुगलं हृदये निधाय,
श्रीनाथनाम रसनावसनायितं यैः ।
निष्ट्यैरपि स्वसकलेप्सितमाप्नोतेऽस्तः,
श्रीनाथमेव नितरां शरणं प्रपद्ये ॥

परमभगवदीया भगवद्गुणानुवादचुञ्जवो
वेदान्तादिविविधविद्याविवोतितान्तःकरणाः

श्रीमन्तो नरेन्द्रभास्व तापीशंकर देवे—यास्त्रिवर्याः

—: પ્રાકૃત્યળ :—

જેની દેશ વિદેશમાં મુક્તકંઠે પ્રશંસા થતી હતી, એવી ભારતીય સંસ્કૃતિના ઘડતરમાં અણુમોલ ક્ષણો વૈદિક અને પૌરાણિક સાહિત્યનો છે. ભારતીય આયોમાં સંસ્કારનું સિંચન આ સાહિત્યે કર્યું છે. આ વિશાળ સાહિત્યનો ભંડાર સંસ્કૃત વાઙ્મયમાં સચવાયેલો છે. એટલે આપણી સંસ્કૃતિ અને સંસ્કાર જાળવી રાખવાં હોય તો સંસ્કૃતભાષા તરફ દુર્લભ જરા પણ રાખી ન શકાય અને સાંખી પણ ન લેવાય. જે સાહિત્યમાંથી ‘માતૃદેવો ભવ’, ‘પિતૃદેવો ભવ’, ‘આચાર્યદેવો ભવ’, ‘અતિથિદેવો ભવ’, ‘પરસ્પરદેવો ભવ’, ‘સહ નૌ મુનક્તુ’, ‘સર્વે ભવન્તુ સુખિન:’, ‘સર્વે સન્તુ નિરામયા:’.....જેવી અનેક સુવર્ણ શિખામણો માનવ જીવનને ઉત્કૃષ્ટ અને સુખી બનાવવા મળી રહે છે; તે વૈદિક અને પૌરાણિક સાહિત્યનો સંસ્કૃત ભાષા દ્વારા વિતત પ્રસાર અને પ્રચાર થાય, તે માટે હરેક ભારતીય સનાતનધર્મપ્રેમી જને સર્વાત્મભાવે સર્વથા કટિબદ્ધ રહેવું જોઈએ; અને એવી પ્રવૃત્તિઓ કરતી સંસ્થાઓને તન મન અને ધનથી સાથ સહકાર આપી સદ્ગતિ બનાવવી જોઈએ.

સૂરતને સદ્ભાગ્યે શ્રી સૂર્યપુર સંસ્કૃત પાઠશાળા આવો સ્તુત્ય પ્રયાસ છેલ્લાં ૭૫ વર્ષથી અથાગ પરિશ્રમ વેઠીને તથા અડગ ધૈર્ય રાખીને સતત કરતી રહી છે. વેદ-વેદાંગ અને કર્મકાણ્ડનું અધ્યાપન કરી અનેક પ્રકાશક વિદ્વાનો આ પાઠશાળાએ ખહાર પાડી સંસ્કૃત વાઙ્મયની અને સનાતન ધર્મની અનેકવિધ સેવા બજાવી છે. એ સારું તેને લખતો વખત અનેક નાની મોટી ઓર્થિક સહાય કરનાર દાતાઓ, સદ્ભાવ રાખી સફળતાથી તેનું અધ્યાવધિ

સંચાલન કરનાર ટ્રસ્ટી મંડળના સદસ્યો, અને અપુરતા વેતને પણ શ્રદ્ધા, નિષ્ઠા અને ઉત્સાહથી સેવા આપનાર ભૂતપૂર્વ આચાર્યગણો ખરેખર ધન્યવાદને પાત્ર છે. તેઓની વર્ષોની એકધારી તપશ્ચર્યાના ફલસ્વરૂપે આજે પાઠશાળા વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સારી પ્રગતિ કરી રહી છે; અને સરકારશ્રીની માન્યતા મેળવી અનુદાન પ્રાપ્ત કરી શકી છે.

કર્મકાણ્ડ વિભાગમાં શ્રૌત અને સ્માર્ત-વેદોક્ત અને પુરાણોક્ત-અધ્યાપન વર્ષોથી ચાલતું આવ્યું છે. પણ તેને માટે આધારભૂત પાઠ્ય પુસ્તક તરિકે કોઈક પુસ્તક નિર્ધારિત કયું હોય તો ઠીક, એમ ઘણાં વખતથી વિચારાતું હતું. તથા તે માટે “પુરાણોક્તમન્ત્રસમુચ્ચયસહિતા નવગ્રહપુરશ્ચરણપદ્ધતિઃ” જે ઘણાં વર્ષો અગાઉ પરમવંદનીય સ્વ. તાપીશંકર દવેના આદેશથી અને પરમશ્રદ્ધેય શેઠ સ્વ. વિદ્યલદાસ ઘેલાભાઈ ખાંડવાળાના સૌજન્યથી સર્વ પ્રથમ પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી, તે પુરાણોક્ત કર્મકાણ્ડ માટે પ્રાથમિક ધોરણે સર્વ રીતે અનુકૂળ અને યોગ્ય લાગી. પણ તે હાલમાં અપ્રાપ્ય હોવાથી અને ઘણાં વર્ષથી તેની ચોતરફથી પુષ્કળ માંગ હોવાથી, તે છપાવવાનો સદ્વિચાર અંકૂરિત થયો. હવે તેને યોગ્ય પુષ્ટિ-જલસિંચન ન મળે તો એ ફલિત પણ ન થાય. પરંતુ સફલાગ્યે આ વિચાર શાસ્ત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ તાપીશંકર દવેની સમક્ષ પ્રગટ કયો અને તેમણે તેને સાકાર કરવા, આર્થિક સહાય પુરી પાડવાનું કાર્ય હાથ ધર્યું. જે એમની મારફત સહાય, સલાહ-સૂચનો અને તકેદારી વખતો વખત પ્રાપ્ત થયાં ન હોત, તો આ પુસ્તકનું પ્રકાશન પણ કદાચ ન થાત. એ માટે શાસ્ત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ દવેનો તથા રા. રા. શેઠ શ્રી રમણીકલાલ પી. શાહ-મુંબઈ તરફથી પુસ્તક છપાવવા જે સહાય મળી છે તે બદલ તેમનો આભાર આપીએ તેમજ આભાર આપીએ અને થયેલ વિદાય માટે તેઓની ક્ષમા યાચીએ છિયે. જ્યોતિષાચાર્ય શ્રી નરેન્દ્રભાઈ ઉપાધ્યાયે પુસ્તકના પ્રકાશન તપાસી

આવશ્યક સુધારો વધારો કરવા જે જહેમત ઉઠાવી છે તે માટે એમનો પણ આભાર માનીએ છીએ.

અલખત, પુસ્તકના પ્રકાશનમાં અનેક વિદ્વાનો સામનો કરવો પડ્યો. સૌ પ્રથમ તો સંસ્કૃત મુદ્રણનું કાર્ય સૂરતમાં કેઈ પ્રેસ લેવા તૈયાર નહિ થયાં. જેમ તેમ કરીને જૈન વિજય પ્રેસમાં તે કાર્ય સોંપાયું. તેમણે વળી તે પુસ્તક છપાવવા મથુરા મોકલ્યું. ઘણો ભાગ ત્યાં છપાયો અને અવશિષ્ટ ભાગ તથા વધારાનો આરતિ વિભાગ અને સ્તુતિ વિભાગ ગુજરાતી લીપીમાં અહિં છપાયો.

આમ આ કાર્યમાં વિલંબ ઘણો થયો અને વિદ્વાનો પણ ઘણાં આગ્યાં. છતાં આદિ-નારાયણ પરમાત્માની નિરવધિ કૃપાથી અને સહાયકોની સહભાવનાથી મોડે મોડે પણ આ પુસ્તક સારે અવસરે પ્રગટ કરી શક્યાં છિયે, એટલો આત્મસંતોષ અનુભવીએ છિયે.

થયેલ વિલંબ માટે અને રહેલ ક્ષતિ માટે વિદ્વાનમાનસ-રાજહંસો નીર-ક્ષીર વિવેકથી વિચાર કરી અમને ક્ષમા આપશે અને અમારા આ લઘુતમ પ્રયાસને પરમોદાર સહભાવથી સહર્ષ સ્વીકારી લેશે, એવી આશા સેવીએ છિયે.

‘ગच्छतः स्वल्पं क्वापि’ એ પ્રમાણે આ સંસ્કરણમાં રહેલ ક્ષતિઓ પ્રતિ વિદ્વાનો આત્મીયભાવે અમારું ધ્યાન દોરે અને યોગ્ય સૂચનો કરે, તો હવે પછીના સંસ્કરણમાં શક્ય હોય તે સુધારી શકાય, એજ અભ્યર્થના.

આમલીરાન, સૂરત.

ગુરુપૂર્ણિમા, સંવત ૨૦૩૧

તા. ૨૩-૭-૭૫

સમિતિ,

શ્રી સૂર્યપુર સંસ્કૃત પાઠશાળા

अनुक्रमणिका

विषयः

पृष्ठम्

अथ पुराणोक्तमंत्रसमुच्चयः १तः ५०

स्वस्तिकमंत्राः	१
शांतिपाठमंत्राः	१
गुरुपादाभिवन्दनम्	२
गणपत्यादिदेवानां प्रार्थना	४
विप्राणां पादाभिवन्दनम्	६
गणपतिपूजनमंत्राः	७
दिग्रक्षणमंत्राः	८
कलशाराधनमंत्राः	९
पंचगव्यमंत्राः	१०
गणपतिपूजनमंत्राः	११
मातृकास्थापनमंत्राः	१६
आयुष्यमन्त्रजपमंत्राः	१८
नांदीश्राद्धोपयोगिमंत्राः	१९
कलशस्थापनमंत्राः	१९

अर्धवन्दनमंत्राः	२०
कंकणवन्धनमंत्राः	२२
आचार्यादीनां प्रार्थनामंत्राः	२२
मधुपर्कचर्चनमंत्राः	२३
ब्राह्मणप्रार्थनामंत्राः	२४
स्वस्तिवाचनमंत्राः	२७
अभिषेकमंत्राः	२९
अग्निप्रार्थनामंत्राः	३०
ग्रहस्थापनमंत्राः	३१
अग्न्युत्तारणमंत्राः	३२
बलिप्रार्थनामंत्राः	३३
पूर्णाहुतिमंत्राः	३४
पूगीफलहोममंत्राः	३४
भस्मधारणमंत्राः	३५
आशीर्वादमंत्राः	३५
देवताविसर्जनमंत्राः	३६

अग्निविसर्जनमंत्राः	३६
तीर्थप्रयोगमंत्राः	३७
सम्यग्व्यप्रार्थनामंत्राः	३७
गोप्रार्थनामंत्राः	३८
सत्येशप्रदक्षिणामंत्राः	३८
दशविघ्नानामंत्राः	३९
पंचगव्यप्राशनमंत्राः	४०
मुखावलोकनमंत्राः	४०
वास्तुकर्मोपयोगिमंत्राः	४१
पूजनमंत्राः	४२
पुष्पांजलिमंत्राः	४२
भस्मध्यानमंत्राः	४३
रुद्राक्षध्यानमंत्राः	४४
मालाधारणमंत्राः	४५
शंखार्चनमंत्राः	४५
घण्टार्चनमंत्राः	४६
भूशुद्ध्यादिकर्मोपयोगिमंत्राः	४६
भूतोपसंहारः	४७

पापपुरुषध्यानम्	४७
प्राणप्रतिष्ठादिध्यानम्	४८
नैवेद्यमंत्राः	४९
दक्षिणामंत्राः	४९
प्रदक्षिणामंत्राः	४९
शिवपंचवक्त्रमंत्राः	४९
अथ प्रयोगपद्धतिः	५२तः
प्रधानसंकल्पः	५४
अंगसंकल्पः	५५
पंचगव्यकरणम्	५६
वृणपतिपूजनम्	५६ अ
अंगावरणपूजा	५९
एकविंशतिपत्रपूजा	६१
एकविंशतिपुष्पपूजा	६२
अष्टोत्तरशतनामदूर्वापूजा	६२
मातृकाणां स्थापनम्	६७
त्रैलोक्यदेवसंकल्पः	६८
वादीश्राद्धः	६८

अर्घवन्दनम् .	७१
ऋत्विग्वरणम्	७४
मधुपर्कचर्चनम् .	७६
स्वस्तिपुण्याहवाचनम्	८१
सूर्यपुरश्चरणविधिः	८८
श्रीसूर्यमण्डलस्तुतिः	९१
आवरणपूजा	९५
जपविधिः	१००
स्थापितदेवानामुत्तरपूजनम्	१०३
श्रेयोदानम्	१०४
दानविधिः	१०५
अभिषेकः	१०६
आशीर्वादः	१०८
चंद्रादिपुरश्चरणे विशेषाः	११०
ग्रहाणां मंडलानि	११४
दानकोष्ठकम्	११५
शिवमानसपूजा	११६

आरतिविभागः	११७तः १२७
स्तोत्रविभागः	१२७तः
श्रीसंकटनाशनस्तोत्रम्	१२७
पौराणिकपुरुषसूक्तम्	१२९
श्रीद्वादशज्योतिर्लिङ्गस्तोत्रम्	१३१
तान्त्रिकरात्रिसूक्तम्	१३१
शक्रादिकृतादेवीस्तुतिः	१३२
पुराणोक्तरुद्राभिषेकः	१३६
शिवमहिम्नस्तोत्रम्	१३८
शिवपञ्चाक्षरस्तोत्रम्	१४३
शिवापराधक्षमापनस्तोत्रम्	१४४
गणपतिस्तोत्रम्	१४५
श्रीसूक्तम्	१४८
वेदोक्तपुरुषसूक्तम्	१५१
मन्त्रपुष्पाञ्जलिः	१५४
गणपत्यादीनां प्रार्थनामन्त्राः	१५५

॥ अथ पुराणोक्तमंत्रसमुच्चयः ॥

॥ स्वस्तिकमंत्राः ॥

॥१॥

स्वस्तिर्या चाविनाशाख्या धर्मकल्याणवृद्धिदा ॥ विनायकप्रिया नित्यं तां
च स्वस्ति ब्रुवंतु नः ॥१॥ मंत्रार्थाः सफलाः संतु पूर्णाः संतु मनोरथाः ॥ शत्रूणां
बुद्धिनाशोऽस्तु मित्राणामुदयस्तव ॥२॥ यावद्भागीरथी गंगा यावद्देवो महेश्वरः ॥
यावद्देवाः प्रवर्तते तावत्त्वं विजयी भव ॥३॥ यावद्भूमडलं धत्ते सशैलवनकाननम् ॥
तावत्तिष्ठति मेदिन्यां संवर्तते पुत्रपौत्रकी ॥ ४ ॥ देहांते परमं स्थानं यत्सुरैरपि
दुर्लभम् ॥ प्राप्नोति पुरुषो नित्यं महामायाप्रसादतः ॥५॥ मनसा चिंतितं कार्यं
तत्सर्वं सफलं भवेत् ॥ नारदाद्या ऋषिगणा ये चान्ये च तपोधनाः ॥ भवंतु यज-
मानस्य आशीर्वादिपरायणाः ॥६॥

॥ शांतिपाठमंत्राः ॥

॥१॥

यस्याः प्रभावमतुलं भगवाननंतो ब्रह्मा हरश्च न हि वक्तुमलं बलं च ॥
साचंडिकाखिलजगत्परिपालनाय नाशाय चाशुभभयस्य मतिं करोतु ॥७॥ प्रल्हाद

नारदपराशरपुण्डरीकव्यासां वरीषशुकशौनकभीष्मकाद्याः ॥ रुक्मांगदार्जुनवसिष्ठवि-
भीषणाद्या एतानहंपरमभागवतान्नमामि ॥ ८ ॥ धर्मो विवर्धति युधिष्ठिरकीर्तनेन
पापं प्रणश्यति वृकोदरकीर्तनेन ॥ शत्रुविनश्यति धनं जयकीर्तनेन माद्रीसुतौ कथय-
तान्न भवन्ति रोगाः ॥ ९ ॥ ब्रह्मा मुरारिस्त्रिपुरांतकारी भानुः शशी भूमिसुतो
बुधश्च ॥ गुरुश्च शुक्रः शनिराहुकेतवः कुर्वन्तु सर्वे तव मंगलानि ॥ १० ॥ भृगुर्वसिष्ठः
क्रतुरंगिराश्च मनुः पुलस्त्यः पुलहश्च गौतमः ॥ रैभ्यो मरीचिश्च यनश्च दक्षः कुर्वन्तु
सर्वे तव मंगलानि ॥ ११ ॥ सनत्कुमारः सनकः सनंदनः सनातनोऽप्यासुरिपिंगलौ
च ॥ सप्तस्वराः सप्तरसातलानि कुर्वन्तु सर्वे तव मंगलानि ॥ १२ ॥ सप्तार्णवाः
सप्तकुलाचलाश्च सप्तर्षयो द्वीपवनानि सप्त ॥ भूरादिकृत्वा भुवनानि सप्त कुर्वन्तु सर्वे
तव मंगलानि ॥ १३ ॥ अशेषलंकापतिसैन्यहंता श्रीरामसेवाचरणैककर्त्ता ॥ अनेक-
दुःखाहतलोकगोप्ता त्वसौ हनुमान् तव सौख्यकर्त्ता ॥ १४ ॥ यः पूतनामारणलब्धकीर्तिः
काकोदरो येन विनीतदर्पः यशोदयालंकृतमूर्तिरव्यात्पतियंदूनामथवा रघूणाम् ॥ १५ ॥

॥ गुरुपादाभिबंदनम् ॥

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ॥ गुरुः साक्षात्परब्रह्मा तस्मै श्रीगुरवे

नमः ॥ १६ ॥ अज्ञानतिमिरांधस्य ज्ञानांजनशलाकया ॥ चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै
 श्रीगुरुवे नमः ॥ १७ ॥ यस्य प्रसादात्प्राप्यन्ते सवकामाः सुनिश्चलाः ॥ सर्वोत्त-
 मस्य तस्याहं गुरुपादौ नमाम्यहम् ॥ १८ ॥ यो रुद्रः सर्वभूतानामादिप्रांत्यवि-
 वर्जितः ॥ अष्टमूर्तिरधिष्ठानं तस्य पादौ नमाम्यहम् ॥ १९ ॥ पंगुभ्रमति ब्रह्मांडं
 मूर्खो वेदार्थविद्भवेत् ॥ यत्कृपालेशमात्रेण वंदे तं गुरुमीश्वरम् ॥ २० ॥ ब्रह्मरूपे
 हरस्ताता हररूपे हरिस्तथा ॥ हरिरूपे गुरुस्ताता गुरुरूपे न कश्चन ॥ २१ ॥ श्री-
 नाथादिगुरुत्रयं गणपतिं पीठत्रयं भैरवं सिद्धौघं बहुकृत्यांग्रियुगलं दूतिक्रमं शां
 भवम् ॥ वीरं चापि चतुर्थषष्टिसहितं वीराबलीपंचकं श्रीमन्मालिनिमंत्रराजसहितं
 वंदे गुरोर्मंडलम् ॥ २२ ॥ ब्रह्मानंदं परमसुखदं केवलं ज्ञानमूर्तिं द्वंद्वातीतं गग-
 नसदृशं तत्त्वमस्यादिलक्ष्यम् ॥ एकं नित्यं विमलमचलं सर्वधीसाक्षिभूतं भावातीतं
 त्रिगुणरहितं सद्गुरुं तं नमामि ॥ २३ ॥ सानंदमानंदकरं प्रसन्नं ज्ञानस्वरूपं निज-
 भावयुक्तम् ॥ योगीन्द्रमीड्यं भवरोगवैद्यं श्रीमद्रुरं नित्यमहं नमामि ॥ २४ ॥
 नमो गुरुभ्यो गुरुपादुकाभ्यो नमः परेभ्यः परपादुकाभ्यः ॥ आचार्यसिद्धेश्वरपादुका-
 भ्यो नमोऽस्तु लक्ष्मीपतिपादुकाभ्यः ॥ २५ ॥ होमप्रमुखैर्जगति द्विजाद्याः कर्मव्रजै-

भक्तिविबोधनाभ्याम् ॥ इच्छन्ति यत्तत्फलदायिकाभ्यां नमो नमः श्रीगुरुपादुकाभ्याम्
 ॥२६॥ हिरण्यगर्भाधिकबोधदाभ्यां शरण्यसंघातशिरोमणिभ्याम् ॥ अरण्यसौवैक्य
 मतिप्रदाभ्यां नमो नमः श्रीगुरुपादुकाभ्याम् ॥ २७ ॥ होत्राग्निहोमाग्निहविष्यहोतृ
 होमादिसर्वाकृतिभासमानम् ॥ यद्ब्रह्म तद्बोधवितारिणीभ्यां नतो नमः श्रीगुरुपादु-
 काभ्याम् ॥२८॥ ध्येयंसदापरिभवघ्नमभीष्टदोहं तीर्थस्पर्शदंशिवविरिचिनुतंशरण्यम्
 भृत्यार्तिहं प्रणतपालभवाब्धिपोतं वंदे महापुरुष ते चरणारविन्दम् ॥२९॥ त्यक्त्वा-
 सुदुस्त्यजसुरेप्सितराज्यलक्ष्मीं धर्मिष्ठ आर्यवचसा यदगादरण्यम् ॥ मायामृगं दयितये
 प्सितमन्वधावद् वंदेमहापुरुष ते चरणारविन्दम् ॥३०॥ नमोमहद्भोस्तुनमः शिशुभ्यो
 नमोयुवभ्योनमोऽबटुभ्यः ॥ ये ब्राह्मणानामवधूतलिगाश्चरन्ति तेभ्यः शिवमस्तुराज्ञाम् ॥३१॥

॥ गणपत्यादिदेवानां प्रार्थना ॥

सकलवाञ्छितसिद्धिकरं परं विविधविघ्नविदारणदारुणम् ॥ निखिलनिर्जर-
 वृन्दनिषेवितं गजमुखं सुखदं सततं स्मरेत् ॥३२॥ गंगातरंगरमणीयजटाकलापं गौरी
 निरंतरविभूषितवामभोगम् ॥ नारायणप्रियमङ्गमदापहारं नाराणसीपूरपतिं भज
 विश्वनाथम् ॥३३॥ हरितहयरथं दिवाकरं कनकमयांबुजरेणुपिजरम् ॥ प्रतिदिनमुदये

नवं नवं शरणमुपैमि हिरण्यरेतसम् ॥ ३४ ॥ किं वर्णयाम तव रूपमचित्यमेतत्
 किंचातिवीर्यमसुरक्षयकारि भूरि ॥ किंचाहवेषु चरितानि तवाद्भुतानि सर्वेषु देव्य-
 सुरदेवगणादिकेषु ॥ ३५ ॥ सशंखचक्रं सकिरीटकुण्डलं सपीतवस्त्रं सरसीरुहेक्षणम् ॥
 सहारवक्षःस्थलकौस्तुभश्रियं नमामि विष्णुं शिरसा चतुर्भुजम् ॥ ३६ ॥ वागी-
 शाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ॥ यत्नत्वा कृतकृत्याः स्युः तन्नमामि गजान-
 नम् ॥ ३७ ॥ हनुमानग्रतः पातु पृष्ठतो देवकीसुतः ॥ रक्षेतां पार्श्वयोर्देवौ भ्रातरौ
 रामलक्ष्मणौ ॥ ३८ ॥ शारदा शारदांभोजवदना वदनांबुजे ॥ सर्वदा सर्वदाऽस्माकं
 संनिधिं संनिधिं क्रियात् ॥ ३९ ॥ वसुदेवसुतं देवं कंसचाणूरमर्दनम् ॥ देवकीपरमानंदं
 कृष्णं वंदे जगद्गुरुम् ॥ ४० ॥ गणाधिपं नमस्कृत्य नमस्कृत्य पितामहम् ॥ विष्णुं
 रुद्रं श्रियं देवीं वंदे भक्त्या सरस्वतीम् ॥ ४१ ॥ स्थानाधिपं नमस्कृत्य दीननाथं
 निशाकरम् ॥ धरणीगर्भसंभूतं शशिपुत्रं बृहस्पतिम् ॥ ४२ ॥ दैत्याचार्यं नमस्कृत्य
 सूर्यपुत्रं महाग्रहम् ॥ राहुं केतुं नमस्कृत्य यज्ञारंभे विशेषतः ॥ ४३ ॥ शक्रादिदेवताः
 सर्वा मुनींश्च प्रणमाम्यहम् ॥ गर्गं मुनिं नमस्कृत्य नारदं मुनिसत्तमम् ॥ ४४ ॥
 वशिष्टं मुनिशार्दूलं विश्वामित्रं महामुनिम् ॥ व्यासं कविं नमस्कृत्य सर्वशास्त्रविशार-

दम् ॥४५॥ अगस्त्यं च पुलस्त्यं च दक्षपुत्रं पराशरम् ॥ विद्याधिकान् मुनीन्स-
 वान्नाचार्याश्च तपोधनान् ॥४६॥ तान्सर्वान्प्रणमाम्यद्य रक्षंतु ते ममाध्वरम् ॥ पूर्वं
 रक्षतु गोविंद आग्नेयां गरुडध्वजः ॥ ४७ ॥ याम्ये रक्षतु वाराही नारसिंहस्तु
 नैऋते ॥ केशवो वारुणीं रक्षेद्वायव्यां मधुसूदनः ॥४८॥ उत्तरे श्रीधरो रक्षेदोशाने
 च गदाधरः ॥ ऊर्ध्वं गोवर्धनो रक्षेदधस्तात् त्रिविक्रमः ॥४९॥ एवं दश दिशो रक्षे
 द्वासुदेवो जनार्दनः ॥ यज्ञाग्रे पातु मां शंखः पृष्ठे पद्मं तु रक्षतु ॥ ५० ॥ वाम-
 पाश्वर्णे गदा रक्षेद्दक्षिणे च सुदर्शनम् ॥ उपेंद्रः पातु ब्रह्माणमाचार्यं पातु वामनः
 ॥५१॥ अच्युतः पातु ऋग्वेदं यजुर्वेदमधोक्षजः ॥ कृष्णो रक्षतु सामाख्यमथर्वणिं
 तु माधवः ॥५२॥ विप्रा ये चोपदेशारस्तांश्च दामोदरोऽवतु ॥ वेदमंत्रैश्च कर्त्तव्या
 रक्षा शुभ्रैश्च सर्षपैः ॥ ५३ ॥ यजमानं सपत्नीकं वासुदेवस्तु रक्षतु ॥ रक्षाहीनं तु
 यत्सर्वं तत्सर्वं हरो रक्षतु ॥ ५४ ॥

॥ विप्राणां पदाभिवंदनम् ॥

ब्राह्मणा जंगमं तीर्थं त्रिषु लोकेषु विश्रुतम् ॥ येषां वावयोदकेनैव शु-
 द्ध्यन्ति मलिनो जनाः ॥ ५५ ॥ समस्तसंपत्समवाप्तिहेतवः समुत्थितापत्कुलधूम-

केतवः ॥ अपारसंसारसमुद्रसेतवः पुनंतु मां ब्राह्मणपादपांसवः ॥ ५६ ॥ आप-
 द्वनध्वांतसहस्रभानवः समीहितार्थार्पणकामधेनवः ॥ समस्ततीर्थाबुपवित्रमूर्त्तयः पुनंतु
 मां ब्राह्मणपादपांसवः ॥ ५७ ॥

॥ गणपतिपूजनमंत्राः ॥

सुमुखश्चैकदंतश्च कपिलो गजकर्णकः ॥ लंबोदरश्च विकटो विघ्न-
 नाशो विनायकः ॥ ५८ ॥ धूम्रकेतुर्गणाध्यक्षो भालचंद्रो गजाननः ॥ द्वादशैतानि
 नामानि यः पठेच्छृणुयादपि ॥ ५९ ॥ विद्यारंभे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा ॥
 संग्रामे संकटे चैव विघ्नस्तस्य न जायते ॥ ६० ॥ शुक्लांबरधरं देवं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ॥
 प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ लाभस्तेषां जयस्तेषां कुतस्तेषां पराजयः ॥
 एषामिंदीवरश्यामो हृदयस्थो जनार्दनः ॥ अभीप्सितार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरासरैः ॥
 सर्वविघ्नहरस्तस्मै गणाधिपतये नमः ॥ वक्रतुंडमहाकाय सूर्यकोटिसमप्रभ ॥
 अविघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सिद्धिद ॥ सर्वदा सर्वकार्येषु नास्ति तेषाममंगलम् ॥
 एषां हृदिस्थो भगवान् मंगलायतनो हरिः ॥ ६५ ॥ तदेव लग्नं सुदिनं तदेव ताराबलं
 चंद्रबलं तदेव ॥ विद्याबलं दैवबलं तदेव लक्ष्मीपते तैऽघ्नियुगं स्मरामि ॥ यत्रयोगेश्वरः

कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्वरः ॥ तत्र श्रीविजयो भूतिर्ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम ॥ सर्वेष्वारं-
भकार्येषु त्रयस्त्रिभुवनेश्वराः ॥ देवा दिशंतु नः सिद्धिब्रह्म शानजनार्दनाः ॥ ६८ ॥ विनायकं
गुरुं भानुं ब्रह्मविष्णुमहेश्वरान् ॥ सरस्वतीं प्रणम्यादौ सर्वकार्यार्थसिद्धये ॥ ६९ ॥

॥ दिग्रक्षणमंत्राः ॥

भूचराः खेचराश्चैव जलजाश्चीपदेशिकाः ॥ सहजाः कुलजामालाः
शाकिनी डाकिनी तथा ॥ अंतरिक्षचरा घोरा डाकिन्यश्च महाबलाः ॥ ग्रह-
भूतपिशाचाश्च यक्षगंधर्वराक्षसाः ॥ ७१ ॥ ब्रह्मराक्षसवेतालाः कूष्मांडा भैरवादयः ॥
अपसर्पंतु ते भूता ये भूता भूमिसंस्थिताः ॥ ये भूता विघ्नकर्तारिस्ते नश्यंतु शिवा-
ज्ञया ॥ अपक्रामंतु भूतानि पिशाचाः सर्वतो दिशम् ॥ सर्वेषामविरोधेन
पूजाकर्म समारभे ॥ यदत्र संस्थितं भूतं स्थानमाश्रित्य सर्वदा ॥ स्थानं त्य-
क्त्वा तु तत्सर्वं यत्रस्थं तत्र गच्छतु ॥ भूतानि राक्षसा वापि येऽत्र तिष्ठन्ति
केचन ॥ ते सर्वेऽप्यपगच्छंतु देवपूजां करोम्यहम् ॥ भूतप्रेतपिशाचाद्या अपक्रा-
मंतु राक्षसाः ॥ मृत्युरोगभयक्लेशाः पतंतु रिपुमस्तके ॥ ७६

॥ कजशाराधनमंलाः ॥

॥६॥

गंगे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति ॥ कावेरि नर्मदे सिन्धो जलेऽ-
स्मिन्सन्निधिं कुरु ॥ ब्रह्मांडोदरतीर्थानि करैः स्पृष्टानि ते रवे ॥ तेन सत्येन
मे देव तीर्थं देहि दिवाकर ॥ एह्येहि यादोगणवारिधीनां गणेन पर्जन्यसहा-
प्सरोभिः ॥ विद्याधरेंद्रामरगीयमान पाहि त्वमस्मान् भगवन्नमस्ते ॥७६॥ पाशहस्ता-
त्मको देवो जलराजो महाबलः ॥ निम्नगामीति विख्यातो वरुणाय नमोनमः ॥
सर्वे समुद्राः सरितस्तीर्थानि जलदा नदाः ॥ आयांतु देवपूजार्थं दुरि-
तक्षयकारकाः ॥ अत्र गायत्री सावित्री शान्तिपुष्टिकरी तथा ॥ आयांतु यज-
मानस्य दुरितक्षयकारकाः ॥ पृथ्वी त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना
धृता ॥ त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥ आगच्छ वरदे देवि
वसुधे लोकधारिणि ॥ यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावदत्र स्थिरा भव ॥ समुद्र-
मेखले देवि पर्वतस्तनमंडले ॥ विष्णुपत्नि नमस्तुभ्यं पादस्पर्शं क्षमस्व मे ॥
भो दीपब्रह्मरूपस्त्वं कर्मसाक्षी ह्यविघ्नकृत् ॥ यावत्कर्म समाप्तिः स्यात्तावत्त्वं सुस्थि-
रोभव ॥ ६६ ॥ करकलितकपालः कुंडली दंडपाणिस्तरुणतिमिरनीलव्यालयज्ञोप-

॥६॥

वीती ॥ क्रतुसमयसपर्याविघ्नविच्छेदहेतुर्जयति बटुकनाथः सिद्धिदः साध-
कानाम् ॥ अतितीक्ष्ण महाकाय कल्पांते दहनोपमं ॥ भैरवाय नमस्तुभ्य-
मनुज्ञां दातुमर्हसि ॥ ८८ ॥

॥ पंचगव्यमंत्राः ॥

गोमूत्रं सर्वशुद्धर्थं पवित्रं पापशोधनम् ॥ आपदाहरते नित्यं पात्रे तन्निक्षि-
पाम्यहम् ॥ अग्रमग्नं चरंतीनामौषधीनां रसौद्भवम् ॥ तासां वृषभपत्नीनां
पात्रे तन्निक्षिपाम्यहम् ॥ पयः पुण्यतमं प्रोक्तं धेनुभ्यश्च समुद्भवम् ॥ सर्वपु-
ष्टिकरं दिव्यं पात्रे तन्निक्षिपाम्यहम् ॥ ८९ ॥ चंद्रकुंदसमं शीतं स्वच्छं वारिविव-
र्जितम् ॥ किञ्चिदाम्लरसालं च क्षिपेत्पात्रे च सुन्दरम् ॥ इदं घृतं महद्दिव्यं
पवित्रं पापशोधनम् ॥ सर्वपुष्टिकरं चैव पात्रे तन्निक्षिपाम्यहम् ॥ गोमूत्रं
गोमयं क्षीरं दधि सर्पिः समन्वितम् ॥ सर्वस्थलविशुद्धर्थं पंचगव्यं पुनातु माम् ॥
कुशभूले स्थितो ब्रह्मा कुशमध्ये जनार्दनः ॥ कुशाग्रे शंकरो देवस्तेन पूतं करोम्यहम् ॥
अपवित्रः पवित्री वा सर्वाविस्थां गतोऽपि वा ॥ यः स्मरेत्युंडरीकाक्षं स
बाह्यभ्यंतरःशुविः ॥ ९० ॥

श्वेतांगं श्वेतवस्त्रं सितकुसुमगणैः पूजितं श्वेतगन्धैः क्षीराब्धौ रत्नदीपैः
 सुरतरुविमलै रत्नसिंहासनस्थम् ॥ दोभिः पाशांकुशेष्टाभयधृतिविशदं चंद्रमोलि त्रिनेत्रं
 ध्यायेच्छांत्यर्थमीशं गणपतिममलं श्रीसमेतं प्रसन्नम् ॥ देवं नमामि गिरि-
 जात्मजमेकदंतं सिंदूरचर्चिततनुं सुविशालसुंदरम् ॥ नागेंद्रमंडितवपुर्युतसिद्धिबुद्धि
 सेव्यं सदा सुरगणैः सकलार्थसिद्ध्यै ॥ हे हेरंब त्वमेह्येहि अंबिकात्यंबकात्मज ॥
 सिद्धिबुद्धिपते त्र्यक्ष लक्षलाभपितः प्रभो ॥ ६६ ॥ नागास्य नागहार त्वं गण
 राज चतुर्भुज ॥ भूषितः स्वायुधैर्दिव्यैः पाशांकुशपरश्वधैः ॥ आवाहयामि पूजार्थं
 रक्षार्थं च मम क्रतोः ॥ इहागत्य गृहाण त्वं पूजां क्रतुं च रक्ष मे ॥ आवाहयेद्गणेशं च
 पूजाद्रव्यैः ॥ प्रपूजयेत् ॥ १०१ ॥ प्रतिष्ठा सर्वदेवानां मैत्रावरुणनिर्मिता ॥ प्रतिष्ठां वः
 करोम्यत्र मंडले दैवतैः सह ॥ रम्यं सुशोभनं दिव्यं सर्वसौख्यकरं शुभम् ॥ आसनं च
 मया दत्तं गृहाण परमेश्वर ॥ उष्णोदकं निर्मलं च सर्वसौगंध्यसंयुतम् ॥ पादप्रक्षा-
 लनार्थाय दत्तं ते प्रतिगृह्यताम् ॥ ताम्रपात्रे स्थितं तोयं गंधपुष्पफलान्वितम् ॥ सहि-
 रण्यं ददाम्यर्घ्यं गृहाण परमेश्वर ॥ पत्रं पुष्पं फलं तोयं रत्नानि विविधानि च ॥
 गृहाणार्घ्यं मया दत्तं देहि मे वाञ्छितं फलम् ॥ सर्वतीर्थसमायुक्तं सुगन्धिनिमलं जलम्

आचम्यार्थं मया दत्तं गृहाण परमेश्वर ॥ गंगाजलं समानीतं सुवर्णकलशस्थितम् ॥
 आचम्यतां जगन्नाथ मया दत्तं हि भक्तिः ॥ कामधेनुसमुद्भूतं सर्वेषां जीवनं परम् ॥
 पावनं यज्ञहेतुश्च पयः स्नानार्थं मर्पितम् ॥ १०६ ॥ पयसस्तु समुद्भूतं मधुराम्लं शशि-
 प्रभम् ॥ दध्यानीतं मया देव स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ नवनीतसमुत्पन्नं सर्वसंतोष-
 कारकम् ॥ घृतं तुभ्यं प्रदास्यामि स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ तरुपुष्पसमुद्भूतं सुखादु-
 मधुरं मधु ॥ तेजः पुष्टिकरं दिव्यं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ इक्षुसारसमुद्भूता शर्करा
 पुष्टिकारिका ॥ मलापहारिका दिव्या स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ पयो दधि घृतंचैव
 मधु शर्करया युतम् ॥ पंचामृत मयानीतं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ नानासुगंधद्रव्यंच
 चंदनं रजनीयुतम् ॥ उद्धर्तनं मया दत्तं गृहाण परमेश्वर ॥ कावेरी नर्मदा वेणीतुंगभद्रा
 सरस्वती ॥ गंगा च यमुना तासां तोयं स्नानार्थं मर्पितम् ॥ सर्वभूषादिके सौम्ये लोक-
 लज्जानिवारणे ॥ मयोपपादिते तुभ्यं वाससी प्रतिगृह्यताम् ॥ नवभिस्तंतुभिर्युक्तं
 त्रिगुणं देवतामयम् ॥ उपवीतं मया दत्तं गृहाण परमेश्वर ॥ चंदनं च महद्दिद्व्यं
 पवित्रं पापनाशनम् ॥ आपदादरते नित्यं लक्ष्मीवृद्धिदिने दिने ॥ ११६ ॥ श्रीखंडं
 चंदनं दिव्यं केसरागरुसंयुतम् ॥ विलेपनं सुरश्रेष्ठ चंदनं प्रतिगृह्यताम् ॥ कुंकुमं कामना

दिव्यं कामिन्या कामपूजितम् ॥ कुंकुमेनार्चितो देवः प्रीयतां परमेश्वरः ॥ कुंकुमं सर्व-
 सौभाग्यं सुराणां प्रीतिवर्धनम् ॥ पवित्रं मंगलं देव कुंकुमं प्रतिगृह्यताम् ॥ अक्षताश्च
 मुरश्रेष्ठ कुंकुमाक्ताः सुशोभिताः ॥ मया निवेदिता भक्त्या गृहाण परमेश्वर ॥
 अक्षताः परमादिव्यस्सर्वकामफलप्रदाः ॥ अक्षतैरर्चितो देवः प्रीयतां परमेश्वरः ॥ माल्या
 दीनि सुगंधीनि मालत्यादीनि वै प्रभो ॥ मयाऽऽहृतानि पुष्पाणि पूजार्थं प्रतिगृह्य-
 ताम् ॥ दूर्वाकुरान्मुहरितानमृतान्मंगलप्रदान् ॥ आनीतांस्तव पूजार्थं गृहाण गणना-
 यक ॥ दूर्वं ह्यमृतसंभूते शतमूले शतांकुरे ॥ शतपातकसंहर्त्रि गतमायुष्यवर्द्धिनि ॥ सरला
 श्यामला स्निग्धा दूर्वा सिद्धिप्रदायका ॥ एकविंशतिनामानि गृहाण गणनायक ॥
 हरिद्रा कुंकुमं चैव सिंदूरादिसमन्वितम् ॥ सौभाग्यद्रव्यसंयुक्तं गृहाण परमेश्वर
 ॥ १३० ॥ सुगन्धौघधिवूर्णं च नानापरिमलानि च ॥ नानासुगंधतैलानि अतः शान्तिं
 प्रयच्छ मे ॥ अविलमायुषो वृद्धिर्गुलालं प्रीतिवर्धनम् ॥ सिंदूरेण समायुक्तं सौ-
 भाग्यं प्रतिगृह्यताम् ॥ वनस्पतिरसोत्पन्नो गंधाढ्यो गंध उत्तमः ॥ आघ्रेयः सर्वदेवानां
 धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥ आज्यं च वर्त्तिसंयुक्तं वह्निना योजितं मया ॥ दीपं गृहाण
 देवेश त्रैलोक्यतिमिरापह ॥ भक्त्या दीपं प्रयच्छामि देवाय परमात्मने ॥ त्राहि मां

नरकाद् घोरान्दीपोज्योतिर्नमोस्तु ते ॥ १३५ ॥ दीपस्तमोविनाशाय दीपः कांति
 प्रयच्छति ॥ तस्माद्दीपप्रदानं ते करोमि सुरसत्तम ॥ शर्कराखण्डग्राद्यानि दधिक्षीर
 घृतानि च ॥ आहारं भक्ष्यभोज्यं च नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् ॥ अन्न चतुर्विधं स्वादु
 रसैः पङ्क्तिभिः समन्वितम् ॥ भक्ष्यभोज्यसमायुक्तं नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् ॥ नैवेद्यं गृह्यतां
 देव भक्ति मे ह्यचलां कुरु ॥ ईप्सितं मे वरं देहि परत्र च परां गतिम् ॥ पूगीफलं
 महद्दिव्यं नागवल्लीदलैर्युतम् ॥ एलादिबुर्णसंयुक्तं तांबूलं प्रतिगृह्यताम् ॥ १४० ॥
 नागवल्लीदलं दिव्यं पूगीफलसमन्वितम् ॥ कर्पूरैलासमायुक्तं तांबूलं प्रतिगृह्यताम् ॥
 फलेन फलितं तोयं सफलाश्र मनोरथाः ॥ फलस्यार्घ्यप्रदानेन प्रीयतां परमेश्वरः ॥ इदं
 फलं मया देव स्थापितं पुरतस्तव ॥ तेन मे सफलावाप्तिर्भवेज्जन्मनि जन्मनि ॥
 हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेम दीजं विभावसोः ॥ अनंतपुण्यफलदमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ १४५ ॥
 कर्पूरकं महाराज रंभोद्भूतं च दीपकम् ॥ मंगलार्थं महीपाल संगृहाण सुरेश्वर ॥
 यानि कानि च पापानि जन्मांतरकृतानि च ॥ तानि तानि विनश्यन्ति प्रदक्षिणां
 पदे पदे ॥ त्वां विघ्नशत्रुहन्तेति च सुन्दरेति भक्तप्रियेति सुखदेति वरप्रदेति ॥ विद्या
 प्रदेत्यघहरेति च ये स्तुवंति तेभ्यो गणेश वरदो भव नित्यमेव ॥ विघ्नेश्वराय वर-

॥१५॥

दायं सुरप्रियाय लंबोदराय सैकलाय जगद्धिताय ॥ नागाननाय श्रुतियज्ञविभूषिताय
 गौरीमुताय गणनाथ नमो नमस्ते ॥ भक्तार्तिनाशनपराय गणेश्वराय सर्वेश्वराय
 शुभदाय सुरेश्वराय ॥ विद्याधराय विकटाय च वामनाय भक्तप्रसन्नवरदाय नमो नम
 स्ते ॥ नमस्ते ब्रह्मरूपाय विष्णुरूपाय ते नमः ॥ नमस्ते रुद्ररूपाय करिरूपाय ते नमः
 ॥१५०॥ विश्वरूपस्वरूपाय नमस्ते ब्रह्मचारिणे ॥ भक्तप्रियाय देवाय नमस्तुभ्यं
 विनायक ॥ लंबोदर नमस्तुभ्यं सततं भोदकप्रिय ॥ निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु
 सर्वदा ॥ रक्ष रक्ष गणाध्याक्ष रक्षत्रैलोक्यरक्षक ॥ भक्तानामभयं कर्ता त्राता भव
 भवार्णवात् ॥ द्वैमातुर कृपासिन्धो षाण्मातुराग्रज प्रभो ॥ वरद त्वं वरं देहि वाञ्छितं
 वाञ्छितार्थद ॥ गृहाणाध्यामिदं देव सर्वदेवनमस्कृत ॥ अनेन फलदानेन फलदोस्तु
 सदा मम ॥ यथाशक्त्युपचारैश्च यन्मया पूजनं कृतम ॥ प्रारब्धकर्मसिद्ध्यर्थं देवाय कल्पया-
 मितम् ॥ सांगाय श्रीगणेशाय परिवारान्विताय च ॥ रक्तचंदनपुष्पाणि धूपदीपयुतानि च
 रक्ताच्छदननैवेद्यं तांबूलानिफलानि च ॥ सर्वाण्यमृतरूपेण नमः संपद्यतां तव ॥ गणेश
 पूजनं कर्म यन्न्यूनमधिकंकृतम ॥ तेन सर्वेण सर्वात्मा वरदोऽस्तु सदा मम ॥१५६॥

॥१५॥

॥ मातृकास्थापनमंत्राः ॥

॥१६॥

गौरी पद्मा शची मेधा सावित्री विजया जया ॥ देवसेना स्वधा स्वाहा
मातरो लोकमातरः ॥ धृतिः पुष्टिस्तथा तुष्टिरात्मनः कुलदेवता ॥ गणेशेनाधिका
ह्येता वृद्धौ पूज्यास्तु षोडश(चतुर्दश) ॥ श्रीश्च लक्ष्मीर्धृतिर्मैधा स्वाहा प्रज्ञा सरस्वती ॥
घृतेन मातरः सप्त पूज्याश्च विधिवताक्रमात् ॥

(गणेश) गजास्य गणनाथत्वं सर्वविघ्नविनाशन ॥ लंबोदर त्रिनेत्र त्वमागच्छ गणनायक ॥

(गौरी) हिमाद्रितनयां देवीं वरदां भैरवप्रियाम् ॥ लंबोदरस्य जननीं गौरीमावाहयाम्य-
हम् ॥ १६४ ॥ (पद्मा) सुवर्णाभां पद्महस्तां विष्णोर्वक्षस्थले स्थिताम् ॥ त्रैलोक्यपू-

जितां देवीं पद्मामावाहयाम्यहम् ॥ (शची) सुदर्शनामुत्पलाक्षीं मणिकुंडलधारिणीम् ॥

देवराजप्रियां भद्रां शचीमावाहयाम्यहम् ॥ (मेधा) विवस्वत्करफुल्लाञ्चधारिणी पद्म-

वासिनीम् ॥ बुद्धिप्रसादिनीं सौम्यां मेधामावाहयाम्यहम् ॥ (सावित्री) जगत्सृष्टा वसो-

धारा स्त्रीरूपेण व्यवस्थिता ॥ ओंकाराक्षी भगवती सावित्र्यावाहयामिताम् ॥ (विजया)

विश्वभद्रां च यां रक्तां रक्तांबरधरां सदा ॥ त्रैलोक्यपूजितां देवीं विजयां स्थापया-

म्यहम् ॥ (जया) दैत्यपक्षक्षयकरी देवानां चाभयप्रदाम् ॥ गोवाणवदितां देवीं जया-

॥१६॥

मःवाहयाम्यहम् ॥ (देवसेना) मयूरवाहनारूढां खड्गशक्तिधनुर्धराम् ॥ आवाहयेद्देवसेनां
 तारकासुरमर्दिनीम् ॥ (स्वधा) कव्यमादाय सततं पितृभ्यो या प्रयच्छति ॥ पितृलो-
 काचितां देवीं स्वधामावाहयाम्यहम् ॥ (स्वाहा) हविर्गृहीत्वा सततं देवेभ्यो या प्रय-
 च्छति ॥ दिव्यरूपधरा स्वाहा समागच्छतु षाध्वरे ॥ (मातरः) भूतग्राममिदं कृत्स्नं
 यामिरुत्पादितं पुरा ॥ त्रैलोक्यपूजिता देवीर्मातरावाहयाम्यहम् ॥ १७० ॥ (लोकमातरः)
 आवाहयेल्लोकमातृर्जगत्पालनसंस्थिताः ॥ शक्राद्यैरर्चिता वंद्याः स्तोत्रैराराधयेत्सदा ॥
 (धृतिः) मनस्तुष्टिकरीं देवीं लोकानुग्रहकारिणीम् ॥ सर्वकर्मसमृद्ध्यर्थं धृतिमावाह-
 याम्यहम् ॥ (पुष्टिः) सुप्रीता या च लोकेऽस्मिन् पुत्रपुष्टिसुखप्रदा ॥ भक्तेभ्यश्चापि
 वरदा पुष्टिमावाहयाम्यहम् ॥ (तुष्टिः) आवाहयामि तां तुष्टिं सर्वलोकेषु पूजिताम् ॥
 संतोषभावितां चात्र रक्षणीयाध्वरे मम ॥ (कुलदेवी) तामात्मदेवतां देवीं देहिनामत्र
 सर्वगाम् ॥ वंश रक्षाकरीं देवीं गोत्रामावाहयाम्यहम् ॥

ततः कुण्डये कुंकुमतिलकोपरि सप्त घृतमातृणां स्थापनम् ॥ मध्यमातृको-
 परि रौप्यमुद्रां गुडयुक्तां कृत्वा संस्थाप्य च घृतधारा कर्तव्या ॥

यं यं चिंतयते कामं तं तं प्राप्नोति निश्चितम् ॥ परमैश्वर्यमतुलं प्राप्स्यते
 भूतले पुमान् ॥ १७६ ॥

॥ आयुष्यमंत्रजपमंत्राः ॥

॥१८॥

रोगानशेषानहंसि तुष्टा रुष्टा तु कामान्सकलानभीष्टान् ॥ त्वामाश्रितानां
न विपन्नराणां त्वामाश्रिता ह्याश्रयतां प्रयांति ॥ एतत्कृतं यत्कदनं त्वयाद्य धर्म
द्विषां देवि महासुराणाम् ॥ रुपैरनेकैर्बहुधात्ममूर्ति कृत्वांऽबिके तत्प्रकरोति कान्या ॥
विद्यासु शास्त्रेषु विवेकदीपेष्वान्येषु वाक्येषु च का त्वदन्या ॥ ममत्वगर्त्तमहंधकारे
विभ्रामयत्येतदतीव विश्वम् ॥ रक्षांसि यत्रोग्रविषाश्च नागा यत्रारयो दस्युबलानि
यत्र ॥ दावानलो यत्र तथाब्धिमध्ये तत्र स्थिता त्वं परिपासि विश्वम् ॥ विश्वे-
श्वरी त्वं परिपासि विश्वं विश्वात्मिका धारयसीति विश्वम् ॥ विश्वेशवंद्या भवती
भवंति विश्वाश्रया ये त्वयि भक्तिनम्राः ॥ देवि प्रसोद परिपालय नोऽरिभीतेर्नित्यं
यथा सुरवधादधुनैव सद्यः ॥ पापानि सर्वजगतां प्रशमं नयाणु उत्पातपाकजनितांश्च
महोपसर्गान् ॥

॥१८॥

॥ नांदी श्राद्धयोगिमंत्राः ॥

CC-0. Prof. Satya Vrat Shastri Collection, New Delhi. Digitized by S3 Foundation USA

यांतु मातृगणाः सर्वे पूजामादाय मामकीम् ॥ इष्टकामसमृद्ध्यर्थं पुनराग-

मनाय च ॥ पिता पितामहश्चैव तथैव प्रपितामहाः ॥ मातामहस्तत्पिता च प्रय-
च्छन्ति सुमंगलम् ॥८४॥

॥ कलशस्थापनमंत्राः ॥

आपः क्षीरं कुशाग्राणि दधि दूर्वाक्षितास्तथा ॥ तिलाः सिद्धार्थकाश्चैव
ह्यष्टांगोऽर्घः प्रकीर्तितः ॥ विश्वाधारासि धरणी शेषनागोपरिस्थिता ॥ धृता चादि-
वराहेण सर्वकामफलप्रदा ॥ हेमरौप्यादिसंभूतं ताम्रजं सु-ढं नवम् ॥ कलश धौत-
कल्माषं छिद्रव्रणविर्वर्जितम् ॥ जीवनं सर्वजीवानां पावनं पावनात्मकम् ॥ बीजं सर्वौ-
षधीनां च तज्जलं पूरयाम्यहम् ॥ सूत्रं कार्पाससंभूतं ब्राह्मणा निर्मितं पुरा ॥ येन
बद्धं जगत्सर्वं वेष्टनं कलशस्य च ॥ औषधिः सर्ववृक्षाणां तृणगुल्मलतास्तथा ॥ दुर्वा
सर्षपसंयुक्ता; सर्वौषध्यः पुनंतु माम् ॥ १६० ॥ विविधं पुष्पसंजातं देवानां प्रीति
वर्धनम् ॥ क्षिपंकार्यकरं यच्च कलशे निक्षिपाम्यहम् ॥ अश्वत्थोदुंबरप्लक्षनूतन्यग्नो-
धपल्लवाः ॥ पंचभंगा इति प्रोक्ताः सर्वकर्मसुशोभनाः ॥ कनकं कुलिशं नीलं
पद्मरागं च मौक्तिकम् ॥ एतानि पंच रत्नानि कलशे निक्षिपाम्यहम् ॥ पूगीफल-
मिदं दिव्यं पवित्रं पापशोधनम् ॥ पुत्रसौख्यादिफलदं कलशे निक्षिपाम्यहम् ॥ हिर-

पुण्यगर्भगर्भस्थं हेम बीजं विभावसोः॥ अनंतपुण्यफलदं कलशे निक्षिपाम्यहम्॥ अश्व-
स्थानाद् गजस्थानाद् बल्मीकाद् संगमात् हृदात् ॥ राजद्वाराच्च गोगोष्ठात् मृदमा-
नीय निक्षिपेत् ॥ पिधानं सर्ववस्तूनां सर्वकार्यार्थसाधनम् ॥ पूर्णस्तु कलशो येन
पात्रं तत्कलशोपरि ॥ पाशहस्तं च वरुणमंभसां पतिमीश्वरम् ॥ आवाहयामि यज्ञे-
स्मिन पूजेयं प्रतिगृह्यताम् ॥

कलशस्य मुखे विष्णुः कंठे रुद्रः समाश्रितः ॥ मूले तस्य स्थिते ब्रह्मा
मध्ये मातृगणाः स्मृताः ॥ कुक्षौ तु सगराः सप्त सप्तद्वीपा वसुंधरा ॥ ऋग्वेदोऽथ
यजुर्वेदः सामवेदो ह्यथर्वणः ॥ २०० ॥ अंगैश्च सहिताः सर्वे कलशं तु समाश्रिताः
देवदानवसंवादे मथ्यमाने महोदधां॥ उमन्नोऽसि तदा कुंभो विधृतो विष्णुना स्वयम्॥
त्वत्तोये सर्वतीर्थानि देवाः सर्वे त्वयि स्थिताः ॥ त्वयि तिष्ठन्ति भूतानि त्वयि
प्राणाः प्रतिष्ठिताः ॥ शिवः स्वयं त्वमेवाऽसि विष्णुस्त्वं च प्रजापतिः ॥ आदित्या
वसवो रुद्रा विश्वेदेवाः सपैतृकाः ॥ त्वयि तिष्ठन्ति सर्वेऽपि यतः कामफलप्रद ॥
त्वत्प्रसादादिमं यज्ञं कर्त्तुमीहे जलोद्भव ॥ सान्निध्यं कुरु मे देव प्रसन्नो भव सर्वदा॥
सुमुहूर्त्तादि कर्त्तव्यं शोभने मंडपे द्विजः ॥ शांतिपाठाऽर्घदानं च प्रच्छा-

पूर्वं समाचरेत्॥आयुरारोग्यपुत्रादिमुखश्रीप्राप्तये मम॥आपद्विघ्नविनाशायशत्रुबुद्धिक्षया
 य च ॥ विशेषकाम्यहोमेन सहितं समिदादिभिः ॥ आदित्याद्या ग्रहाः सर्वे राहुकेतुपुरः
 सराः॥ग्रहदेवार्धदेवैश्च नक्षत्राणां च दैवतैः॥इन्द्रादिभिश्च दिक्पालैर्ब्रह्मविष्णुमहेश्वरैः॥
 वास्तुदुर्गागणेशैश्च क्षेत्रपालेन संयुतैः॥भूम्यंतरिक्षदेवैश्च कुलदेव्याचमातृभिः॥चतुर्भिश्चैव
 वेदैश्च रुद्रेण सहितास्तथा ॥ सागरा द्वीपपातालान्यूध्वंलोकाः सुरैः सह ॥२११॥ पर्वता
 ऋषयः सर्वे गंगाद्याः सरितस्तथा ॥ येष्यो मंत्रादिदेवेभ्यः पादार्घं वा ददाम्यहम् ॥
 मम क्षेमायुरारोग्यपरमश्रीसुखाप्तये ॥ सबंधुसुतभार्यस्य वांछितार्थस्य सिद्धये॥ आधि
 व्याधिजरामृत्युभयशोकापनुत्तये ॥ भूतभव्यभविष्येति त्रिविधोत्पातशांतये ॥ सर्वेन-
 सामपध्वस्त्यै निरस्त्यै च सुरद्विषाम् ॥ सर्वसौभाग्यसंपत्त्यै निष्पत्त्यै ह्यस्य कर्मणः॥
 आचार्यादिसमस्तानां जापकानां द्विजन्मनाम् ॥ पादार्घं प्रकरिष्येऽहमाज्ञां देहि
 ममाध्वरे ॥ पावनाः सर्ववर्णानां ब्राह्मणा ब्रह्मरूपिणः ॥ अनुगृह्णन्तु मामद्य विष्णु
 यागारव्यकर्मणि ॥ स्वस्वकर्मरता नित्यां वेदशास्त्रार्थकोविदाः ॥ श्रोत्रियाः सत्य-
 वाचश्च देवध्यानरताः सदा॥ यद्वाक्यामृतसंसिवता ऋद्धिं यांति नरद्रुमाः॥अंगीकुर्वंतु
 कर्मेतत्कल्पद्रुमसमाशिपः ॥२१६॥ यथोक्तनियमैर्युक्ता मंत्रार्थे स्थिरबुद्धयः ॥ यत्कृ-

॥२२॥

पालोचनात्सर्वा ऋद्धयो वृद्धिमाप्नुयुः ॥२२०॥ स्वागतं भोद्विजश्रेष्ठा मदनुग्रहकारकाः
 अयमर्घइदं पाद्यं भवद्भिः प्रतिगृह्यताम् ॥ चरणक्षालनाद्देवास्तुष्यन्ति शुद्धमानसाः ॥
 तज्जलेन च संसिक्ताः पूर्णाः कामा भवन्तु मे ॥ इमं वोऽर्घ्यं प्रयच्छामि गृन्तु प्रीति-
 मानसाः ॥ पावयन्तु च मां नित्यं पूरयन्तु मनोरथान् ॥

॥ कंकणबंधनमंत्रः ॥

प्रतिज्ञा वरणं चैव स्वस्तिपुण्याहवाचनम् ॥ कपिलाय नमस्तुभ्यं रक्षाकंकण-
 बंधनम् ॥

॥ आचार्यादीनां प्रार्थनामंत्राः ॥

आचार्य त्वं यथा स्वर्गे शक्रादीनां बृहस्पतिः ॥ तथा त्वं मम यज्ञेऽस्मिन्ना
 चार्यो भव सुव्रत ॥ यथा चतुर्मुखो ब्रह्मा सर्वलोकपितामहः ॥ तथा त्वं मम
 यज्ञेऽस्मिन् ब्रह्मा भव द्विजोत्तम ॥ वाञ्छितार्थफलावाप्त्यै पूजितोसि सुरासुरैः ॥
 निर्विघ्नं क्रतुसंस्थै त्वां महं गणपं वृणे ॥२२७॥ कर्मणामुपदेष्टारं सर्वकर्मविदुत्तमम् ॥
 कर्मिणं वेदतत्त्वज्ञं सदस्यं त्वां महं वृणे ॥ ऋग्वेदः पद्मपत्राक्षो गायत्रः सोमदैवतः ॥

॥२२॥

अत्रिगोत्रस्तु विप्रेन्द्र ऋत्विक् त्वं मे मखे भव ॥ कातराक्षो यजुर्वेदस्त्रैबुधो ब्रह्मादे-
 वतः ॥ भारद्वाजस्तु विप्रेन्द्र ऋत्विक् त्वं मे मखे भव ॥२२०॥ सामवेदस्तु पिगाक्षो
 जाग्रतः शक्रदैवतः ॥ काश्यपेयस्तु विप्रेन्द्र ऋत्विक् त्वं मे मखे भव ॥ बृहन्नेत्रोथर्व-
 वेदोऽनुष्टुभो रुद्रदैवतः ॥ वैखानसकुलोत्पन्नो ऋत्विक् त्वं मे मखे भव ॥ यज्ञादि
 कर्मकार्येषु ऋत्विक् शक्रमखे यथा ॥ तथा यज्ञादिकार्येऽस्मिन् ऋत्विक् त्वं मे
 मखे भव ॥ भगवन् मूर्तिसर्वज्ञ सर्वधर्मभूतां वर ॥ वितते मम यज्ञेऽस्मिन् जपार्थं
 त्वामहं वृणे ॥

॥ मधुपर्कार्चनमंत्राः ॥

श्रेष्ठोऽस्मि वै समानानामुद्यतामिव भास्करः ॥ तिष्ठामि त्वामघः कृत्वा
 य इदं मेऽभिदीयते ॥२३५॥ विराजो दोहो भवसि विराजो दोहमश्नवै ॥ विराजो
 दोहः पाद्याय मयि त्वं भव भो जल ॥ पृथिव्यां यानि तीर्थानि तानि तीर्थानि
 सागरे ॥ सागरे यानि तीर्थानि विप्रस्य दक्षिणे पदे ॥ वयं वरुण युष्माभिः सर्वान्
 कामानशेषतः ॥ अतोऽर्घं त्वं गृहाणेमं भो ह्यापस्थमवाप्नुयात् ॥ गमयामि समुद्र स्वां
 योनिमापः प्रयांतु वै ॥ वीरा अरिश्वास्माकं मापरासेन्निमत्पयः ॥ प्रियं जनानां

यशसा पशूनां स्वामिनं कुरु ॥ शरीरिणामरिष्टानि वरुणाचमयाम्यहम् ॥ समी-
क्षामि यथा सर्वाण्यहं भूतानि चक्षुषा ॥ तथाहं मधुपर्कं च प्रतीक्षामि खलु प्रभो
॥२४१॥ पूष्णो देवस्य सवितुर्हस्ताभ्यामाददे किल ॥ मधुपर्कं भर्गरूपमाश्विनं
सूर्यदैवतम् ॥ प्रयौमि मधुपर्कं च नाशनेनादनीयकम् ॥ निष्कृतामि च यत्तद्वै श्या
वास्याय नमो नमः ॥ परमेण मध्व्येन रूपेणान्नाद्यकेन च ॥ मध्व्यं परमं तेन ह्यशनामि
मधुनोशनम् ॥ वसूनां दुहिता माता रुद्राणां भास्करस्वसा ॥ ब्रवीमि गामाव-
धिष्ठ जनाय चेतनावृते ॥ अमांसौर्धश्च भवति षडध्यनिधिकृत्य वै ॥ गोरुद्देशेन
वातस्याः निष्क्रयं ह्युत्सृजाम्यहम् ॥

क्षमा तपो दया दानं सत्यं शौचं च संयमः ॥ विद्या विनयसंयुक्ता
ब्राह्मणा लोकतारकाः ॥ यजनं याजनं चैवाध्ययनाव्यापनं तथा ॥ दानं प्रतिग्रहो
होमः षट्कर्मनिरतः सदा ॥ त्रिकालसंध्याकरणे स्वाध्यायाचरणे तथा ॥
नानाशास्त्रभ्यासरताः संसारोच्छेदकारकाः ॥ भवद्दर्शनमात्रेण मुक्तास्तु भवबंधनात् ॥
अग्निशुश्रूषणरताः धर्ममार्जे हृदयताः ॥ परदारपरद्रव्य परनिदाविवर्जिताः ॥
भवतां दर्शनेनैव शुध्यन्ति मलिना जनाः ॥ २५१ ॥ भूमिदेवास्तु विप्रा वै त्रिषु

॥२५॥

लोकेषु विश्रुताः ॥ अस्मिन्कर्मणि सर्वे वै सहायाः संतु सर्वदा ॥ ब्राह्मणाः संतु
शास्तारः पापात्पांतु समाहिताः ॥ वेदानां चैव दातारः पातारः सर्वदेहिनाम् ॥
जपयज्ञैस्तथा होमैर्दानैश्च विविधैः पुनः ॥ देवानां चैव पितॄणां तृप्त्यर्थं याजकाः
कृताः ॥ येषां देहे स्थिता वेदाः पावयन्ति जगत्रयम् ॥ रक्षन्तु सततं ते मां जपयज्ञै
र्व्यवस्थिताः ॥ ब्राह्मणा जंगमं तीर्थं त्रिषु लोकेषु विश्रुतम् ॥ येषां वाक्योदकेनैव
शुद्ध्यन्ति मलिना जनाः ॥ पावनाः सर्ववर्णानां ब्राह्मणा ब्राह्मरूपिणः ॥ अनुगृह्णन्तु
मामद्य सर्वशांत्यारव्यकर्मणि ॥ सर्वकर्मरता नित्यं वेदशास्त्रार्थकोविदाः ॥ श्रोत्रियाः
सत्यवाचश्च देवध्यानरताः सदा ॥ यद्वाक्यामृतसंसिक्ता ऋदि यांति नरद्रुमाः ॥
अंगीकुर्वन्तु कर्मेतत् कल्पद्रुमसमाशिषः ॥ यथोक्तनियमैर्युक्ता मंत्रार्थे स्थिरबुद्धयः ॥
यत्कृपालोचनात्सर्वा ऋद्धयो वृद्धिमाप्नुयुः ॥ कर्मण्यस्मिन्मया पूज्यास्संतु मे निय-
मान्विताः ॥ अक्रोधनाः शौचपराः सततं ब्रह्मचारिणः ॥ देवध्यानरता नित्यं प्रस-
न्नमनसः सदा ॥ अदुष्टभाषणाः संतु मा संतु परनिन्दकाः ॥ ममापि नियमाह्येते
भवन्तु भवतामपि ॥२६२॥

॥२५॥

॥ ब्राह्मणाः ब्रूयुः ॥

॥२६॥

वयं नियमसंयुक्तास्तव कर्तव्यतत्पराः ॥ कार्यं तव करिष्यामौ विधिपूर्वं न संशयः ॥ कर्तव्या नो क्रियाशंका वेदाज्ञा हि गरीयसी ॥ वैदिका नहि वेदाज्ञां लंघयन्ति कदाचन ॥ त्वदधीनं त्वया कार्यं निःशंकं श्रद्धयान्वितम् ॥ वयं सर्वं करिष्यामस्तव कार्यं न संशयः ॥

॥ यजमानः ॥

धन्योऽहं कृतकृत्योऽहं सौभाग्योऽहं धरातले ॥ प्रसादाद्भवतां विप्राः पवित्रोऽहं कृतोऽधुना ॥ मेरुमंदरतुल्योऽहं भवद्भिर्भूतले कृतः ॥ यशो विस्तारितं मेऽद्य लक्ष्मीवृद्धिश्च मे कृता ॥ अद्य मे पितरस्तृप्ताः पवित्रं मे कुलं कृतम् ॥ देवतानां प्रसादोऽपि जातो मेऽद्यैव निर्मलः ॥ कार्यं कर्तुं न मे शक्तिर्नैव दातुं च दक्षिणाम् ॥ न च पूजाविधानं च नमस्कारं करोम्यहम् ॥ शक्त्या सर्वं करिष्यामि वचनाद्भवतां ततः ॥ आशीर्वादाच्च सिद्धानां पूर्णं सर्वं भविष्यति ॥ अस्य यागस्य निष्पत्तौ भवन्तीऽर्घ्यविज्ञा मया ॥ सुप्रसन्नैः प्रकर्तव्यं कर्मेदं विधिपूर्वकम् ॥२७१॥

॥२६॥

॥ कंकगवंधनमंत्रः ॥

॥२७॥

येन बद्धो बली राजा दानवेन्द्रो महाबलः ॥ तेन त्वामपि बन्धामि रक्षे
मा चल मा चल ॥ पत्नीवामकरे सूत्रं बद्ध्वा सौख्यं धनागमम् ॥ बहुसंपत्तिमा-
रोग्यं रक्षार्थं कंकणं शुभम् ॥ मांगल्यं तंतुना येन भर्तृजीवनहेतुना ॥ हस्ते बन्धामि
सुभगे सजीव शरदः शतम् ॥

॥ स्वस्तिवाचनमंत्राः ॥

नमो नमस्ते स्फटिकप्रभाय सुश्वेतहाराय सुमंगलाय ॥ सुपाशहस्ताय ज्ञासनाय
जलाधिनाथाय नमो नमस्ते ॥ पाशपाणे नमस्तुभ्यं पद्मिनीजीवनायक ॥ पुण्याहवा-
चनं यावत्तावत्त्वं सन्निधौ भव ॥ संपूज्यगंधमाल्याद्यैर्ब्राह्मणान्स्वस्ति वाचयेत् ॥
धर्मकर्मणि मांगल्ये संग्रामेऽद्भुतदर्शने ॥ २७७ ॥ पुण्याहवाचनं दैवे ब्राह्मणस्य
विधीयते ॥ एतदेव निरोंकारं कुर्यात् क्षत्रियवैश्ययोः ॥ स्थापयेद्व्रणं कुभं पंचपल्लव-
संयुतम् ॥ पंचरत्नसमायुक्तं वस्त्रयुग्मेन वेष्टितम् ॥ संगृह्य पाणिनाचार्यो वाचयेत्स्व-
स्तिवाचनम् ॥ मा विघ्नं मा च मे पापं मा संतु परिपंथिनः ॥ सौम्या भवंतु
सुखिनः सर्वे लोकाः सुखावहाः ॥ करोतु स्वस्ति ते ब्रह्मा स्वस्ति चापि द्विजातयः ॥

॥२७॥

सरीसृपाश्च ये श्रेष्ठास्तेभ्यस्ते स्वस्ति सर्वदा ॥ २८१ ॥ ययातिर्नहुषश्चैव धुंधुमारो
 भगीरथः ॥ तुभ्यं राजर्षयः सर्वे स्वस्ति कुर्वंतु नित्यशः ॥ स्वस्ति तेऽस्तु द्विपादेभ्य
 श्रतुष्पादभ्यः एव च ॥ स्वस्त्यस्त्वपादकेभ्यश्च सर्वेभ्यः स्वस्ति सर्वदा ॥ स्वाहा
 स्वधा शची चैव स्वस्ति कुर्वंतु ते सदा ॥ लक्ष्मीरुंधतो चैव कुरुतां स्वस्ति
 तेऽनघ ॥ असितो देवलश्चैव विश्वामित्रस्तथांगिराः ॥ स्वस्ति तेऽद्य प्रयच्छंतु का-
 र्तिकेयश्च षण्मुखः ॥ २८५ ॥ विवस्वान्भगवान्स्वस्ति करोतु तव सर्वशः ॥ दिग्गजा-
 श्चैव चत्वारः क्षितिश्च गगनं ग्रहाः ॥ अधस्ताद्धरणीं योऽसौ नागो धारयते सदा ॥
 शेषश्च पन्नगश्चेष्टः स्वस्ति तुभ्यं प्रयच्छंतु ॥ ब्राह्मं पुण्यमह्यं च सृष्ट्युत्पादनकार-
 कम् ॥ वेदवृक्षोद्भवं नित्यं तत्पुण्याहं ब्रुवंतु नः ॥ पृथिव्यामुद्धृतायां तु यत्कल्याणं
 पुरा कृतम् ॥ ऋषिभिः सिद्धगंधर्वैस्तत्कल्याणं ब्रुवंतु नः ॥ सागरस्य यथावृद्धिर्महा-
 लक्ष्म्यादिभिः कृता ॥ संपूर्णा सुप्रभावा च तां च ऋद्धिं ब्रुवंतु नः ॥ स्वस्तिस्तु
 याऽविनाशाख्या धर्मकल्याणवृद्धिदा ॥ विनायकप्रिया नित्यं तां च स्वस्ति ब्रुवंतु
 नः ॥ समुद्रमथनाज्जाता जगदानंदकारिका ॥ हरिप्रिया च मांगल्या तां श्रियं च
 ब्रुवंतु नः ॥ शिवगौरी विवाहे या या श्रीरामे नृपात्मने ॥ धनदस्य गृहे या श्री

युष्माकं सास्तु सद्यनि ॥२८४॥

॥ अभिषेकमंत्राः ॥

॥२८॥

सुरास्त्वामभिषिचंतु ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः ॥ वासुदेवो जगन्नाथस्तथा संकर्षणो
विभुः ॥ प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च भवंतु विजयाय ते ॥ आखंडलोऽग्निर्भगवान् यमो वै
निर्ऋतिस्तथा ॥ वरुणः पवनश्चैव धनाध्यक्षस्तथा शिवः ॥ ब्रह्मणा सहिताः सर्वे
दिवगालाः पांतु ते सदा ॥ कीर्तिर्लक्ष्मीर्धृतिर्मैधा पुष्टिः श्रद्धा क्रिया मतिः ॥
बुद्धिर्लज्जा वपुः शांतिः कांतिस्तुष्टिश्च मातरः ॥ एतास्त्वामभिषिचंतु देवपत्न्यः
समागताः ॥ आदित्यश्चंद्रमा भौमो बुधजीवसितार्कजाः ॥२८५॥ ग्रहास्त्वामभिषिचंतु
राहुःकेतुश्च तपिताः ॥ देवदानवगंधर्वा यक्षराक्षसपन्नगाः ॥ ऋषयो मुनयो गावो
देवमातर एव च ॥ देवपत्न्यो द्रुमा नागा देत्याश्चाप्सरसां गणाः ॥ अस्त्राणि सर्व-
शस्त्राणि राजनो वाहनानि च ॥ औषधानि च रत्नानि कालस्यावयवाश्च ये ॥
सरितः सागराः शैलास्तीर्थानि जलदा नदाः ॥ एते त्वामभिषिचंतु सर्वकामार्थं
सिद्धये ॥ सहस्राक्षं शतधारं ऋषिभिः पावनं कृतम् ॥ तेन त्वामभिषिचामि पाव-
मान्यः पुनंतु ते ॥ भगं ते वरुणो राजा भगं सूर्यो बृहस्पतिः ॥ भगमिन्द्रश्च वा-

॥२८॥

युश्च भगं सप्तर्षयो ददुः ॥ यत्ते केशेषु दौर्भाग्यं सीमन्ते यच्च मूर्धनि ॥ ललाटे
कर्णयोरक्ष्णोरापो निघ्नन्तु ते सदा ॥३०६॥

॥ अग्निप्रार्थनामंत्राः ॥

रुद्रतेजसमुद्भूतं द्विमूर्द्धनिं द्विनासिकम् ॥ एणेत्रं च चतुःश्रोत्रं त्रिपादं सप्तह-
स्तकम् ॥ याम्यभागे चतुर्हस्तं सव्यभागे त्रिहस्तकम् ॥ स्रुचं स्रुवं तथा शक्तिं
मक्षमालां च दक्षिणे ॥ तोमरं व्यजनं चैव घृतपात्रं तु वामके ॥ बिभ्रतं सप्तभि-
र्हस्तैर्द्विमुखं सप्तजिह्वकम् ॥ दक्षिणे च चतुर्जिह्वं त्रिजिह्वमुत्तरं मुखम् ॥ द्वादशको-
टिमूर्त्यर्धं त्रिपञ्चाशत्कलायुतम् ॥ स्वाहास्वधावषट्कारैरंकितं मेषवाहनम् ॥ रक्त-
माल्यांबरधरं रक्तपद्मासनस्थितम् ॥ रौद्रं त्वां शिवनामानं वह्निमावाहयाम्यहम् ॥
त्वं मुखं सर्वदेवानां सप्ताचिरमितद्युते ॥ आगच्छ भगवन्देव यज्ञेऽस्मिन्सन्निधौ
भव ॥ त्रिनेत्रमारक्तनुं सुशुक्लवस्त्रं सुवर्णस्रजमग्निमीडे ॥ वराभयस्वस्तिकशक्ति-
हस्तं पद्मस्थमाकल्पसमूहयुक्तम् ॥ इष्टं शक्तिं स्वस्तिकाभीतिमुच्चैर्दोर्धोभिर्धारयन्तं
जटाभम् ॥ हेमाकल्पं पद्मसंस्थं त्रिनेत्रं ध्यायेद् वह्निं बद्धमौलिं जटाभिः ॥ अग्निं
प्रज्वलितं वन्दे जालवेदं हुतावतम् ॥ सुवर्णवर्णसमलं सबुद्धं विश्वतो मुखम् ॥३१॥

॥३०॥

॥३०॥

॥ ग्रहस्थापनमंत्राः ॥

जपाकुसुमसंकाशं काश्यपेयं महद्युतिम् ॥ तमोरि सर्वपापघ्नं प्रणतोऽस्मि
 दिवाकरम् ॥ दधिशंखतुषाराभं क्षीरोदार्णवसंभवम् ॥ नमामि शशिनं सोमं शंभो
 र्मुकुटभूषणम् ॥ धरणीगर्भसंभूतं विद्युत्कातिसमप्रभम् ॥ कुमारं शक्तिहस्तं च मंगलं
 प्रणमाम्यहम् ॥ प्रियंगुकलिकाश्याभं रूपेणाप्रतिभं बुधम् ॥ सौम्यं सौम्यगुणोपेतं च बुधं
 प्रणमाम्यहम् ॥ देवानां च ऋषीणां च गुरुं कांचनसन्निभम् ॥ बुद्धिभूतं त्रिलोकेशं
 तं नमामि बृहस्पतिम् ॥ हेमकुंदमृणालाभं दैत्यानां परमं गुरुम् ॥ सर्वशास्त्रप्रवक्तारं
 भार्गवं प्रणमाम्यहम् ॥ नीलांजनसमाभासं रविपुत्रं यमाग्रजम् ॥ छायामार्तडसंभूतं
 तं नमामि शनैश्चरम् ॥ अर्धकायं महावीर्यं चंद्रादित्यविमर्दनम् ॥ सिंहिकागर्भसंभूतं
 तं राहुं प्रणमाम्यहम् ॥ पलाशपुष्पसंकाशं तारकाग्रहमस्तकम् ॥ रौद्रं रौद्रात्मकं घोरं
 तं केतुं प्रणमाम्यहम् ॥ सूर्यः सोमश्च भौमश्च बुधश्चैव बृहस्पतिः ॥ शुक्रः शनैश्चरो राहुः
 केतुश्चेति ग्रहाः क्रमात् ॥ रुद्रौ गौरी स्कंदविष्णू ब्रह्मोर्द्वे च यमस्तथा ॥ कालश्च चित्र
 गुप्तश्च एताः स्युरधिदेवताः ॥ अग्निरापस्तथा पृथ्वी पुरुषस्त्वद्र एव च ॥ शची
 प्रजापतिः सर्पाः ब्रह्मा प्रत्यधिदेवताः ॥ गणेशदुर्गे वायुः खमश्विनौ पंचदेवताः ॥

॥३१॥

वास्तोष्पतिः क्षेत्रपालः क्रमेणैव समर्चयेत् ॥ इद्राग्नियमनैर्ऋत्या वरुणो वायुसोमको ॥
ईशानो ब्रह्म चानंतो दिक्पाला दश दिक्षु च ॥ ईशान्ये च महारुद्रस्थापनं समु-
दीरितम् ॥३२६॥

रुद्राग्नी गौर्यपे स्कंदपृथ्व्यौ विष्णुः सपुरुषः ॥ ब्रह्मामरेंद्राविद्रेन्द्राण्यौ
यमः सप्रजापतिः ॥ मृत्युपौ चित्रगुप्तब्राह्मणौ च यथाक्रमम् ॥ सूर्यादीनां
च सर्वेषामधिप्रत्यधिदेवताः ॥ ग्रहा राज्यं प्रयच्छन्ति ग्रहाः राज्यं हरन्ति च ॥
ग्रहैस्तु व्यापितं सर्वं त्रैलोक्यं सचराचरम् ॥३३२॥

॥ अग्न्युत्तारणमंत्राः ॥

अग्निर्वैश्वानरो वह्निर्वीतिहोत्रो धनंजयः ॥ अग्निरुत्तारणार्थाय मूर्तीनां
शुद्धिहेतवे ॥

रक्तांभाधिस्थपोतोल्लमदरुणसरोजाधिरूढा कराब्जैः पाशं कोदंडमिक्षूद्भव-
मथ गुणमप्यंकुशं पंच बाणान् ॥ बिभ्राणा सूक्कपालं त्रिनयनविलसत्पीनबक्षोरुहाढ्या
देवी बालार्कवर्णा भवतु सुखकरी प्राणशक्तिः परा नः ॥३३४॥

॥ बलिप्रार्थनामंत्रः ॥

॥३३॥

बलिं गृह्णं त्विमे देवा आदित्या वसवस्तथा ॥ मरुतश्चाश्विनौ रुद्राः सुपर्णाः
 पन्नगाः ग्रहाः ॥ असुरा यातुधानाश्च पिशाचोरगराक्षसाः ॥ डाकिन्यो यक्षवेताला
 योगिन्यः पूतनाः शिवाः ॥ जृम्भकाः सिद्धगंधर्वाः साध्या विद्याधरा नगाः ॥
 दिक्पाला लोकपालाश्च ये च विघ्नविनायकाः ॥ जगतां शांतिकर्तारो ब्रह्माद्याश्च
 महर्षयः ॥ मा विघ्नं मा च मे पापं मा संतु परियंथिनः ॥३३८॥ सौम्या भवंतु
 तृप्तास्ते भूतप्रेताः सुखावहाः ॥ ये रौद्रा रौद्रकर्माणो रौद्रस्थाननिवासिनः ॥ मातरो
 प्युग्ररूपाश्च गणाधिपतयश्च ये ॥ भूचराः खेचराश्चैव तथाचावांतरिक्षगाः ॥ ते सर्वे
 प्रीतमनसः प्रतिगृह्णं त्विमं बलिम् ॥ भूतानि यानोह वसन्ति भूतले बलिं गृहीत्वा
 विधि वत्प्रयुक्तम् ॥ अन्यत्र वासं परिकल्पयंतु रक्षंतु मां तानि सदैव चात्र ॥३४२॥
 यं यं यं यक्षरूपं दशदिशि वदनं भूमिकंपायमानं सं सं संहारमूर्ति शिरमुकुलजटा
 शेखरं चंद्रबिम्बम् ॥ दं दं दं दीर्घकायं विकृतनखमुखं चोर्ध्वरेखं करालं पं पं पं
 पापनाशं प्रणमत सततं भैरवं शैलपालम् ॥ दिव्यरूप महाकाय नानाभरणभूषित ॥
 क्षेत्रपाल महीपाल बलिं भुङ्क्व मयापितम् ॥ प्रसन्नः पूरयाशु त्वं वाञ्छितान्
 मे मनोरथान् ॥

॥३३॥

॥ पूर्णाहुतिमंत्राः ॥

॥३४॥

चतुःशृङ्गस्त्रिधा वद्धो द्विमूर्धो नासिकाद्वयः ॥ षण्नेत्रश्च चतुःश्रोत्रस्त्रिपादः
सप्तहस्तकः ॥ याम्यभागे चतुर्हस्तः सव्यभागे त्रिहस्तकः ॥ स्रुवं स्रुचं तथा शक्ति
मक्षमालां च दक्षिणे ॥ तोमरं व्यजनं चैव घृतपात्रं तु वामके ॥ नियुक्तः सप्त
भिर्हस्तैर्द्विमुखः सप्तजिह्वकः ॥ दक्षिणे च चतुर्जिह्वस्त्रिजिह्वश्चोत्तरे मुखे ॥ कोटि-
द्वादशमूर्त्यर्धयो द्विपञ्चाशत्कलायुतः ॥ स्वाहास्वधावषट्कारैरंकितो मेषवाहनः ॥ रक्त-
माल्यांबरधरो रक्तपद्मासनस्थितः ॥ पिगाक्षो लोहितग्रीवः कृष्णवर्त्मा हुताशनः ॥
ज्वालामालाव्रततनुः सप्तचिरमितद्युतिः ॥ रुद्रतेजःसमुद्भूतो वरदो हव्यवाहनः ॥
अग्निर्वैश्वानरः साक्षात्तस्मै नित्यं नमोनमः ॥ इदमग्नये वैश्वानराय वसुरुद्रादि-
त्येभ्यः शतक्रतव सत्पतयेऽग्नयेऽद्भ्यश्च नमम् ॥

॥ पूगीफलहोममंत्राः ॥

॥३४॥

भो भो वन्द्ये महाशक्ते सर्वधर्मप्रसाधक ॥ कर्मांतरेऽपि संप्राप्य सान्निध्यं

CC-0. Prof. Satya Vrat Shastri Collection, New Delhi. Digitized by S3 Foundation USA

कुरु सादरम् ॥

॥ भस्मधारणमंत्राः ॥

॥३५॥

श्रद्धां मेधां यशः प्रज्ञां विद्यां पुष्टिं श्रियं बलम् ॥ तेज आयुष्यमारोग्यं
देहि मे हव्यवाहन ॥ यथा शस्त्रप्रहाराणां कवचं भवति वारणम् ॥ एवं दैवोप-
घातानां शांतिर्भवति वारणम् ॥

॥ आशीर्वादमंत्राः ॥

अग्निरिव शुचिर्भव आदित्या इव तेजो भव ॥ विष्णुरिव श्रीमान् भव
ब्रह्मायुरायुर्भव आयुर्भव ॥ इमे श्रिये पद्महस्ते सुगंधे वक्षःस्थले पुण्यसुजायमानैः ॥
प्रमोदमानेरभिमन्यमानैः पुत्रैः पौत्रैर्वर्धतां दीर्घमायुः ॥ ३४८ ॥ सुभगे वसुधं
वसुधो भागमौपधिं प्रव्रवीमि ॥ आकल्याणि तनुवां शुंभमाने रयिं पुत्रान् सततं
दीर्घमायुः ॥ देवस्य गेहे मुनयो वसन्ति देवानां कवयः पार्थिवासः ॥ देवा इदं मे
सुमनस्यमानौ दिवि देवा वसवो दीर्घमायुः ॥ रिपवः संक्षयं यांति कल्याणं
चोपपद्यते ॥ नन्दते च कुलं पुंसां महात्म्यं मम शृण्वताम् ॥ नाहं वसामि वैकुण्ठे
योगिनां हृदये रवौ ॥ मद्भक्ता यत्र गायन्ति तत्र तिष्ठामि नारद ॥ येनाक्षरस-

॥३५॥

मान्नायमधिगम्य महेश्वरात् ॥ कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥ स्वस्त्यस्तु
 ते कुशलमस्तु चिरायुरस्तु गोवाजिरस्तु धनधान्यसमृद्धिरस्तु ॥ ऐश्वर्यमस्तु बलमस्तु
 रिपुक्षयोऽस्तु वंशे सदैव भवतां हरिभक्तिरस्तु ॥ स्वस्ति प्रजाभ्यः परिपालयन्तां
 न्याय्येन मार्गेण महीं महीनाः ॥ गोब्राह्मणेभ्यः शुभमस्तु नित्यं लोकास्समस्ताः
 सुखिनो भवन्तु ॥ ३५२ ॥

॥ देवताविसर्जनमंत्रः ॥

यांतु देवगणाः सर्वे पूजामादाय मामकोम् ॥ इष्टकामसमृद्ध्यर्थं पुनरागनाय च ॥

॥ अग्निविसर्जनमंत्राः ॥

चतुर्भिश्च चतुर्भिश्च द्वाभ्यां पंचभिरेव च ॥ हूयते च पुनर्द्वाभ्यां तस्मै
 यज्ञात्मने नमः ॥ गच्छ गच्छ सुरश्रेष्ठ अजासतानवाहन ॥ यत्र ब्रह्मादयो देवा
 स्तत्र गच्छ हुताशन ॥ गच्छ त्वं भगवन्नग्ने स्वस्थानं कुंडमध्यतः ॥ हव्यमादाय
 देवेभ्यः शीघ्रं देहि प्रसीद मे ॥ यज्ञ यज्ञपतिं गच्छ यज्ञं गच्छ हुताशन ॥ स्वां
 योनिं गच्छ यज्ञेश पूरयाशु मनोरथान् ॥ ३६० ॥

॥ तीर्थप्रयोगमंत्राः ॥

॥३७॥

पुष्कराद्यानि तीर्थानि गंगाद्याः सरितस्तथा ॥ आगच्छंतु पवित्राणि
 स्नानकाले सदा मम ॥ उत्तिष्ठंतु महद्भूता ये भूता भूमिपालकाः ॥ भूतानामविरोधेन
 स्नानकर्म समारभे ॥ विष्णुपादाग्रसंभूते गंगे त्रिपथगामिनि ॥ धर्मद्रवेति विख्याता
 पापं मे हर जान्हवि ॥ गंगाद्वारे कुशावर्त्तं विल्वके नीलपर्वते ॥ स्नात्वा कनखले
 तीर्थे पुनर्जन्म न विद्यते ॥ नर्मदा सरितां श्रेष्ठा सर्वपापप्रणाशिनी ॥ बालवृद्धकृतं
 पापं हरते नर्मदाजलम् ॥ प्रभाते वहति गंगा मध्याह्ने च सरस्वती ॥ अपराह्णे
 सर्वतीर्थानि रात्रौ वहति नर्मदा ॥ असीवरणयोर्मध्ये पंचक्रोशी महत्फलम् ॥ अमरा
 मृत्युमिच्छन्ति इतरेषां तु का कथाः ॥ गुप्तेश्वरे प्रकाशायां रामक्षेत्रे च सुंदरि ॥
 सर्वत्र दुर्लभा तापी स्थानेष्वेषु विशेषतः ॥ तपत्यां रविवारे च स्नानं कुर्वति ये
 नराः ॥ न तेषां पुनरावृत्तिः कल्पकोटिशतैरपि ॥ हरिर्भागीरथी विप्रा विप्रा भागी
 रथी हरिः ॥ भागीरथी हरिर्विप्राः सारमेकं जगत्रये ॥३७०॥

॥३७॥

॥ सभ्यप्रार्थनामंत्राः ॥

आबद्धास्तंबपर्यंतं भवद्वशमिदं जगत् ॥ यक्षरक्षःपिशाचादि सदेवासुरमानु-

पम् ॥ सर्वधर्मविवेक्तारो गोप्तारः शासकाऽनघाः ॥ मम देहस्य संशुद्धिं कुर्वतु द्विज-
सत्तमाः ॥ पूज्यैः कृतपवित्रोऽहं भविष्याम्यनघस्तथा ॥ प्रसादः क्रियतां मह्यं शुभा-
नुज्ञां प्रयच्छथ ॥ पुरा कृतं मया घोरं ज्ञाताज्ञातं च किल्बिषम् ॥ जन्मतोऽद्यदिनं
यावत्तस्मात्पापात्पुनातु माम् ॥

॥ गोप्रार्थनामंत्राः ॥

गावो ममाग्रतः संतु गावो मे संतु पृष्ठतः ॥ गावो मे हृदये संतु गवां
मध्ये वसाम्यहम् ॥ पंच गावः समुत्पन्ना मथ्यमाने महोदधौ ॥ तासां मध्ये तु या
नन्दा तस्यै धेन्वै नमो नमः ॥ अदितिर्देवमाता च वेदमाता च धीश्वरी ॥ धेनुरूपेण
सा देवी मम पापं व्यपोहतु ॥

॥ सत्येशप्रदक्षिणामंत्राः ॥

अपराधसहस्राणि लक्षकोटिशतानि च ॥ नश्यन्ति तत्क्षणात्पा सत्येश तव
सन्निधौ ॥ अनेकजन्मसंभूतं पातकं यन्मयार्जितम् ॥ तत्सर्वं नाशयेत्पापं सत्येश तव
सन्निधौ ॥ पापोहं पापकर्माहं पापात्मा पापसंभवः ॥ त्राहि मां पुडरीकाक्ष सर्वपा-

पहरो हरिः ॥ यानि कानि च पापानि ब्रह्महत्यासमानि च ॥ तानि सर्वाणि नश्यन्ति
प्रदक्षिणा पदे पदे ॥३८१॥

॥ दशविधस्नानमंत्राः ॥

भस्म—यथाग्निर्दहते भस्म तृणकाष्ठादि संचयम् ॥ तथा मे दहतां पापं कुरु
भस्म शुचे शुचिम् ॥ मृत्तिका—अश्वक्रांते रथक्रांते विष्णुक्रांते वसुंधरे ॥ उद्धृतासि
वराहेण कृष्णेन शतबाहुना ॥ मृत्तिके हर भे पापं यन्मया पूर्वसंचितम् ॥ मया हतेन
पापेन सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ मृत्तिके ब्रह्मदत्तासि काश्यपेनाभिमंत्रिता ॥ मृत्तिके देहि
मे पुष्टिं त्वयि सर्वं प्रतिष्ठितम् ॥ गोमय—अग्रमग्नं चरंतीनामौषधीनां रस वने ॥
तासामृषभपत्नीनां पवित्रं कायशोधनम् ॥ यन्मे रोगं च शोकं च पापं मे हर
गोमय ॥ गोमयेन नरः स्नात्वा आपादतलमस्तकम् ॥ पंचगव्य—गोमूत्रं गोमयं क्षीरं
दधि सर्पिः समन्वितम् ॥ सर्वपापविशुद्ध्यर्थं पंचगव्यं पुनातु माम् ॥ गोरज—गवां
क्षुरेण निर्धूतं यद्रेण गगने गतम् ॥ रजसा तेन संल्लेपो महापातकनाशनः ॥ धान्य-
ब्रौह्मयो यवगोधूमा मुद्गा माषा प्रियंगवः ॥ तिलाश्च सप्तमा ह्येतैः पवित्रं तत्पुनातु
माम् ॥ धान्यौषधी मनुष्याणां जीवनं परमं स्मृतम् ॥ तेन स्नानेन देवेश मम पापं

॥३८॥

व्यपोहतु ॥ फल-वनस्पतिरसो दिव्यः फलपुष्पवृतः सदा ॥ तेन स्नानेन देवेश
मम पापं व्यपोहतु ॥ औषधी-औषधीः सर्ववृक्षाणां तृणगुल्मलतास्तु याः ॥ दूर्वास-
र्षपसंयुक्ताः सर्वौषाध्यः पुनंतु माम् ॥ हिरण्य-हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेम बीजं विभा-
वसोः ॥ अनंतपुण्यफलदं मम पापं व्यपोहतु ॥ गंगोदक-विष्णुपादाग्रसंभूते गंगे
त्रिपथगामिनि ॥ धर्मद्रवेति विख्याता पापं मे हर जान्हवि ॥

॥ पंचगव्यप्राशनमंत्राः ॥

यत्त्वगस्थिगतं पापं देहे तिष्ठति मामके ॥ प्राशनात् पंचगव्यस्य दहत्य-
ग्निरिवेधनम् ॥

॥ मुखावलोकनमंत्राः ॥

दिव्यंतरिक्षभूमौ वा यन्मे कित्विषमागतम् ॥ तत्सर्वमाज्यसंस्पर्शति प्रणा-
शमुपगच्छतु ॥ अलक्ष्मीर्यच्चदौर्भाग्यं मम गात्रे व्यवस्थितम् ॥ तत्सर्वं शमयत्वाज्यं
लक्ष्मीं पुष्टि च वर्धय ॥ आज्यं तेजः समुद्दिष्टमाज्यं पापहरं परम् ॥ आज्यं सुरा-
णामाहार आज्ये लोकाः प्रतिष्ठिताः ॥३६६॥

॥ वास्तुकर्मोपयोगिमंलाः ॥

॥४१॥

मृत्युलोकस्य चाधारां वसूनां रक्षिकां तथा ॥ शालाधाराभिमां स्थूणा-
 मितामुच्छ्रापयाम्यहम् ॥ विशंतु भूतले नागा लोकपालाश्च सर्वतः ॥ अस्मिन् गृहे-
 वतिष्ठन्तामायुर्वलकराः सदा ॥ अग्निभ्योऽप्यथ सर्वेभ्यो ये चान्ये तान्समाश्रिताः ॥
 बलिं तेभ्यः प्रयच्छामि पुण्यमोदनमुत्तमम् ॥ नैऋत्याधिपतिश्चैव नैऋत्यां ये च राक्षसाः ॥
 बलिं तेभ्यः प्रयच्छामि पुण्यमोदनमुत्तमम् ॥ वायुभ्याश्चाथरक्षोभ्यो ये चात्येतान्समा-
 श्रिताः ॥ बलिं तेभ्यः प्रयच्छामि पुण्यमोदनमुत्तमम् ॥ रुद्रेभ्यश्चैव सर्वेभ्यो ये चोन्ये
 तान्समाश्रिताः ॥ बलिं तेभ्यः प्रयच्छामि पुण्यमोदनमुत्तमम् ॥ आसीत्पूर्वं महादैत्यो
 वास्तुर्यज्ञापकारकः ॥ सः देवैर्वहुकालेन युद्धे हत्वा महीतले ॥ निपात्य बहुभिर्देवै-
 निबद्धश्चतुरस्रकः ॥ ईशान्ये मस्तको न्यस्तो नैऋत्ये पादसंपुटम् ॥ जानुनी कूर्परीकृत्य
 बाहुयुग्मं तथैव च ॥ वायव्याग्न्योस्ततो न्यस्तं हृदये चांजलिस्तथा ॥ पदीकृत्य च
 तस्योर्ध्वे स्वयमुक्ताः सुरा स्थिताः ॥ आवाहयामि देवेशं वास्तुदेवं महाबलम् ॥ देव
 देवं गणाध्यक्षं पातालतलवासिनम् ॥ एह्येहि भगवन्वास्तो गृहेऽस्मिन्सर्वसिद्धये ॥
 जानुकूर्परसंपृष्ट देहि मे गृहजं सुखम् ॥ आगच्छ भगवन्वास्तो सर्वदेवैरधिष्ठित ॥

॥४१॥

भगवन् कुरु कल्याणं यज्ञेऽस्मिन् संनिधो भव ॥ आवाहयामि देवेशं ध्रुवदेवं माह-
बलम् ॥ अचलं कुरु कल्याणं ध्रुवागच्छ नमोस्तुते ॥ नमो भगवते वास्तुपुरुषाय
महाबलपराक्रमाय सर्वदेवाधिवासाश्रितशरीराय ब्रह्मपुत्राय सकलब्रह्मांडधारिणे भूभा-
रार्पितमस्तकाय पुरपट्टनप्रासादगृहवापीसरःकूपादिसन्निवेश सान्निध्यकराय सर्वसि-
द्धिप्रदाय प्रसन्नवदनाय विश्वंभराय परमपुरुषाय शक्रवरदाय वास्तोष्पते नमस्ते
नमस्ते ॥४१३॥

॥ पूजनमंत्राः ॥

भगवन् देवदेवेश ब्रह्मादिदेवतात्मक ॥ तव पूजां करिष्यामि प्रसादं कुरु
मे प्रभो ॥ अयोने भगवन् भर्गललाटस्वेदसंभव ॥ गृहाणाध्यं मया दत्तं वास्तो स्वा-
मिन्नमोऽस्तु ते ॥

॥ पुष्पांजलिमंत्राः ॥

प्रफुल्लपंकेरुहलोचनाय विरिचिपुत्राय महाबलाय ॥ पुरादिसान्निध्यकराय
विश्वंभराय वास्तोष्पतये नमोऽस्तु ॥ शक्रादिदेवैः परिपूजितोऽसि वास्तोष्पतिप्राण-
सखो मदीयाम् ॥ पूजां गृहीत्वा बलिना समेतां ध्रुवो भव त्वं ध्रुव ते नमोस्तु ॥

यथा मेरुगिरेः शृंगं देवानामालयः सदा ॥ तथा ब्रह्मादिदेवानां मद्गृहे
 सुस्थिरो भव ॥ वास्तुदेव नमस्तेस्तु भूशय्यानिरतप्रभो ॥ मद्गृहे धनधान्यादि समृद्धिं
 कुरु सर्वदा ॥ नमस्ते वास्तुदेव सर्वविघ्नहरो भव ॥ शान्तिं कुरु सुखं देहि सर्वान्का-
 मान्प्रयच्छ मे ॥ पूजितोसि मया देव सर्वसौख्यफलप्रद ॥ मद्गृहे धनधान्यादिपु-
 त्रान् पौत्रान् प्रबर्धय ॥ यावच्चन्द्रो नगाः सूर्यस्तिष्ठन्ति प्रतिपादिताः ॥ तावत्त्वयात्र
 देवेश स्थेयं भक्त्यानुकंपया ॥ पूजितोसि मया देव होमाद्यैरर्चनैः शुभैः ॥ प्रसादं
 पाहि देवेश देहि मे गृहज सुखम् ॥ भगवन् देवदेवेश त्वं पिता सर्वदेहिनाम् ॥
 यज्ञरूपेण भगवन् त्वया व्याप्तं चराचरम् ॥ यथा त्वं धरणीं कृस्त्नां सर्वदा धरसि
 प्रभो ॥ हिताय सर्वलोकानां तथा धारय मद्गृहम् ॥ इष्टान्कामान्प्रयच्छ त्वं दुरिष्टं
 च त्रिनाशय ॥ पुत्रपौत्रादिवृद्धिं च सततं कुरु देव नः ॥ सशैलसागरां पृथ्वीं यथा
 वहसि मूर्धनि ॥ तथा त्वं वह कल्याण संपत्संततिभिः सह ॥ स्वागतं देवदेवेश मद्भा-
 ग्यात्त्वमिहागतः प्राकृतं त्वं च मां दृष्ट्वा बालवत्परिपालय ॥ वारतोष्पति महादेवं
 सर्वसिद्धिविधायकम् ॥ शान्तिकर्त्तारमीशानं तं वास्तुं प्रणमाम्यहम् ॥ ४२६ ॥

॥ अस्मध्यानमन्त्रः ॥

भूतिर्भूतिकरी पवित्रजननी पापौघविध्वंसिनी सर्वानन्दकरी सदाशिव

करी सर्वार्थसंपत्करी ॥ रक्षो भूतपिशाचराक्षसगणान् दुष्टांश्च संहारिणी तेजोराज्य-
विशेषमोक्षकरणी भूतिः सदा धार्यताम् ॥ एतानि तानि शिवमंत्रपवित्रतानि
मस्मानि कामदहनांगविलोपनानि ॥ त्रैपुङ्गुकानि रचितानि ललाटपट्टे लुपन्ति दैवलि-
खितानि दुरक्षराणि ॥

॥ रुद्राक्षध्यानमंत्रः ॥

विविक्तदेशे च सुखासनस्थः शुचिः समग्रीवशिरः शरीरः ॥ अंत्याश्रमस्थः
सकलेंद्रियाणि निरुध्य भक्त्या स्वगुरुं प्रणम्य ॥ हृत्पुंडरीकं विरजं विशुद्धम्
विचिंत्य मध्ये विशदं विशोकम् ॥ अचिंत्यमव्यक्तमनंतरूपं शिवं प्रशांतं प्रणमामि
नित्यम् ॥ तथापि मध्यांतविहीनमेकं विभुं चिदानंदमरूपमद्भुतम् ॥ उमासहायं
परमेश्वरं प्रभुं त्रिलोचनं नीलकण्ठं प्रशांतम् ॥ रुद्राक्षान्कण्ठदेशे दशनपरिमितान्
मस्तके द्वे च विशेषट्षट्कर्णप्रदेशे करयुगलकृते द्वादश द्वादशैव ॥ बाह्वोरिदोः क-
लाभिर्नयनयुगकृते एकमेकं शिखायां वक्षस्यष्टाधिकं यः कलयति शतकं स स्व-
यं नीलकण्ठः ॥४३५॥

॥ मालधारणमंत्राः ॥

॥४५॥ ध्यायेच्च तुलसीमालां रामां कमललोचनाम् ॥ प्रसन्तां पद्मवदनां वराभय-
चतुर्भुजाम् ॥ सौभाग्यं संततिं देहि धनं धान्यं च मे सदा ॥ आरोग्यं शोकशमनं
कुरु मे माधवप्रिये ॥ अभीष्टफलसिद्धिं च सदा देहि हरिप्रिये ॥ देवैस्त्वं निर्मिता
पूर्वमर्चितासि मुनीश्वरैः ॥ महामाले महामाये सर्वशक्तिस्वरूपिणि ॥ चतुर्वर्गस्त्वयि
न्यस्तस्तस्मान्मे सिद्धिदा भव ॥

॥ शंखार्चनमंत्राः ॥

शंखं चंद्रार्कदैवत्यं मध्ये वरुणदैवतम् ॥ पृष्ठे प्रजापतिं विद्यादग्रे गंगास-
रस्वती ॥ त्रैलोक्यां यानि तीर्थानि वासुदेवस्य चाज्ञया ॥ शंखे तिष्ठन्ति विप्रैर्द्र-
तस्माच्छंखं प्रपूजयेत् ॥ दर्शनेन हि शंखस्य किं पुनः स्पर्शनेन तु ॥ विलयं यांति
पापानि हिमवद्भास्करोदये ॥ नत्वा शंखं करे धृत्वा मंत्रेणानेनवैष्णवः ॥ यः स्प्रा-
पयति गोविदं तस्य पुण्यमनंतकम् ॥ त्वं पुरा सागरोत्पन्नो विष्णुना विधृतः करे ॥
निर्मितः सर्वदेवैश्च पांचजन्यं नमोस्तुते ॥ गर्भा देवाहिनारीणां विशीर्यते सहस्रधा ॥

॥४५॥

तव नादेन पाताले पांचजन्य नमोस्तुते ॥ पुरतो देवदेवस्य सपुष्पसजलाक्षतः ॥
 शंखश्चाभ्यर्चितो येन तस्य लक्ष्मीर्न दूरगा ॥

॥४६॥

॥ घंटार्चनमंत्राः ॥

साम-वनिशरीरस्त्वं वाहनं परमेष्ठिनः ॥ विषपापहरो नित्यमतः शान्तिं
 प्रयच्छ मे ॥ आगमार्थं तु देवानां गमनार्थं तु रक्षसाम् ॥ घंटानादं प्रकुर्वीत तस्माद्
 यंटां प्रपूजयेत् ॥ नागारिचिन्हितां घंट्यां रथांगेन समन्विताम् ॥ वादनात् कुरुते नाशं
 जन्ममृत्युभयस्य च ॥ स्नानार्चनकियाकाले घंटानादं करोति यः ॥ कल्पकोटिसह-
 स्राणि स वसेद्धरिमंदिरम् ॥४५०॥

॥ भूशुद्ध्यादिकर्मोपयोगिमंत्राः ॥

शुक्लवर्णा मही कार्या दिव्याभरणभूषिता ॥ चतुर्भुजा सौम्यवपुश्चंद्रांशु
 सदृशांबरा ॥ मूलाधारात्समुत्थाप्य कुंडलीं परदेवताम् ॥ सुषुम्णामार्गमाश्रित्य ब्रह्म-
 रंध्रगतां स्मरेत् ॥ जीवं ब्रह्मणि संयोज्य हंसमंत्रेण साधकः ॥४५२॥

॥४६॥

॥ भूतोपसंहारः ॥

॥४७॥

पादादिजानुपर्यंतं चतुष्कोणं स्ववज्रकम् ॥ लंबीजाढ्यं स्वर्णवर्णं स्मरेवद-
निमंडलम् ॥ जान्वोरानाभिचंद्रार्धनिभं पद्मद्वयाकृतिम् ॥ बंबीजयुक्तं श्वेताभं मंसोम-
मंडलं स्मरेत् ॥ नाभेर्हृदयपर्यंतं त्रिकोणं स्वस्तिकासनम् ॥ रंबीजेन युतं रक्तं स्मरे-
त्पावकमंडलम् ॥ हृदो भ्रूमध्यपर्यंतं वृत्तं षट्विदुलांछितम् ॥ यंबीजयुक्तं धूम्राभं
वायव्यं मंडलं स्मरेत् ॥ आब्रह्मरंध्रं भ्रूमध्यात् वृत्तं स्वच्छं मनोहरम् ॥ हंबीजयुक्तं
माकाशमंडलं च विचिंतयेत् ॥ एवं भूतानि संचिंत्य प्रत्येकं प्रविलापयेत् ॥४५७॥

॥ पापपुरुषध्यानम् ॥

शुद्धसन्निधाय भूत्वा चिंतयेत्पापपुरुषम् ॥ वामकुक्षिस्थितं कृष्णमंगुष्ठपरि-
माणकम् ॥ विप्रहत्याशिरोयुक्तं कनकस्तेयबाहुकम् ॥ मदिरापानहृदयं गुरुतल्पकटि-
युतम् ॥ तत्संयोगिपदद्वंद्वमंगप्रत्यंगपातकम् ॥ उपपातकरोमाणं रक्तश्मश्रुविलोचनम् ॥
खंगचर्मधरं क्रुद्धं पुरुषं कज्जलप्रभम् ॥ वायुबीजं स्मरन्बायुं संपूर्येन विशोषयेत् ॥
वन्हिबीजं स्मरन्नित्यं निर्दहेत्पाप पुरुषम् ॥ वायुबीजेन तद्रक्षां बहिर्निष्कास्य यत्नतः ॥
सुधाबीजेन देहीत्येव भस्म संस्लापयेत्सुधी ॥ भूबीजेन धनीकृत्य भस्म तत्कनकांडवत् ॥

॥४७॥

विशुद्धमुकुराकारं ब्रह्मरंध्रगतं स्मरेत् ॥ आकाशादीनि भूतानि पुनरुत्पादयेत्ततः ॥
अखंडं ब्रह्म तस्मात्स्यात् प्रेरकः पुरुषस्तथा ॥ कुंडलीं जीवमादाय परसंगात्सुधाम-
यम् ॥ संस्थाप्य हृदयांभोजे मूलाधारगतां स्मरेत् ॥४६५॥

॥ प्राणप्रतिष्ठादिध्यानम् ॥

रक्तांभोधिस्थपोतोल्लसदरुणसरोजाधिरूढाकराब्जैः पाशं कोदंडमिक्षूद्भ-
मय गुणमप्यंकुशं पंच बाणान् ॥ बिभ्रणा सृक्कपालं त्रिनयनलसिता पीनक्षोरुहा-
ढ्या देवी बालार्कवर्णा भवतु सुखकरी प्राणशक्तिः परा नः ॥ यथा पर्वत
धःपूनां दोषं दहति पावकः ॥ एवमंतर्गतं प्राणायामेन दह्यते ॥

पंचाशल्लिपिभिर्विभज्य मुखदोर्हृत्पद्मवक्षस्थलां भास्वन्मौलिनिबद्धचंद्र-
शकलामापीनतुंगस्तनीम् ॥ मुद्रामक्षगुणं सुधाढ्यकलशं विद्यां च हस्तांबुजैर्विभ्रणां
विशदप्रभां त्रिनयनां वाग्देवतामाश्रये ॥ आधारे लिङ्गनाभौ प्रकटितहृदये तालुमूले
ललाटे द्वे पत्रे षोडशारे द्विदशदशदले द्वादशाङ्गे चतुष्के ॥ वासांते वातमध्ये डफ-

कठसहिते कंठदेशे स्वराणां हंक्षं तत्त्वार्थयुक्तं सकलदलगतं वर्णरूपं नमामि ॥४६९॥
॥ नैवेद्यमन्त्राः ॥

॥४९॥

ब्रह्मेशाद्यैः सरसमभितः सूपविष्टैः समन्तात् सिजद्वालव्यजननिकरैर्वीज्यमानः
सरवीभिः ॥ नर्मक्रीडाप्रहसनपरान् पंक्तिभोवतन् हसन्वै, भुंक्ते पात्रे कनकघटिते
षड्रसान् देवदेवः ॥४७०॥ शालीभक्तं सुपक्वं शिशिरकरसितं पायसापूपसूपं, लेह्यं
पेयं च चोष्यं सितममृतफलं धारिकाद्यं सुखाद्यम् ॥ आज्यं प्राज्यं सुभोज्यं नयन-
रुचिकरं राजिकैलामरीचस्वादीयः शाकराजीपरिकरममृताहारजोषं जुषस्व ॥४७१॥
॥ दक्षिणामन्त्राः ॥

हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेमबीजं विभावसोः । अनन्तपुण्यफलदमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥
हिरण्यमर्पयाम्येतद्द्रव्यं च सुमनोहरम् । अस्य कर्मप्रभावेन घनदस्त्वमपि भव ॥४७२॥
॥ प्रदक्षिणामन्त्राः ॥

पदे पदे या परिपूजकेभ्यः सद्योऽश्वमेधादिफलं ददाति ।
तां सर्वपापक्षयहेतुभूतां प्रदक्षिणां ते परितः करोमि ॥४७४॥

॥ शिवपंचवक्त्रमन्त्राः ॥

(पश्चिमवक्त्रमन्त्राः) सद्योजातं सर्वदेवाधिदेवं नीलग्रीवं त्र्यंबकं भालचन्द्रम् ।
मारारारतिं पार्वतीप्राणनाथं सृष्ट्युद्भूतिं पश्चिमाशास्यमीडे ॥
ऋद्धिः सिद्धिर्धृतिर्लक्ष्मीर्मेघा कान्तिः स्वधा प्रभा ।
सद्योजातकला ह्येता अष्टौ च परिकीर्तिता ॥

॥४९॥

श्वेताक्षतैः श्वेतपुष्पैश्च पूजयेद्वसवाहनम् ।

सिद्धयन्ति सर्वकार्याणि प्राप्यते च यशोधनम् ॥

प्रालेयामलबिन्दुकुन्दधवलं गोक्षीरफेनप्रभं भस्माभ्यंगमनंगदेहदमनं ज्वालावली-
लोचनम् । ब्रह्मेन्द्रादिमरुद्गणैः स्तुतिपरैरभ्यर्चितं योगिभिर्वन्देऽहं सकलं कलंकरहितं

॥५०॥

स्थाणोर्मुखं पश्चिमम् ॥

शुभ्रं त्रिलोचनं नाम्ना सद्योजातं शिवप्रदम् । शुद्धस्फटिकसंकाशं वन्देऽहं पश्चिमं मुखम् ।
(उत्तरवक्त्रमन्त्राः) वामदेवमखिलेष्टदं सदा बालकं त्रिजगतां रमणीयम् ।

स्थावरादिचतुराननेष्टदं तं शिवं प्रणमतां हरमीडे ॥

रजो रक्षा रतिः पाल्या कामा संजीवनी प्रिया । बुद्धिः क्रिया तथा धात्री
आमिणी मोहिनी ज्वरा । तुलसी शतपत्रैश्च पूजयेद् गरुडवाहनम् । अरिष्टदोषनाशाय
प्राप्यते सुखसंपदम् ॥

गौरं कुंकुमपिंजरं सुतिलकं व्यापाण्डुगण्डस्थलं

भ्रूविक्षेपकटाक्षवीक्षणलसत्संसक्तकर्णोत्पलम् ।

स्निग्धं बिम्बफलाघरं प्रहसितं नीलालकालङ्कृतं

वन्दे पूर्णशशाङ्कमण्डलनिभं वक्त्रं हरस्योत्तरम् ॥

वामदेवं सुवर्णभिरुद्विगुणैः सत्सङ्गैर्विभूतम् । अतिरिक्तमुमाकान्तं वन्देऽहमुत्तरं मुखम् ॥

(दक्षिणवक्त्रमन्त्राः) अघोरं शिवं शंकरं भीमरूपं गिरीशं शिवेशं हरीशं गणेशम् ।
नगम्पद्मकोशं महाकालरूपं सुरेशं स्थितं दक्षिणाशास्यमीडे ॥

॥५०॥

तमो मोहा क्षमा निद्रा व्याधिमृत्युः क्षुधा तृषा । अघोरस्य कलां ह्येता अष्टौ च
परिकीर्तिताः ॥ नीलोत्पलैः करवीरैश्च पूजयेत्कर्मवाहनम् । सर्वाबाधाविनाशाय
ज्ञानमोक्षप्रसाधकम् ॥

॥५१॥ कालाभ्रभ्रमरांजनद्युतिनिभं व्यावृत्तपिंगेक्षणं
बालेन्दुद्वयनिःसृतं सुदशनं प्रोद्भिन्नदंष्ट्रांकुरम् ।
सर्वप्रोतकपालशुक्तिसकलं व्याकीर्णकर्णोत्पलं
वन्दे दक्षिणमीश्वरस्य वदनं भ्रूभंगरौद्रं मुखम् ॥
नीलाभ्रवर्णमोकारमघोरं घोरदंष्ट्रकम् । दंष्ट्राकरालमत्युग्रं वन्देऽहं दक्षिणं मुखम् ॥
(पूर्ववक्त्रमन्त्राः) प्राच्याधीशं देवदेवं महेशं तेजोरूपं चन्द्रसूर्यप्रकाशम् ।
सर्वाधीशं रक्तवर्णं घरेशं भूताधीशं तत्पुरुषं नमामि ॥

निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्या शांतिस्तथैव च । तत्पुरुषस्य कला ह्येताश्चतस्रश्च न
संशयः ॥ दुर्वाकुरैरर्कपुष्पैः पूजयेदश्ववाहनम् । आयुष्यं वर्धते तस्य विशिष्टफलदायकम् ॥
संवर्ताग्निदण्डितप्रतप्तकनकप्रस्पर्धितेजोऽरुणं
गंभीरध्वनिनिःसृतं सुदशनं प्रोद्भासिताभ्राघरम् ।
बालेन्दुद्युतिलोलपिङ्गलजटाभारप्रबद्धोरगं
वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रनमितं पूर्वं मुखं शूलिनः ॥
बालार्कवर्णभारकं पुरुषं च तद्विग्रहम् । दिव्यपिंगजटाधारं वन्देऽहं पूर्वदिङ्मुखम् ॥

॥५२॥

(ऊर्ध्ववक्त्रमन्त्राः) ईशानं शिवं क्षीरवर्णं महेशं विभुं विश्वनाथं च प्रेताधिनाथम् ।
त्रिनेत्रं त्रिलोकस्य पापौघहारं शिवोर्ध्वाख्यमास्यं सदाहं नमामि ॥ शशिनी अंगदा
ज्येष्ठा मरीचि ज्ञानिनी तथा । पंचेशानकला ह्येता ईशरूपधराः स्मरेत् ॥ यक्षकर्म-
संमिश्रैर्धन्तुरैर्वित्वपत्रकैः । अन्यै ऋतूद्भवैः पुष्पैरर्चयेद्वृषवाहनम् ॥

व्यक्ताव्यक्तगुणोत्तरं सुवदनं षट्त्रिंशत्स्वाधिकं यस्मादुत्तरतत्त्वमक्षरमिदं ध्येयं
सदा योगिभिः । वन्दे तामसर्वजितेन मनसा सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परं शान्तं पंचममीश्वरस्य
वदनं खंव्यापितेजोमयम् ॥

ईशानं सूक्ष्ममव्यक्तं तेजःपुंजपरायणम् । अमृतस्वामिचिद्रूपं वन्देऽहं पंचमं मुखम् ॥

(पातालस्थशिवमन्त्राः) पातालस्थं शंकरं भीमरूपं नागाधीशैर्भूषितं कंठकर्णम् ।
नंदीकेशं धूर्जटि सत्यरूपं रक्तं वर्णं हाटकाख्यं नमामि ॥ अमृता मानदा चैव कल्याणी
तपिनी तथा । हाटकेशकला ह्येताः शोषिणी त्र्यंबकेति षट् ॥ अपामार्गेण पत्रेण कल्हारै-
र्बकुलैस्तथा । पूजितो रक्तगंधेन राजते हाटकेश्वरः ॥ यं देवासुरपूजितारुणनिभं
सामर्थ्यतारागणैः पुन्नांगांबुजनागपुष्पविविधैर्वागीश्वरीचर्चितम् । नित्यं ध्यानसमस्त-
दीप्तिकरणं कालाग्निरुद्रोपमं पातालस्थशिवं नमामि शिरसा श्रीहाटकेशं सदा ॥
हिरण्यवर्णभास्वन्तं नागाधीश्वरसेवितम् । पाताले कालसंकाशं वन्दे श्रीहाटकेश्वरम् ॥

॥५२॥

॥ प्रयोगपद्धतिः ॥

तत्रादौ कृतमंगलस्तानको यजमानो धौले वाससी परिधाय कुंकुमचन्दनादि-
कृततिलको नित्यकर्म (संध्यादिवैश्वदेवान्तं) विधाय स्वदक्षिणे मंगलद्रव्याण्यादाय

धर्मपत्न्या सह सुमुहूर्ते स्वासने प्राङ्मुखो वा उदङ्मुखो वा उपविश्य स्वस्तिकमन्त्रान्
 शृणुयात् । आचार्यो यजमानभाले तिलकं कुर्यात् (स्वस्तिकमन्त्रपाठः) । यजमान
 उदकमुपस्पृश्य प्रणवं जपेत् । ह्रीं ह्रीं ह्रीं इति त्रिवारं पठेत् । हस्ते जलमादाय-
 अद्याह्नि प्रारब्धेऽस्मिन् कर्मणि चित्तवृत्तिनिरोधाय अमंगलविध्वस्तये ब्राह्मणद्वारा
 करिष्यमाणशांतिपाठश्रवणमहं करिष्ये । (शांतिपाठमन्त्रान् पठेत्) शांतिः शांतिः
 शांतिः । सुशान्तिर्भवतु ।

सदक्षिणाफलहस्तो यजमानः स्वासनादुत्थाय विप्राणां समीपं गत्वा पादाभिवन्दनं
 कुर्यात् । (गुरुपादाभिवन्दनमन्त्रान् पठेत्) (यजमानो विप्राणां पुरस्तात् सदक्षिणं फलं
 समर्प्य, नत्वा, आशीर्वादिं गृहीत्वा, स्वासने उपविशेत्) त्रिराचमनं कुर्यात्—ह्रीं
 केशवाय नमः । ह्रीं नारायणाय नमः । ह्रीं माधवाय नमः । पात्राद् वहिर्हस्तप्रक्षालनं
 ह्रीं गोविन्दाय नमः । आत्मनः समन्तात्प्रदक्षिणवदुदकक्षेपणम् । ह्रीं पुण्डरीकाक्षः
 पुनातु । प्राणायामत्रयं कुर्यात् । प्राणायामसिद्ध्यर्थं द्वादशाक्षरमन्त्रं (ह्रीं नमो भगवते
 वासुदेवाय) जपेत् । (विप्राः गणपत्यादिदेवानां प्रार्थनां पठेयुः) ।

अभीष्टदेवान् गुरुकृद्भान् प्रणमेत् । सुमुहूर्तमस्तु । श्रीमन्हागणाधिपतये नमः ।
 श्रीगुरुभ्यो नमः । परमगुरुभ्यो नमः । परात्परगुरुभ्यो नमः । परमेष्ठिगुरुभ्यो नमः ।
 इष्टदेवताभ्यो नमः । कुलदेवताभ्यो नमः । ग्रामदेवताभ्यो नमः । स्थानदेवताभ्यो नमः ।
 वास्तुदेवताभ्यो नमः । वाणीहिरण्यगर्भाभ्यां नमः । शचीपुरंदराभ्यां नमः । लक्ष्मी-

नारायणाभ्यां नमः । उमामहेश्वराभ्यां नमः । एतत्कर्मप्रधानदेवताभ्यो....नमः । मातृ-
पितृचरणकमलेभ्यो नमः । सर्वेभ्यो देवेभ्यो नमः । सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः । पुण्यं
पुण्याहं दीर्घमायुरस्त्विति भवन्तो ब्रुवन्तु । (विप्रा वदेयुः) पुण्यं पुण्याहं दीर्घमायुरस्तु ।
(गणपत्यादिदेवप्रार्थनां “सुमुखश्चैकदन्तश्च....सर्वकार्यार्थसिद्धये” इति पठेत्) ।

॥५४॥

हस्ते साक्षतं जलमादाय । विष्णुर्विष्णुर्विष्णुः । अद्यश्रीसञ्चिदानन्दरूपस्य
ब्रह्मणोऽनिर्वाच्यमायाशक्तिविजृम्भिताविद्यायोगात् कालकर्मस्वभावविभूतमहत्तत्त्वो-
दिताहंकारतृतीयोद्भूतवियदादिपञ्चकेन्द्रियदेवतानिर्मिताण्डकटाहे चतुर्दशलोकात्मके
लीलया तन्मध्यवर्तिभगवतः श्रीनारायणस्य नाभिकमलोद्भूतसकललोकपितामहस्य
ब्रह्मणः सृष्टिं कुर्वन्तस्तदुद्धरणाय च प्रजापतिप्रार्थितस्य महापुरुषस्य, सितवराहावतारेणा-
ध्रियमाणायामस्यां धरित्र्यां भूलोकसंज्ञिकायां सप्तद्वीपमण्डितायां क्षीरोदाद्यद्वि-
द्विगुणद्वीपवलयीकृतलक्षयोजनविस्तीर्णं जम्बुद्वीपे स्वर्गस्थितामरादिभिः सेविते गंगादिभिः
सरिद्धिः पाविते भारते वर्षे, निखिलजनपावन शौनकादिमुनिकृतनिवासके नैमिषारण्ये
कुमारिकाक्षेत्रे दण्डकारण्यदेशे श्रीगोदावर्या उत्तरदिग्विभागे, श्रीमल्लवणाब्धेः पूर्वतीरे
श्रीपतितपाविन्यास्तपत्या दक्षिणे तटे ——— ग्रामे श्रीमद् भगवतो मार्तण्डस्य
कृपापात्रे कालकृतयज्ञवराहाचार्यादिगणितायां संख्यायां श्रीब्रह्मणो द्वितीये परार्धे
श्रीश्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरेऽष्टाविंशतितमे कलियुगे कलिप्रथमचरणे श्रीविष्णो-
बौद्धावतारे विक्रमशक्नुवर्तिनि ——— अधिकाष्टादशशततमे शालिवाहनशकाब्दे,

॥५४॥

श्रीमन्नुपविक्रमार्कसमयातीतसंवत्सराणां ——— अधिकद्विसहस्रतमे ——— नाम्नि
 संवत्सरे, ——— अयनगते सवितरि, ——— ऋतौ, सन्महामांगल्यमासोत्तमे ———
 मासे ——— पक्षे ——— तिथौ ——— वासरे ——— नक्षत्रे ——— योगे
 ——— करणे ——— राशिस्थिते सूर्ये ——— राशिस्थिते बृहस्पतौ शेषेषु
 ग्रहेषु यथायथं राशिस्थानस्थितेषु सत्सु, एवं ग्रहगणविशेषेण विशिष्टायां शुभपुण्यतिथौ
 काश्यपगोत्रोत्पन्नस्य ——— नाम्नो ममात्मनः श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफलप्राप्तये
 चतुर्विधपुरुषार्थसिद्धयर्थं मम गृहे सर्वेषां जनानां आयुरारोग्यैश्वर्याभिवृद्धयर्थं अप्राप्त-
 लक्ष्म्याः प्राप्त्यर्थं प्राप्तलक्ष्म्याश्चिरकालसंरक्षणार्थं सकलमनःसंकल्पितकामना-
 संसिद्धयर्थं त्रिविधतापोपशमनार्थं ——— देवताप्रीतिसंपादनहेतवे ——— कर्म
 (पूजनं) अहं करिष्ये ।

पुनर्जलमादाय । तदङ्गभूतं दिग्दर्शनं, कलशार्चनं, पञ्चगव्यकरणं, निर्विघ्नता-
 हेतवे गणपतिपूजनं, मातृकापूजनं, वसोर्धारां, आयुष्यमन्त्रजपं, वैश्वदेवसंकल्पं नान्दी-
 श्राद्धं, पाद्यार्घवन्दनं, आचार्यादिऋत्विजां वरणं, वरणश्राद्धं, स्वस्तिपुण्याहवाचना-
 दीनि कर्माणि चाहं निर्वर्तयिष्ये ।

अद्येत्यादिपूर्वोच्चारितदेशे काले चास्मिन् कर्मणि कर्म कर्तुं ममाधिकार-
 प्राप्त्यर्थं प्राजापत्यद्रव्यं सम्येभ्यो ब्राह्मणेभ्योऽहं संप्रदास्ये । भो ब्राह्मणाः ! अस्मिन्
 कर्मणि ममाधिकारसंपदस्तु इति भवन्तो ब्रुवन्तु (ब्राह्मणाः) एवमस्त्वधिकारः ।

पुनर्जलमादाय । तत्रादावासनशुद्धिं भूमिक्रमान्तपूजनं दीपस्थापनं च करिष्ये ।
आसनाधो जलादिना त्रिकोणं विलिख्य—ह्रीं आधारशक्तिकमलासनाय नमः सर्वो-
पचारार्थं गन्धपुष्पे समर्पयामि । इत्याधार-शक्तिं संपूज्य भूमिपूजनं कुर्यात् ।

॥५५ अ

जलमादाय । पृथ्वीतिमंत्रस्य मेरुपृष्ठऋषिः सुतलं छन्दः कूर्मो
देवता आसने विनियोगः । भूमिं स्पृष्ट्वा । ह्रीं पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं
विष्णुना धृता ॥ त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥ इति संप्रार्थ्यं, ह्रीं
पुण्डरीकाक्षाय नमः इत्यासनं संप्रोक्ष्य तदुपरि प्राङ्मुखो वा उदङ्मुखो, वोपविश्य,
प्रणमेत् । ह्रीं अनन्तासनाय नमः । कूर्मासनाय० विमलासनाय० पद्मासनाय० योगास-
नाय० आधारशक्त्यै० द्रष्टृविद्रावणनृसिंहाय० मध्ये परमसुखासनाय नमः ।

ततः शिखाबन्धनम् । ऊर्ध्वकेशि विरूपाक्षि, मांसशोणितभक्षणे । तिष्ठ देवि
शिखामध्ये चामुण्डे चापराजिते ॥ अथ दीपस्थापनम् ॥ देवस्य दक्षिणे घृतमयं दीपं
प्रज्वाल्य गन्धपुष्पैः संपूज्य प्रार्थयेत् ॥ भो दीप ब्रह्मरूपस्त्वं कर्मसाक्षी ह्यविघ्नकृत् ।
यावत्कर्मसमाप्तिः स्यात् तावत्त्वं सुस्थिरो भव ॥

अथ दिग्गक्षणम् । वामहस्ते सर्पपान् गृहीत्वा (दिग्गक्षणमन्त्रान् पठेत्)
नाराचमुद्रया सर्वस्यां दिशि सर्पपान् विकीरेत् । च्छोटिकया तालत्रयेण अन्तरिक्षान्
भूतानुत्सार्य, वामपादपार्ष्णिना भूमौ घातत्रयं कुर्यात् । उदकस्पर्शः ।

स्वदक्षिणे भैरवाय नमः । ह्यातं-करकलितकपालः० अतितीक्ष्ण महाकाय० ॥

अथ कलशाराधनम् ॥ स्ववामभागे अक्षतपुञ्जोपरि कलशं संस्थाप्य तत्र तीर्थान्यावाहयेत् ।

॥५५ अ

अनामिकया कलशं स्पृष्ट्वा । गंगे च यमुने चैव गोशवरि सरस्वति । कावेरि नर्मदे
 सिन्धो जलेऽस्मिन् संक्षिप्तिं कुरु ॥ ब्रह्माण्डोदर तीर्थानि करैः स्पृष्टानि ते रवे । तेन
 सत्येन मे देव तीर्थं देहि दिवाकर ॥ क्रौं इति अंकुशमुद्रया सूर्यमण्डलात् सर्वाणि
 तीर्थान्यावाह्य, वं इति धेनुमुद्रया अमृतीकृत्य, हूं इति कवचेनावगुण्ठ्य, फट् इत्यस्त्रेण
 संरक्ष्य, मत्स्यमुद्रयाऽऽच्छाद्य, वं वं वं....इति मुलेनाष्टवारमभिमन्त्र्य, अक्षतान् गृहीत्वा
 वरुणमावाहयेत् । एद्मे हि यादो० ॥ सर्वे समुद्राः सरितः ॥ अत्र गायत्री सावित्री० ॥
 भो वरुण, साङ्गः सपरिवारः सामुषः सशक्तिकः सुप्रतिष्ठितो वरदो भव । पूर्वे ऋग्वेदाय
 नमः । दक्षिणे यजुर्वेदाय नमः । पश्चिमे सामवेदाय नमः । उत्तरे अथर्ववेदाय नमः ।
 मध्ये अपाम्बतये वरुणाय नमः । 'वं वरुणाय नमः' इति मन्त्रेण पंचोपचारैः
 (गंधाक्षत-पुष्प-धूप-दीप-नैवेद्यैः) संपूज्य प्रार्थयेत् । पाशहस्तात्मको० ॥ नमो नमस्ते
 स्फटिकप्रभाय सुश्वेतहाराय सुमंगलाय । सुपाशहस्ताय ज्वालासनाय जलाधिनाथाय
 नमो नमस्ते ॥ इक्षि संप्राप्य, हस्ते जलमादाय—कृतेनानेन पूजनेन वरुणः साङ्गः
 सपरिवारः सामुषः सशक्तिकः प्रोक्ताम् । तस्मादुदकाद् उदकं गृहीत्वा स्वात्मानं
 संप्रोक्ष्य, स्वस्मिन् संप्रोक्ष्य, क्षेपं जलं पात्राद् बहिर्निक्षिपेत् । पुनः स्वल्पोदकमादाय
 भूमिं पूजासंभारांश्च संप्रोक्षेत् । अपवित्रः पवित्रो वा सवविस्थांगतोऽपि वा ।

यः स्मरेत् पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः ॥ ६

अथ पञ्चगव्यकरणम् ॥ गोमूत्रं गोमयं क्षीरं दधि सर्पिः कुशोदकम् ।

सर्वस्थलविशुद्धयर्थं पंचगव्यं पुनानु माम् ॥

(अथ पृथक्) गोमूत्रं—गोमूत्रं सर्वशुद्धयर्थं ॥

गोमयं—अग्रमहश्चरन्तीनामौषधीनां ॥

क्षीरम्—पयः पुष्कलमं प्रोक्तं ॥

दधि—चन्द्रकुन्दसमं शीतं ॥

घृतम्—इदं घृतं महदं ॥

कुशम्—कुशमूले स्थितो ब्रह्मा ॥ ह्रीं ह्रीं ह्रीं इति कुशेन, यज्ञकाष्ठेन वा आलोक्ष्य, दैवज्ञमर्चयेत् । दैवज्ञः पंचगव्येन कर्मभूमिं पूजासंभारांश्च प्रोक्षेत् । अपवित्रः पवित्रो वा ॥

अथ गणपतिपूजनम् ॥ तत्रादौ पुरस्ताद् दक्षिणपार्श्वे रक्तवस्त्रावृते मद्रपीठे गोधुमस्याष्टदलं विरच्य मध्ये कलशोपरि गणेशस्य मूर्तिं संस्थाप्य, यदि मूर्तेः प्रतिष्ठा न कृता भवेत्तर्हि प्रतिग्रपनम् कुर्यात् । हस्तेऽक्षतान् गृहीत्वा, प्रतिष्ठा सर्वदेवानां मेन्नावहणनिर्मिता । प्रतिष्ठां तां करोम्यत्र स्थापयेद् दैवतैः सह ॥ सो गणेश, सांनः सपरिवारः सामुष्णः सुप्रतिष्ठितो वरदो भव । प्रतिष्ठान्ते इमे गन्धपुष्पे ।

(ध्यानं) श्वेतांगं श्वेतवस्त्रं सितकुमुदगणैः पूजितं श्वतगन्धैः क्षोराब्धौ रत्नदीपैः सुरतरुविमले रत्नसिंहासनस्थम् । दक्षिणे पाशा कुशेऽथ मृत्तिनिशदं चंद्रमौलिं त्रिनेत्रं व्यायेच्छान्त्यर्थं । गणपतिममलं श्रीसमेतं प्रसन्नम् ॥ १ ॥ सिद्धिबुद्धिसहितमहागण—

॥५६५॥

॥५६५॥

पतयेनमःध्यायामि॥हेहेरम्बत्वभेह्ये हिअग्निदकात्र्यम्बकात्मज॥सिद्धिबुद्धिपतेव्यक्षलक्ष
 लाभपितःप्रभो ॥ १ ॥ नागास्यनागहारत्वगणराजचतुर्भुज ॥ भूषितःस्वायुधैर्दिव्यैः
 पाशांकुशपरश्वधैः॥२॥ आवाहयामिपूजार्थरक्षार्थनममक्रतौ॥ इहागत्यगृहाणत्वंपूजां-
 क्रतुंचरक्षमे ॥३॥ श्रीसिद्धिबुद्धिसहितमहागणपतयेनमःगणपतिमावाहयामि ॥ प्रति-
 ष्ठासर्वदेवानांमैत्रावरुणनिर्मिता ॥ प्रतिष्ठांतेकरोम्यत्रमण्डलेदैवतैःसह ॥१॥ श्रीसि-
 द्धिबुद्धिसहितमहागणपतेसुप्रतिष्ठितोवरदोभव ॥ न्यासांश्च कुर्यात् ॥सुमुखाय०वाम-
 हस्ते । गणाधिपाय० दक्षिणहस्ते ॥ उमापुत्राय० वामपादे । गजाननाय० दक्षिण-
 पादे । लंबोदराय० वामजानौ । हरसूनुवे० दक्षिणजानौ ॥ गजकर्णाय०वामकट्याम् ।
 गुहाग्रजाय० दक्षिणकट्यां । वक्रतुंडाय० नाभौ ॥ एकदन्ताय० हृदये । विकटाय०
 वामबाहुमूले ॥ विनायकाय० दक्षिणबाहुमूले । कपिलाय० मुखे । गजदन्ताय० दन्त
 पंक्तौ । विघ्नराजाय० वामनेत्रे । बटबे० दक्षिणनेत्रे । सुराग्रगण्याय० ललाटे । हेरं-
 बाय० शिरसि । महागणपतये० सर्वांगे । इति देहन्यासं कृत्वा दूर्वांकुरैर्देवं स्पृष्ट्वा
 देवन्यासं कुर्यात् ॥

रम्यंसुशोभनंदिव्यंसर्वसौख्यकरंशुभम् ॥ आसनंचमयादत्तंगृहाणपरमेश्वर

॥५८॥

॥२॥ श्रीसिद्धिबुद्धिसहितमहागणपतये. आसनार्थपुष्पंसम. । उष्णोदकंनिर्मलंच-
 सर्वसौगन्ध्यसंयुतम् ॥ पादप्रक्षालनार्थयिदस्तेप्रतिगृह्यताम् ॥३॥ श्रीसिद्धिबुद्धिस.
 पादयोःपाद्यंसम. । ताम्रपात्रेस्थितंतोयंगन्धपुष्पफलान्वितम् । सहिरण्यंददाम्यर्घगृहाणपर-
 मेश्वर ॥४॥ श्रीसिद्धिबुद्धिसहितमहाग. हस्तयोरर्घस. ॥ सर्वतीर्थसमायुक्तंमुगन्धि-
 निर्मलंजलम् ॥ आचम्यार्थमयादत्तंगृहाणपरमेश्वर ॥५॥ श्रीसिद्धिबुद्धिसहितमहाग.
 आचमनंस. ॥ ततः पंचामृतस्नानम् ॥ कामधेनुसमुद्भूतंसर्वेषांजीवनंपरम् ॥
 पावनंयज्ञहेतुश्चपयःस्नानार्थमपितम् ॥१॥ श्रीसिद्धिबुद्धिसहितमहाग. पयःस्नानंस.
 ॥ पयःस्नानान्तेशुद्धोदकस्नानंस. ॥ पयसस्तुसमुद्भूतंमधुराम्लंशशिप्रभम् ॥ दध्यानी-
 तंमयादेवस्नानार्थंप्रतिगृह्यताम् ॥२॥ श्रीसिद्धिबुद्धिसहितमहाग. दधिस्नानंस. दधि-
 स्नानान्तेशुद्धोदकस्नानंस. ॥ नवनीतसमुत्पन्नंसर्वसन्तोपकारकम् ॥ घृतंतुभ्यंप्रदास्यामि-
 स्नानार्थंप्रतिगृह्यताम् ॥३॥ श्रीसिद्धिबुद्धिसहितमहागणपतयेनमः घृतस्नानंस. । घृत
 स्नानान्ते शु. ॥ तरुपुष्पसमुद्भूतसुस्वादुमधुरंमधु ॥ तेजःपुष्टिकरंदिव्यंस्नानार्थंप्रतिगृह्य-
 ताम् ॥४॥ श्रीसिद्धि. मधुस्नानंस. मधुस्नानान्ते शु. ॥ इक्षुसारसमुद्भूताशर्करा-
 पष्टिकारिका ॥ मलापहारिकादिव्यास्नानार्थंप्रतिगृह्यताम् ॥५॥ श्रीसि. शर्करास्नानं-

॥५८॥

स. सर्करास्नानान्ते शु. ॥ नानासुगन्धद्रव्यंचचन्दनं रजनीयुतम् ॥ उद्वर्त्तनं मया दत्तं गृहा-
णपरमेश्वर ॥६॥ श्रीसिद्धिबु. उद्वर्त्तनस्नानं स. उद्वर्त्तनस्नानान्ते शु. ॥ कावेरीन-
र्मदावेणीतुंगभद्रासरस्वती ॥ गंगाचयमुनातोयं मया स्नानार्थं मर्पितम् ॥६॥ श्रीसिद्धि.
शुद्धोदकस्नानं स. ॥ शुद्धोदकस्नानान्ते आचमनं स. ॥ सर्वभूषादिके सौम्येलोकल-
ज्जानिवारणे ॥ मयोपयादिते तुभ्यं वाससी प्रतिगृह्यताम् ॥ ७ ॥ श्रीसिद्धि. वस्त्रं
स. वस्त्रान्ते आचमनं स. ॥ नवभिस्तन्तुभिर्युक्तं त्रिगुणं देवतामयम् ॥ उपवीतं मया
दत्तं गृहाणपरमेश्वर ॥८॥ श्रीसिद्धि. उपवीतं स. यज्ञोपवीतान्ते आचमनं स. ॥
श्रीखण्डंचन्दनं दिव्यं केसरादिसमन्वितम् ॥ विलेपनं सुरश्रेष्ठचन्दनं प्रतिगृह्यताम् ॥९॥
श्रीसिद्धि. महा. चन्दनं स. ॥ अक्षताश्च सुरश्रेष्ठकुंकुमाक्ताः सुशोभिताः ॥ मयानिवे-
दिता भक्त्या गृहाणपरमेश्वर ॥१०॥ श्रीसिद्धि. अक्षतान् स. ॥ सुमाल्यानि सुगन्धी-
नि मालत्यादीनि वैप्रभो ॥ मया हृतानि पूजार्थं पुष्पाणि प्रतिगृह्यताम् ॥११॥ श्रीसिद्धि.
यथालाभपुष्पाणि सम. ॥ दूर्वाकुरान्सुहार्तरतान् मृत्तान् मंगलप्रदान् ॥ आनीतांस्तव पूजा-
र्थं गृहाण गणनायक ॥१॥ श्रीसिद्धिबु. दूर्वाकुरान् स. ॥

“अथांगपूजा” वामहस्ते गंधपात्रं गृहीत्वा दक्षिणहस्तेन पूजयेत् ॥ गणे-

शाय० पादौ पूजयामि॥ आखुवाहनाय० उरूपूज०॥ हेरंबाय० कटी पूज०॥ कामा-
रिसूनवे० नाभि पूज०॥ स्कन्दाग्रजाय० स्कंधौ पूज०॥ पाशहस्ताय० हस्तौ पूज०॥
गजवक्राय० वक्रं पूज० ॥ विघ्नहर्ते० ललाटं पूज० ॥ सर्वेश्वराय० शिरः पूज० ॥
श्रीगणाधिपाय० सर्वांगं पूजयामि ॥

“प्रथमावरणदेवता”—हस्ते अक्षतान् गृहीत्वा ॥ गणाधिपाय० उमापु-
त्राय० अघनाशिने० हेरंबाय० लंबोदराय० गजवक्राय० एकदन्ताय० धूम्रकेतवे०
भालचंद्राय० ईशपुत्राय० इभवक्राय० मूषकवाहनाय० प्रथमावरणदेवताभ्यो नमः
सर्वोपचारार्थं गंधाक्षतपुष्पाणि सम० पुष्पांजलिं गृहीत्वा पठेत् । अभिष्टसिद्धि मे
देहि शरणागतवत्सल । भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्चनम् ॥१॥ इति पुष्पां-
जलिं समर्प्य । जलमादाय अनेन पूजनेन प्रथमावरणदेवताः प्रीयन्ताम् ॥

“द्वितीयावरणदेवता”—विघ्नगणपतये० वीरगणपतये० शूर्पकर्णगणपतये०
प्रसादगणपतये० वरदगणपतये० इंद्रगणपतये० एकदन्तगणपतये० लंबोदरगणपतये०
क्षिप्रगणपतये० सिद्धिगणपतये० ॥ द्वितीया०॥

“तृतीयावरणदेवता”—रापाय० रमेसाय० गृध्राकाय० रत्निप्रियाय० पुष्प-
बाणाय० महेश्वराय० वराहाय० श्रीसदाशिवाय० ॥ तृतीया० ॥

“चतुर्थविरणदेवता”-सूर्याय० सोमाय० भौमाय० बुधाय० बृहस्पतये०
शुक्राय० शनैश्चराय० राहवे० केतवे० सिद्धये० कान्त्यै० मदनरत्न्यै० मदद्राविण्यै०
वसुमत्यै० वैनायक्यै० ॥ चतुर्थविरण० ॥

“पंचमावरणदेवता”-इन्द्राय० अग्नये० यमाय० निऋतये० वरुणाय०
वायवे० सोमाय० ईशानाय० ब्रह्मणे० अनन्ताय ॥ पंचमावरण० ॥

॥ अथैकविंशतिपत्रपूजा ॥

गणाधिपाय० अश्वत्थपत्रं समर्पयामि । सुमुखाय० भृंगराजपत्रं० । उमा-
पुत्राय० बिल्वपत्रं० । गजवक्त्राय० श्वेतदूर्वापत्रं० । लंबोदराय० बदरीपत्रं० । हर-
सूनवे० धन्तुरपत्रं । गुहाग्रजाय० तुलसीपत्रं० । गजकर्णाय० अपामार्गपत्रं० । एक-
दन्ताय० बदरीपत्रं । इभवक्त्राय० शमीपत्रं० ॥ मूषकवाहनाय० करवीरपत्रं । विना-
यकाय० वेणुपत्रं० । कपिलाय० अर्कपत्रं० । भिक्षुदन्ताय० अर्जुनपत्रं । पत्नीहिताय०
विष्णुकान्तापत्रं० ॥ वटवे० दाडिमीपत्रं ॥ भालचंद्राय० देवदारुपत्रं ॥ हेरंबाय० मरु-
त्पत्रं० ॥ सिद्धिदाय० सिद्धवारपत्रं० ॥ सुराग्रजाय० जातीपत्रं० ॥ विघ्नराजाय०
नमः केतकीपत्रं समर्पयामि ॥ इति पत्रपूजा ॥

॥६१॥

॥६१॥

॥ अथैकविंशतिपुष्पपूजा ॥

॥६२॥

सुमुखाय. जातीपुष्पं समर्पयामि । एकदन्ताय. शतपत्रपुष्पं. । कपिलाय. गज-
कर्णाय. चंपकपुष्पं. ॥ लंबोदराय. कल्हारपुष्पं. । विकटाय. केतकीपुष्पं. । विघ्ननाशिने.
बकुलपुष्पं. । विनायकाय. जपापुष्पं. । धूम्रकेतवे. पुन्नागपुष्पं. । गणाध्यक्षाय.
धन्तुरपुष्पं. । भालचंद्राय. मातुर्लिङ्गपुष्पं. । पत्नीहिताय. विष्णुक्रान्तापुष्पं. ।
उमापुत्राय. करवीरपुष्पं. । गजाननाय. पारिजातपुष्पं. ॥ ईशपुत्राय. बकुलपुष्पं. ।
सर्वसिद्धिप्रदाय. गोकर्णिकापुष्पं सम. । मूषकवाहनाय. कुमुदपुष्पं. । कुमारगुरवे.
तगरपुष्पं. । दीर्घशुंढाय. सुगंधीराजपुष्पं. । इभबक्त्राय. अगस्तिपुष्पं. । संकष्ट-
नाशनाय. पाटलापुष्पं समर्पयामि ॥

॥ अथाष्टोत्तरशतनामदूर्वापूजा ॥

॥६२॥

जलमादाय । अस्य श्रीगणपत्यष्टोत्तरशतदिव्यनामामृतमंत्रस्य गृत्समदश्रुषिः
गणपतिर्देवता अनुष्टुप्छंदः गं बीजं मं सक्तिः मं धीलकं श्रीगणपतिप्रित्यर्थं दूर्वापूजे
विनियोगः । विनायकाय नमः विघ्नराजाय० गौरीपुत्राय० गणेश्वराय० स्क-

॥६३॥

न्दाग्रजाय० अव्याय० पूताय० दक्षाध्यक्षाय० द्विजप्रियाय० अग्निगर्वच्छिदे ॥१०॥
 इन्द्रश्रोत्रप्रदाय० वाणीबलप्रदाय० सर्वसिद्धिप्रदाय० शर्वतनयाय० शिवप्रियाय० सर्वा-
 त्मकाय सृष्टिकर्त्रे० देवानीकार्चिताय० शिवाय० शुद्धाय० ॥२०॥ बुद्धिप्रियाय०
 शान्ताय० ब्रह्मचारिणे० गजाननाय० द्वैमातुराय० मुनिस्तुत्याय० भक्तिविघ्नविनाशनाय०
 एकदन्ताय० चतुर्बाहवे० चतुराय० ॥३०॥ शक्तिसंयुताय० लंबोदराय० शूपकर्णाय०
 हेरंबाय० ब्रह्मवित्तमाय० कालाय० ग्रहपतये० कामिने० सोमसूर्याग्निलोचनाय० पाशां-
 कुशधराय० ॥४०॥ चंडाय० गुणातीताय० नीरंजनाय० अकल्माषाय० स्वयंसि-
 द्धाय० सिद्धार्चितपदांबुजाय० बीजपूरप्रियाय० अव्यक्ताय० वरदाय० शाश्वताय-
 ॥५०॥ कृतिने० विद्विप्रियाय० वीतभयाय० गदिने० चक्रिणे० इक्षुचापधृते० अब्जो-
 त्पलकराय० श्रीशाय० श्रीपतिस्तुतिहर्षिताय० कुलाद्रिभृते० ॥६०॥ जटिने० चंद्र-
 चूडाय० अमरेश्वराय० नागोपवीतिने० श्रीकंठाय० रामार्चितपदाय० व्रतिने० स्थूल-
 कंठाय० त्रयीकर्त्रे० सामघोषप्रियाय० ॥७०॥ अग्रण्याय० पुरुषोत्तमाय० स्थूलतुं-
 डाय० ग्रामण्ये० गणपाय० स्थिराय० वृद्धिदाय० शुभगाय० शूराय० वागीशाय०
 ॥८०॥ सिद्धिदायकाय० दूर्वाबिल्वप्रियाय० कान्ताय० पापहारिणे० कृतागमाय०

॥६३॥

समाहिताय० वक्रतुंडाय० श्रीपदाय० सौम्याय० भक्तकांक्षितदात्रे ॥८०॥ अच्यु-
 ताय० केवलाय० सिद्धिदाय० सच्चिदानंदविग्रहाय० ज्ञानिने० मायायुताय० दान्ताय०
 ब्रह्मिष्ठाय० भयवर्जिताय० प्रमत्तदैत्यभयदाय० ॥१००॥ व्यक्तमूर्त्तये० अमूर्त्ति-
 काय० पार्वतीशं करोत्संगखेलनोत्सवलालसाय० समस्तजगदाधाराय० वरमूषकवाह-
 नाय० हृष्टचित्ताय० प्रसन्नात्मने० सर्वसिद्धिप्रदायकाय नमः ॥ १०८ ॥ यः पूज-
 येदनेनैव भक्त्या सिद्धिं विनायकम् । दूर्वादलैर्बिल्वदलैः पुष्पैर्वाचिन्दनाक्षतैः ॥ सर्वान्
 कामानवाप्नोति सर्वापद्भ्यः प्रमुच्यते ॥ इति ॥

हरिद्राकुंकुमेचैव सिन्दूरादिसमन्वितम् ॥ सौभाग्यद्रव्यसंयुक्तं गृहाण परमेश्वर
 ॥१॥ सुगन्धौषधिचूर्णचनानापरिमलानि च ॥ नानासुगन्धतैलानि अतः शान्तिप्रय
 च्छमे ॥ १ ॥ श्रीसिद्धिबु० सौभाग्यद्रव्यं स० ॥ वनस्पतिरसोद्भूतो गन्धाढ्यो गन्धउ-
 त्तमः ॥ आघ्रेयः सर्वदेवानां धूपो यं प्रतिगृह्यताम् ॥१॥ श्रीसिद्धि० धूपं स० ॥ आज्यं-
 चर्तिसंयुक्तं वह्निना योजितं मया ॥ दीपं गृहाण देवेश त्रैलोक्यतिमिरापह ॥१२॥ श्री-
 सिद्धि० दीपं स० ॥ जैत्रेयं पुस्तोनिधाय ॥ गणपतये नमः ॥ तिस्रोऽक्षयधेनुमुद्रया
 अमृतीकृत्य ॥ हस्ते जलं गृहीत्वा ॥ शर्करागुण्डद्यान्निदधिक्षीरघृतानि च ॥ आहारं-

भक्षभोज्यञ्चनैवेद्यंप्रतिगृह्यताम् ॥१३॥ श्रीसिद्धि० नैवेद्यं स० ॥ पञ्चप्राणाहुतीद-
 द्यात् ॥ प्राणाय नमः अपानाय० व्यानाय० उदानाय० समानाय ॥ नैवेद्यान्ते
 आचमनं स० । मध्ये पानीयं स० । श्रीसिद्धि० उत्तरापोशनं स० । श्रीसिद्धि० हस्तप्रक्षा-
 लनं स० ॥ श्रीसिद्धि० मुखप्रक्षालनं स० ॥ श्रीसिद्धि० करोद्वनार्थं गन्धं स० ॥
 पूगीफलं महाद्विव्यं नागवल्लीदलैर्युतम् ॥ एलादिचूर्णसंयुक्ताम्बूलंप्रतिगृह्यताम् ॥१॥
 इदंफलं मया देवस्थापितं पुरतस्तव ॥ तेन मे सफला वाप्तिर्भवेज्जन्मनिजन्मनि । २ । हिर-
 ण्यगर्भगर्भस्थं हेमबीजं विभावसोः ॥ अनन्तपुण्यफलदमतः शान्तिप्रयच्छ मे ॥३॥ श्री-
 सिद्धिबु० मुखवासार्यं पूगीफलताम्बूलदक्षिणां समर्पयामि ॥४॥ दीपंप्रज्वालय वागन्ध-
 पुष्पैः । आरातिकं कुर्यात् ॥ कर्पूरकं महाराजरम्भोद्भूतं च दीपकम् ॥ मंगलार्थं महीपालसं-
 गृहाण सुरेश्वर ॥१॥ श्रीसिद्धि० कर्पूरनीराजनं स० ॥ यानिकानि च पापानि ज्ञाता-
 ज्ञातकृतानि च ॥ तानि सर्वाणि नश्यन्ति प्रदक्षिणं पदे पदे ॥१५॥ श्रीसिद्धि० प्रदक्षिणां
 स० ॥ वन्दनं प्रतिवन्दनम् ॥ हस्तौ प्रक्षाल्य । मन्त्रपुष्पाञ्जलिकुर्यात् ॥ त्वां विघ्नशत्रुद-
 लनेति च सुन्दरेति भक्तप्रियेति सुखदेति वरप्रदेति ॥ विद्याप्रदेत्यघहरेति च येस्तु वन्ति तेभ्यो-
 गणेशवरदो भवन्ति मेव ॥१॥ श्रीसिद्धि० मन्त्रपुष्पाञ्जलिं स० ॥ अथ विशेषार्घः ॥

सजलपुष्पाक्षतहिरण्यसहितनालिकेरंगृहीत्वा ॥ रक्षरक्षगणाध्यक्षरक्षत्रैलोक्यरक्षक ॥
 भक्ता नामभयंकर्तात्राताभवभवार्णवात् । १ । द्वैमातुरकृपासिन्धोषाण्मातुराग्रजप्रभो ॥
 वरदत्वंवरन्देहिवाञ्छितंवाञ्छितार्थद । २ । गृहाणार्घमिदंदेवसर्वदेवनमस्कृत ॥ अनेनफल-
 दानेनफलदोस्तुसदामम ॥ ३ ॥ श्रीसिद्धि० विशेषार्घं स० ॥ प्रार्थना ॥ विघ्नेश्व-
 रायवरदायसुरप्रियायलम्बोदरायसकलायजगाद्धिताय ॥ नागाननायश्रुतियज्ञविभूषि-
 तायगौरीसुतायगणनाथनमोनमस्ते । १ । भक्तातिनाशनपरायगणेश्वरायसर्वेश्वरायशुभ-
 दायसुरेश्वराय ॥ विद्याधरायविकटायचवामनायक्तप्रसन्नवरदायनमोनमस्ते । २ । नम-
 स्तेब्रह्मरूपायविष्णुरूपायतेनमः ॥ नमस्तेरुद्ररूपायकरिरूपायतेनमः । ३ । विश्वरूपस्व-
 रूपायनमस्तेब्रह्मचारिणे ॥ भक्तप्रियायदेवायनमस्तुभ्यंविनायक ॥ ४ ॥ लम्बोदर-
 नमस्तुभ्यंसततंमोदकप्रिय ॥ निर्विघ्नंकुरुमेदेवसर्वकार्येषुसर्वदा ॥ ५ ॥

क्षमस्व विघ्नाधिपते मदीयान् सदापराधान् विविधस्वरूपवान् ॥ भक्ति
 मदीयां सफलां कुरुस्व सप्रार्थयामि मनसा गणेश ॥ ६ ॥ श्रीसिद्धिबुद्धिसहितम-
 हागणपतये नमः प्रार्थनापूर्वकं नमस्कारान् समर्पयामि ॥ अनयापूजया सिद्धिबुद्धि-

॥ अक्षतानुगृ० मातृकाणां स्थापनम् ॥

॥६७॥

गणेश इहागच्छ इह तिष्ठ । गणेशाय नमः गणेशमावाहयामि स्थाप-
यामि १ गौरिइ० गौर्यै० गौरीमा० २ पद्मे इ० पद्मायै० पद्मा० ३ शचिइ०
शच्यै० शचीमा० ४ मेधे इ० मेधायै० मेधामा० ५ सावित्रि इ० सावित्र्यै० सावि-
त्रीमा० ६ विजये इ० विजयायै० विजयामा० ७ जये इ० जयायै० जयामा० ८
देवसेने इ० देवसेनायै० देवसेनामा० ९ स्वधे इ० स्वधायै० स्वधामा० १० स्वाहे
इ० स्वाहायै० स्वाहामा० ११ मातरः इहागच्छत इह तिष्ठत । मातृभ्यो नमः मातृ-
रावा० १२ लोकमातरः इहागच्छत इह तिष्ठत । लोकमातृभ्यो० लोकमातृरा०
१३ मातृलोकमातृमध्ये धृतेइ० धृतिमा० १४ पुष्टे इ० पुष्ट्यै० पुष्टिमा० १५ तुष्टे
इ० तुष्ट्यै० तुष्टिमा० १६ आत्मनः कुलदेवते इ० आत्मनः कुलदेवतायै० आत्मनः
कुलदेवतामा० १८ ततः कुड्ये वा ताम्बूलपत्रे कंकुमेन सप्ततिलकान् कृत्वा
तस्योपरि श्रीः इ० श्रियै० श्रियमा० १ लक्ष्मिः इ० लक्ष्म्यै० लक्ष्मीमा० २
धृते इ० धृत्यै० धृतिमा० ३ मेधे इहा० मेधायै० मेधामा० ४ स्वाहे इ० स्वाहायै०
स्वाहामा० ५ प्रज्ञे इ० प्रज्ञायै० प्रज्ञामा० ६ सरस्वति इ० सरस्वत्यै० सरस्वतीमा०

॥६७॥

७ ततः घृतेन धारां कुर्यात् । ततो मध्यमातृकोपरि रौप्यमुद्रां गुडयुक्तां कृत्वा यं
यं चिन्तयतेतिमन्त्रेण स्थापयेत् ॥ यं यं चि० १ ततः । प्रतिष्ठा सर्वदे० १ सग-
णेशगौर्याद्यावाहितमातरः (सकलशाः) सुप्रतिष्ठिता वरदा भवत । सगणेशगौर्या
द्यावाहितमातृभ्यो नमः इतिमन्त्रेण आवाहनादिमन्त्रपुष्पांजलिपर्यन्तं कार्यम् ।
अनया पूजया सगणेशगौर्याद्यावाहितमातृकाः प्रीयन्ताम् । इति मातृकास्थापनम् ।
अथ वैश्वदेवसंकल्पः । अद्येत्या० वासरे अस्मिन्कर्मणि विहितवैश्वदेवाकरणजनित-
प्रत्यवायपरिहारार्थं करणजनितफलप्राप्त्यर्थं च इदं तन्नुनपात्रं सदक्षिणाकं कस्मैचिद्ब्रा-
ह्मणायाहं दास्ये । तेन करिष्यमाणकर्मण्यधिकारसिद्धिरस्तु । ततो नान्दीश्राद्धम् ।
ताम्रपात्रे लीनक्षत्पुंजान् कृत्वा । तस्योपरि पूगीफलानि दर्भबटुं वा निधाय । दक्षि-
णहस्ते दूर्वाकुरान् गृहीत्वा वामहस्तेन जलं दूर्वोपरि सिञ्चन् पूगीफलोपरि पातयेत् ।
सत्यवसुसंज्ञका विश्वेदेवाः नान्दीमुखाः इदं वः पाद्यं पादावनेजनं पादप्रक्षालनं वृद्धिः ।
गोत्राः पितृपितामहप्रपितामहाः सपत्नीकाः नान्दीमुखाः इदं वः पा० द्वितीय गोत्राः
मातामहप्रमातामहवृद्धममातामहाः सपत्नीकाः नान्दीमुखाः इदं वः पाद्यं० अद्येत्या०
निष्ठी करिष्यमाणामुक्तकर्मगत्येन सांकल्पिकेन विधिना नान्दीश्राद्धं क०

आसनदानम् । सत्यवसुसंज्ञकानां विश्वेषां देवानां नान्दीमुखानां इदमासनं सुखा-
 सनं नान्दीश्राद्धे क्षणौ क्रियेताम् ॥ तथा प्राप्नुतां भवन्तौ प्राप्नवाव । गोत्राणां
 पितृपितामहप्रपितामहानां सपत्नीकानां नान्दीमुखानां इदमासनं सुखासनं नान्दी-
 श्राद्धे क्षणाः क्रियन्ताम् । तथा प्राप्नुवन्तु भवन्तः प्राप्नवाम् । द्वितीयगोत्राणां
 मातामहप्रमातामहवृद्धप्रमातामहानां सपत्नीकानां नान्दीमुखानां इदमासनं सुखासनं
 नान्दीश्राद्धे क्षणाः क्रियन्ताम् । तथा प्राप्नुवन्तु भवन्तः प्राप्नवाम् । ततो गन्धादिदा-
 नम् । सत्यवसुसंज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्यो नान्दीमुखेभ्यः इदं गन्धद्यार्चनं नमः संप-
 द्यतां वृद्धिः । गोत्रेभ्यः पितृपितामहप्रपितामहेभ्यः सपत्नीकेभ्यो नान्दीमुखेभ्यः इदं
 गन्धा० द्वितीयगोत्रेभ्यो मातामहप्रमातामहवृद्धप्रमातामहेभ्यः सपत्नीकेभ्यो नान्दीमु-
 खेभ्यः इदं गन्धाद्यर्च० भोजननिष्क्रयद्रव्यदानम् । सत्यवसुसंज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो देवे-
 भ्यो नान्दीमुखेभ्यः ब्राह्मणयुग्मभोजनपर्याप्तमन्नं तन्निष्क्रयोभूतं किञ्चिद्विरण्यममृतरू-
 पेण नमः संपद्यतां वृद्धिः । गोत्रेभ्यः पितृपितामहप्रपितामहेभ्यः सपत्नीकेभ्यो ना-
 न्दीमुखेभ्यः ब्राह्मणयुग्मभोज० द्वितीयगोत्रेभ्यो मातामहप्रमातामहवृद्धप्रमातामहेभ्यः
 सपत्नीकेभ्यो नान्दीमुखेभ्यः ब्राह्मणयुग्मभो० । सक्षोरमुदकदानम् । नान्दीमुखाः

सत्यवसुसंज्ञका विश्वेदेवाः प्रीयन्ताम् । *गोत्राः पितृपितामहप्रपितामहाः सपत्नीकाः
नान्दीमुखाः प्रीयन्ताम् । द्वितीयगोत्राः मातामहप्रमातामहवृद्धप्रमातामहाः सपत्नीकाः
नान्दीमुखाः प्रीयन्ताम् ॥

१७०॥

आशिषोग्रहणं ॥ गोत्रं नो वर्द्धतां ॥ वर्द्धतां वो गोत्रं ॥ दातारो नोऽ-
भिवर्द्धतां अभिवर्द्धन्तां वो दातारः ॥ संततिर्नोऽभिवर्द्धतां अभिवर्द्धतां वः संततिः ॥
श्रद्धा च नो माव्यगतम् ॥ माव्यगमद् वः श्रद्धा ॥ बहुदेयं च नोऽस्तु ॥ अस्तु वो
बहुदेयं ॥ अन्नं च नो बहु भवेत् ॥ भवतु वो बह्वन्नं ॥ अतियीश्र लभामहे ॥ लभन्तां
वोऽतिथयः ॥ याचितारश्च न संतु ॥ संतु वो याचितारः ॥ एता आशिषः सत्याः
संतु ॥ संत्वेताः सत्या आशिषः ॥ दक्षिणादानम् ॥ सत्यवसुसंज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो
देवेभ्यो नान्दीमुखेभ्यः कृतस्य नान्दीश्राद्धस्य फलप्रतिष्ठासिद्धयर्थं द्राक्षामलकयवमूल-
निष्क्रयीभूतां दक्षिणां दातुमहमुत्सृजे ॥ गोत्रेभ्यः पितृपितामहप्रपितामहेभ्यः सपत्नी-
केभ्यो नान्दीमुखेभ्यः कृतस्य नान्दीश्राद्धस्य फलप्रतिष्ठासिद्धयर्थं द्राक्षामलकयवमू-
लनिष्क्रयीभूतां दक्षिणां दातुमहमुत्सृजे ॥ द्वितीयगोत्रेभ्यो मातामहप्रमातामहवृद्ध-

॥७०॥

* प्रीयन्तामित्यत्र यत्रक्षोरजज्ञानि दद्यात् ॥ इति प्रयोगरत्नगदाधरौ ॥ प्रीत्यं सक्षोर-

प्रमातामहेभ्यः सपत्नीकेभ्यो नांदीमुखेभ्यः कृतस्य नांदीश्राद्धस्य फलप्रतिष्ठासि-
द्धयर्थं द्राक्षामलकयवमूलनिष्क्रयीभूतां दक्षिणां दातुमहमुत्सृजे ॥ ततो नांदीश्राद्धं
संपन्नं ॥ सुसंपन्नं ॥ जलं गृहीत्वा ॥ अनेन नांदीश्राद्धकर्मणा कृतेन श्रीनांदीमुख-
देवताः प्रीयंताम् ॥ अस्मिन्नांदीश्राद्धे न्यूनातिरिक्तोयो विधिः स उपविष्टब्राह्मणानां
वचनात् नांदीमुखप्रसादात् सर्वः परिपूर्णोऽस्तु । अस्तु परिपूर्णः ॥

॥ ❀ अथ अर्घवंदनम् ॥

पाद्यार्घपात्राणां स्थापनं तत्र ॥ कांस्यसंपुटे ताम्रसंपुटे वा शरावे ॥
आपः क्षीरं कुशाग्राणि दधिदूर्वाक्षितास्तथा ॥ तिलाः सिद्धयर्काश्चैव अंष्टागोऽर्घः प्रकी-
र्तितः ॥ तुरतः धान्यराशिं कृत्वा ॥ तदुपरि कलशं निधाय ॥ विश्वाधारासीति
मंत्रेण भूमि स्पृष्ट्वा ॥ विश्वाधारासि धरणी शेषनांगोपरिस्थिता ॥ धृता चादिवराहेण
सर्वकामफलप्रदा ॥ भूम्यै नमः ॥ हेमरूप्यादिसंभूतं ताम्रजं सुदृढं नवम् ॥ कलशं

॥७१॥

* आचरात् अर्घवंदनम् ॥ ब्राह्मणवरणार्थं पाद्यार्घवंदनमिति केचित् ॥ कुण्डं मासी
हरिद्रे द्वे सुराशैलेयचंदनम् ॥ त्वचा चंपकमुस्ता व सर्वाषष्ठ्यो दश स्मृताः ॥ इति भविष्य-
पुराणे ॥

धौतकल्माषं छिद्रवर्णविवर्जितम् ॥ जीवनं सर्वजीवानां पावनं पावनात्मकम् ॥ बीजं
 सर्वौषधीनां च तज्जलं पूरयाम्यहम् ॥ सूत्रं कार्पाससंभूतं ब्रह्मणा निर्मितं पुरा ॥
 येन बद्धं जगत्सर्वं वेष्टनं कलशस्य च ॥ औषधिः सर्ववृक्षाणां तृणगुल्मलतास्तथा
 दूर्वासर्षपसंयुक्ताः सर्वौषध्यः पुनंतु माम् ॥ विविधं पुष्पसंजातं देवानां प्रीतिवर्धनम्
 क्षिप्तं यत्कार्यसंभूतं कलशे निक्षिपाम्यहम् ॥ + अश्वत्थोदुंबरप्लक्षनूतन्यग्रोधपल्लवाः ॥
 पंचभंगा इति प्रोक्ताः सर्वकर्मसुशोभनाः ॥ पूगीफलमिदं दिव्यं पवित्रं पापनाशनम् ॥
 पुत्रसौख्यादिफलदं कलशे निक्षिपाम्यहम् ॥ हिरण्यं गर्भगर्भस्थं हेमबीजं विभावसोः ॥
 अनंतपुण्यफलदं कलशे प्रक्षिपाम्यहम् ॥ अश्वस्थानानन्दजस्थानाद्वल्मीकात्संगमाद्दहदात् ॥
 राजद्वाराच्च गोगोष्ठान्मृदमानीय निक्षिपेत् ॥ कनकं कुलिशं नीलं पद्मरागं च
 मौक्तिकम् ॥ एतानि पंच रत्नानि कलशे प्रक्षिपाम्यहम् ॥ पिधानं सर्ववस्तूनां सर्व-
 कार्यार्थसाधनम् । पूर्णस्तु कलशो येन पात्रं तत्कलशोपरि ॥ अनेन पाद्यपात्रोपरि
 ताम्रमयं पूर्णपात्रं निवाय ॥ तदुपरि नालिकेरं निधाय ॥ तत्र अर्घ्यपात्रोपरिसवर्णपात्रं

* पीपलो-समूहो-वीवरडी-आंधो-बड़ो, छोड़ो-हाथी-राफडो-संगम-पेटले-महानदी
 समुद्रनो संगम-तलाव-राज्य-द्वार एठली ठंकाण्थी मटोडी लावी कलशमां नाखवी,

निधाय रक्तसूत्रं वेष्टयित्वा ॥ पादार्घ्यपात्रे गंधपुष्पाक्षतैरभ्यर्च्य ॥ यजमानहस्ते
 मांगल्यं कृत्वा ॥ धान्यदूर्वाप्रक्षेपः । यजमानः स्वासनात् पश्चिमतः उत्तराभिमुखो
 भूत्वा तिष्ठेत् ॥ आचार्यः पत्नीहस्ते कलशं यजमानहस्ते अर्घ्यं च दद्यात् ॥
 (सुमुहूर्तादि कर्त्तव्यं शोभने मंडपे द्विजैः शांतिपाठोऽर्घदानं च प्रच्छापूर्वं समाच-
 रेत् ॥ ० ॥) मम क्षेमायुरारोग्यं परमश्रीसुखाप्तये ॥ सबंधुसुतभार्यस्य वांछितार्थस्य
 सिद्धये ॥ १ ॥ आधिव्याधिजरामृत्युभयशोकापनुत्तये ॥ भूतभव्यमदिष्येति त्रिवि-
 धोत्पातशांतये ॥ २ ॥ सर्वेनसामपध्वस्त्यै निरस्त्यै च सुरद्विषाम् ॥ सर्वसौभाग्यसंपत्त्यै
 निष्पत्त्यै ह्यस्य कर्मणः ॥ ३ ॥ आचार्यादिसमस्तानां जापकानां द्विजन्मनाम् ॥
 पादार्घ्यं प्रकरिष्येऽहमाज्ञां देहि ममाध्वरे ॥ ४ ॥ पावन्ताः सर्ववर्णानां ब्राह्मणा
 ब्रह्मरूपिणः ॥ अनुगृह्यतु मामद्य ग्रहयज्ञाख्यकर्मणि ॥ ५ ॥ स्वस्वकर्मरता नित्यं
 वेदशास्त्रार्थकोविदाः ॥ श्रोत्रियाः सत्यवादाश्च देवध्यानरताः सदा ॥ ६ ॥ यद्वाक्या-
 मृतसंसिक्ता ऋद्धिं यान्ति नरद्रुमाः ॥ अंगीकुर्वन्तु कर्मेतत् कल्पद्रुमसमाशिषः ॥ ७ ॥
 यथोक्तनियमैर्युक्ता मंत्रार्थे स्थिरबुद्धयः ॥ यत्कृपालोचनात् सर्वा ऋद्वयो वृद्धिमा-
 प्नुयुः ॥ ८ ॥ स्वागतं भो द्विजश्रेष्ठा मद्रनुग्रहकारकाः ॥ अयमर्घमिदं पाद्यं भवद्भिः

पतिगृह्यताम् ॥६॥ चरणक्षालनाद्वास्तुष्यन्ति शुद्धमानसाः । तज्जलेन च संसिक्ता
पूर्णाः कामा भवन्तु मे । इमं वोऽर्घं प्रयच्छामि गृह्णन्तु प्रीतिमानसाः । पावयन्तु च मां
नित्यं पूरयन्तु मनोरथान् ॥ अर्घोऽर्घोऽर्घः ॥ प्रतिगृह्यतां इति यजमानः प्रतिगृह्णामि
इति द्विजः ॥ जलं गृहीत्वा ॥ आचार्यादिऋत्विजां वरणतह करिष्ये ॥*

यजमानो हस्ते पूगीफलं गृहीत्वा ॥ काश्यपसगोत्रोत्पन्नः ॥ अमुकदासोहम् ॥
अमुकसगोत्रोत्पन्नममुकामुकप्रवरान्वितं शुक्लयजुर्वेदान्तर्गतमाध्यन्दिनीयशाखाध्यायिन-
अमुकशर्मणिं ब्राह्मणम् । अस्मिन्कर्मणि । १ । आचार्यत्वेन त्वामहं हृणे ॥ वृतोस्मि ॥
व्रताय एतत्ते गद्यं पादावनेजनं पादप्रक्षालनम् ॥ एष तेऽर्घः ॥ इदमत्र चन्दनम् ॥ गन्धाः
पान्तु सुमङ्गल्यं चास्तु ॥ अक्षताः पान्तु आयुष्यमस्तु ॥ पुष्पाणि पान्तु सुश्रेयोस्तु ॥ ताम्बू-
लानि पान्तु ॥ ऐश्वर्यं मस्तु ॥ दक्षिणाः पान्तु बहुदेयं चास्तु ॥ दीर्घमायुः श्रेयः शान्तिः पु-
ष्टिस्तुष्टिश्चास्तु ॥ ब्राह्मणपूजनविधेः परिपूर्णं तास्तु ॥ हस्तमुद्रां कर्णकुण्डले आसनादिसा-
मग्रीयं ज्ञोपवीतं वस्त्रं च दत्त्वा ॥ कंकणवन्धनम् ॥ प्रतिज्ञावरणं चैव स्वस्तिपुण्याहवाचनम् ॥
कपिलायनमस्तुभ्यं रक्षाकंकणवन्धनम् ॥ १ ॥ यावत्कर्म समाप्यते तावत्त्वमाचार्यो भव ॥
भवामि ॥ ततो ब्राह्मणं वृणुयात् ॥ हस्ते पूगीफलं गृहीत्वा ॥ काश्यपसगोत्रोत्पन्नः, अमुक

गृह्य-मंत्रमाष्ये ॥ आचार्यं वृणुयात् पूज्यं ब्राह्मणं तदन्तरं ॥ पश्चुरा मेनापि ॥ आचा-
र्यादिसमस्तानां जापकानाम् द्विजन्मनां ॥ आचार्यं प्राङ्मुखमुपवेश्य ॥

दासोहम् ॥ अमुकसगोत्रोत्पन्नममुकामुकप्रवरान्वितं शुक्लयजुर्वेदान्तर्गतमाध्यन्दिनीयशा-
 खाध्यायिनममुकशर्माणं ब्राह्मणम् ॥ अस्मिन्कर्मणि ॥ २ ॥ ब्रह्मत्वेन त्वामहंवृणे । वृतोस्मि ।
 वृताय एतत्तोपाद्यमित्यादिकं कणबन्धनान्तैर्पूर्ववत् । यावत्कर्मसमाप्यते तावत्त्वं ब्रह्मा भवा-
 भवाभिः । एवं सर्वत्र गोत्रोच्चारपूर्वकवरणम् ॥ काश्यपसगोः । अस्मिन्कर्मणि गाणपत्यत्वेन-
 त्वामहंवृणे ॥ वृतोस्मि ॥ वृतायेत्यादि० विधेः परिपूर्णतास्तु इत्यन्तम् ॥ हस्तमुद्रादि-
 कं कणबन्धनान्तैर्पूर्ववत् ॥ काश्यपसगोः । अस्मिन्० सदस्यत्वेन त्वामहंवृणे ॥ वृतोस्मी-
 त्यादिपूर्ववत् ॥ काश्यप० अस्मिन्० सर्वोपदृष्टत्वेन त्वामहंवृणे ॥ वृतोस्मीत्या० ॥
 ततः सूक्तजपार्थे ऋग्वेदादीन् वृणुयात् । यस्य ब्राह्मणस्य यो वेदो याशाखा वरणसमये सैव उच्चा-
 रणीया ॥ काश्यपसगोः । अस्मिन्कर्मणि पूर्वद्वारे सूक्तजपार्थे त्वा० एवं दक्षिणद्वारे । पश्चि-
 मद्वारे ॥ उत्तरद्वारे ॥ ततः द्वात्रिंशत्षोडशाष्टौ चतुरोवाऽऽत्विजो वृणुयात् ॥ काश्यप०
 अस्मिन्कर्मणि ऋत्विक्त्वेन त्वामहंवृणे ॥ वृतो० ॥ काश्यप० अस्मिन्कर्मणि जपार्थे त्वा-
 महंवृणे ॥ वृतो० ॥ सर्वाङ्गान्धादिभिः संपूजयेत् ॥ यजमानस्य तत्पत्न्याश्च हस्ते यज्ञकं-
 णं बन्धीयात् ॥ शक्त्यनुसारेण आचार्यादीनां मधुपर्कचर्चने कर्तव्यं चेत्तर्हि अत्रावसरे कुर्यात् ॥

॥ अथ मधुपर्कः ॥

॥७६॥

यजमानः आचम्य प्राणानायम्य ॥ हस्ते जलमादाय ॥ अद्येत्या०
 अस्मिन् कर्मणि आचार्यादि समस्त ऋत्विजो मधुपर्केणार्चयिष्ये ॥ अर्चय
 इति द्विजाः ॥ यजमानः सकलविघ्नध्वंसकारकं विनायकं स्मरेत् । ततः
 आचार्यादिऋत्विजामग्रे कृताञ्जलिपुटस्तिष्ठन् पठेत् साधवः भवन्तः आसत अ-
 र्चयिष्यामि भवतः ॥ अर्चय इति द्विजाः ॥ यजमानः विष्टरान् गृहीत्वा
 तिष्ठति ॥ अन्यःकश्चिन्द्विजः “विष्टराः विष्टराः विष्टराः” ॥ यजमानः प्रतिगृह्य
 न्ताम् ॥ द्विजाः प्रतिगृह्णीमः इत्युक्त्वा विष्टरान् उदगग्रान् आसने निधाय तेषामु-
 परि उपविशन्ति ॥ यजमानः पादार्थम् उदकानि गृहीत्वा तिष्ठति ॥ अन्यःक०
 “पादर्थमुदकानि पादार्थमुदकानि पादार्थमुदकानि” ॥ यजमानः प्रतिगृह्यन्तामिति
 ॥ द्विजाः प्रतिगृह्णीमः इत्युक्त्वा दक्षिणं पादं प्रक्षालयन्ति ॥ यजमानः पुनः विष्ट-
 रान् गृहीत्वा तिष्ठति ॥ अन्यःक० “विष्टराः विष्टराः विष्टराः” ॥ यजमानः प्र-
 तिगृह्यन्तामिति ॥ द्विजाः प्रतिगृह्णीमः इत्युक्त्वा पादयोरधः निदधति ॥ यजमानः
 गंधाक्षत इवन्वितान् अर्चन् गृहीत्वा निदधति ॥

॥७६॥

अर्घाः अर्घाः” ॥ यजमानः प्रतिगृह्यन्तामिति ॥ द्विजाः प्रतिगृह्णीमः इत्युक्त्वा प्राग्वोदक् भूमौ निक्षिपन्ति ॥ यजमानः उदकपात्राणि गृहीत्वा तिष्ठति ॥ अन्यः क० “आचमनीयानि आचमनीयानि आचमनीयानि” ॥ यजमानः प्रतिगृह्यन्तामिति ॥ द्विजाः प्रतिगृह्णीमः इत्युक्त्वा आचमनीयपात्राणि वामहस्ते कृत्वा किञ्चिदुदकं दक्षिणहस्ते गृहीत्वा सकृदाचमनं कुर्वन्ति द्विसूष्णीम् ॥ यजमानः दक्षिणहस्ते धृतमेकपलं दध्नित्रिपलं मधु एकपलं कांसपात्रेषु एकीकृत्य सवर्णैः पिधाय मधुपर्कपात्राणि गृहीत्वा तिष्ठति ॥ अन्यः क० “मधुपर्कः मधुपर्कः मधुपर्कः” ॥ यजमानः प्रतिगृह्यन्तामिति ॥ द्विजाः प्रतिगृह्णीमः इत्युक्त्वा आच्छादितानि मधुपर्कपात्राणि किञ्चित् उद्घाटय समीक्षन्ति ततः सव्ये पाणौ कृत्वा दक्षिणस्यानामिकया त्रिः प्रदिक्षिणं मधुपर्कानि आलोडयन्ति । ततः अनामिकांगुष्ठेन त्रिर्निरुक्षयन्ति “ततः प्राशनम्” प्रथमं कनिष्ठिकांगुष्ठाभ्यां द्वितीयमनामिकांगुष्ठाभ्यां तृतीयममध्यमांगुष्ठाभ्यां प्राश्य चतुर्थं तर्जन्यंगुष्ठाभ्यां तूष्णीं प्राश्य प्राशितशेषं शिष्याय पुत्राय वा उत्तरत आसीनाय दद्यात् वा सर्वं प्राशनीयुः ॥ ततस्त्रिराचम्य जलेन प्राणान् स्पृशन्ति “अस्माकं” वाक् आस्येऽस्तु इति मुखं कराग्रेण संस्पृ० । नासिकयोः प्राणवायुरस्तु इति तर्जन्यंगुष्ठाभ्यां

दक्षिणादिनासारंध्रं सः । नेत्रगोलकयोः चक्षुरस्तु अनामिकांगुष्ठाभ्यां स्पृशः । कर्णयोः
 श्रोत्रमस्तु मध्यांगुष्ठाभ्यां युगपत् संस्पृः । बाह्वोः शक्तिरस्तु कनिष्ठिकांगुष्ठाभ्यां स्पृः ।
 हस्तेन दक्षिणाद्युरु स्पृ० ममउर्वो रोजोऽस्तु० । देहस्य अरिष्टानि युगपत् संतु इति
 शिरः प्रभृतिपादांतानि सर्वाणि अंगानि उभाभ्यां हस्ताभ्यां संस्पृ० ॥ “अथ
 गवालंभनम्” यजमानः आचम्य (कलौ गवालंभनस्य निषेधात् तत्स्थाने गोनि-
 ष्क्रयद्रव्यदानं कार्यम्) ऋत्विजां समीपे भूमौ उदगग्रान् दर्भानास्तीर्यनिष्क्रयद्रव्यं
 दत्त्वा “ गौः गौः गौः ” इतित्रिः प्राह मम अमुक यजमानस्य च उभयोः पा-
 ण्माहतः इत्युपांशु ॥ (धोरेथी) ॥ अन्य० “तृणानि उत्सृजतेति” उच्चैर्ब्रूयात् ॥
 यजमानः उत्सृजामीति ॥ ततो यजमानः जलमादाय० अद्येत्यादि० आचार्यादि-
 समस्तं ऋत्विजो वस्त्राद्युपचारैः पूजयिष्ये ॥ अमूनिबार्हस्पत्यानि द्वियुगमपरिधानिकोप-
 वस्त्राणि आचार्यादिसमस्तं ऋत्विग्वयः पृथक् पृथग्गहंदास्ये ॥ प्रतिगृह्यंताम् ॥ प्रतिगृ-
 ह्णामि ॥ द्वेप्रगृह्य ॥ परिधास्यामीति मन्त्रेण परिधानम् ॥ १ ॥ द्वितीयम् ॥ उत्तरी-
 वृद्धमिति मन्त्रेण उत्तरीयम् ॥ अमूनियज्ञोपवीतानि आचार्या० दास्ये ॥ यज्ञोपवीतं प्रति-
 गृह्य ॥ यज्ञोपवीतमिति मन्त्रेण यज्ञोपवीतदानम् ॥ यज्ञोपवीतं परमं हिषण्णवतितंतुकम्?

भूदेवत्वाप्रदास्यामिप्रीत्यर्थकमलापतेः ॥३॥ इतिमन्त्रेणयज्ञोपवीतदानम् ॥ श्रीखण्ड-
 चन्दनं दिव्यगन्धाढ्यं सुमनोहरम् ॥ अर्पयामितवांगेपुप्रीत्यर्थकमलापतेः ॥४॥ अक्षता-
 श्रसुरश्रेष्ठकुंकुमाक्ताः सुशोभिताः ॥ भालेऽर्पयाम्यहं विप्रप्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ॥५॥ ना-
 नापुष्पेतिपुष्पमालाम् ॥६॥ माणिक्येतिमन्त्रेणकण्ठभूषणम् ॥ ७ ॥ अलंकारेतिम-
 न्त्रेणकर्णालंकरणम् ॥ ८ ॥ अंगुलीभूषणेतिमन्त्रेण ॥ अंगुलीभूषणम् ॥ ८ ॥ वन-
 स्पतिः ॥६॥ आचार्यादिसमस्तश्रुतिविम्ब्य धूपमाम्नापयामि ॥ आज्यंचव ॥१०॥
 आचा० दीपंदर्शयामि । नैवेद्यंगृह्य ॥ ११ ॥ आचार्या० नैवेद्यंसमर्पयामि ॥ प्रा-
 णाय० अपानाय० व्यानाय० उदानाय० समानाय० हस्तंप्रक्षाल्य ॥ आच-
 म्य ॥ सौवर्णं राजतं ताम्रं पैत्तलं जलधारकम् ॥ उपपात्रेण संयुक्तं प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ॥१२॥
 आचार्यादिसमस्तश्रुतिविम्ब्यः जलपात्राणि पृथक् पृथक् दास्ये ॥ हिरण्यगर्भेतिदक्षिणाम्
 ॥ १३ ॥ आचार्या० रजतदक्षिणांस ॥ अनेन यथाशक्तिमधुपर्कार्चनेन श्रीलक्ष्मी-
 नारायणौ प्रीयेताम् ॥ यत्नमधुपर्कार्चनम् ॥ तत्रात्रावसरे ब्राह्मणप्रार्थना ॥

पूर्वोक्तमंत्रैः आचार्यादीन्संप्राश्र्य ॥ * वरणश्राद्धंकुर्यात् ॥ स्वपादौ करो

* आचाराद्वरणश्राद्धम् ॥ परशुरामोक्तेः ॥ वर्गादिभ्यः समस्तेभ्य श्रुतिविम्ब्य इदमास-
 नम् ॥ गंधंपुष्पं च धूपं च वरणश्राद्धे प्रकल्पयेत् ॥

प्राक्षाल्याचम्य ॥ अक्षतैर्दिग्बन्धः ॥ स्वस्तिया वा० ॥ चतुर्षु दिक्षु अक्षतान् विकीर्य ॥
सांकल्पेन विधिना वरणश्राद्धोपहाराः पवित्राः सन्तु देशकालपात्रान्नद्रव्य-
श्रद्धासंपदस्तु ॥ अद्येत्यादि० अमुकवारान्वितायां सांकल्पेनविधिना वरणश्राद्धं
करिष्ये ॥ हस्ते जलं गृहीत्वा ॥ आचार्यादिऋत्विजाम् आसनं संपन्नं सुसंपन्नं
आचार्यादिऋत्विग्भ्यः यथादत्तां गंधाद्यर्चनं संपन्नं सुसंपन्नं अर्चनविधेः परिपूर्णतास्तु
दीपादीनां प्रदत्तानां इदं वो ज्योतिः सूज्योतिः शेषोपचारा विधिवद्भवन्तु ॥ आचा-
र्यादिऋत्विग्भ्यो अद्य भोजनं संपन्नं सुसंपन्नं आचार्यादिऋत्विग्भ्यो दक्षिणाः
संपन्नाः सुसंपन्नाः ॥ तिलकमाशीर्वादः ॥ कौतुकबंधनं ॥ येन बद्धो बली राजा
दानवेंद्रो महाबलः ॥ तेन त्वामपि बध्नामि रक्षे माचल माचल ॥ १ ॥ मांगल्यं-
तन्तुना येन भर्तुर्जीवनहेतुना ॥ हस्ते बध्नामि सुभगे सजीव शरदः शतं ॥ २ ॥
पत्नीवामकरे सूत्रं बध्वा सौख्यधनागमम् ॥ बहुसंपत्तिमारोग्यं रक्षार्थं कंकणं
शुभम् ॥ इति कौतुकबंधनम् ॥

॥६०॥

॥ ॐ अथ स्वस्तिपुण्याहवाचनम् ॥

॥८१॥

पूर्वसंपादितकलशे वा विधाधारासीत्यादिपूर्वोक्तमंत्रैः कलशे पूर्णपात्रा-
न्तं कृत्वा ॥ ततः स्वाग्रे धान्यराशौ कलशं संस्थाप्य ॥ तत्र गंधदूर्वापंचपल्लवफल-
हेमपंचरत्नादीनि क्षिप्त्वा तदुपरि धान्यपूरितपूर्णपात्रं निधाय तदुपरि नालिकेरं
निधाय वाससो वेष्टयित्वा ॥ कलशं स्पृष्ट्वा ॥ आवाहयामि कलशं सप्तसागरसं-
स्थितम् । सर्वलक्षणसंपूर्णं नदीनां च समाकुलम् ॥ १ ॥ उत्तरे हिमवान्तस्य क्षीरो-
दो नामसागरः ॥ उत्पन्नः कलशस्तत्र सर्वातीर्थसमन्वितः ॥ २ ॥ कलाकला हि देवानां
दानवानां तथैव च ॥ कलापि सकला ग्राह्या सौम्यमांगन्यकर्मणि ॥ ३ ॥ नि-
मित्तोऽयं तदा तत्र कलशस्तेन प्रोच्यते ॥ रचितं विश्वरूपेण कलशं कामरूपिणम्
॥ ४ ॥ सर्वे समुद्राः सरितस्तीर्थानि जलदा नदाः ॥ आयान्तु यजमानस्य दुरितक्ष-
यकारकाः ॥ ५ ॥ अर्जुनी गोमती चैव चंद्रमागा सरस्वती ॥ कावेरी कुण्डवेणी
च गंगा चैव महानदी ॥ ६ ॥ सिन्धु वेतवती पूर्णा चर्मण्वती च वेदिका ॥ तापी
गोदावरी चैव नर्मदा च मही तथा ॥ ७ ॥ पाराशरी पयोष्णी च सरयू गर्लकी

॥८१॥

ॐ परशुरामः ॥ कृत्वेवं वरुणं पूर्वं वाच्यं पुण्याहवाचनमिति ॥

तथा । ज्वालेश्वरं महातीर्थं तीर्थं वाऽमरकंटकम् ॥ ८ ॥ केदारं च प्रयागं च यमुना
 सुरदीर्घिका ॥ विन्ध्यपादे च तीर्थानि श्रीपादे यानि तानि च ॥ प्रभासं पुष्करं
 चैव नैमिषं च हिमालयम् ॥ ९ ॥ शालिग्रामं च गोकर्णं कुंभेऽस्मिन् संप्रतिष्ठितम् ॥
 पृथिव्यां यानि तीर्थानि पाताले सन्ति यानि च ॥ १० ॥ तानि तिष्ठन्ति कुंभेऽ-
 स्मिन्वरुणं कल्पयाम्यहम् ॥ गङ्गे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वती ॥ ११ ॥ कावेरि
 नर्मदे सिंधो जलेस्मिन्सन्निधिं कुरु ॥ वृषारुढा सरोजाक्षी पद्महस्ता-
 बुजेक्षणा ॥ १२ ॥ आयान्तु यमुना देवी कूर्मवाहनगा सदा ॥ प्राची सरस्वती
 पुण्या तथा मन्दाकिनी परा ॥ १३ ॥ एता नद्यश्च तीर्थानि गुह्यक्षेत्राणि सर्वशः ॥
 तानि सर्वाणि कुंभेस्मिन्निवशन्तु ब्रह्मशासनात् ॥ १४ ॥ एवं तीर्थान्यावाह्य ॥ अक्षतान्
 गृहीत्वा ॥ प्रतिष्ठा सर्वं अस्मिन्कलशे वरुणः सुप्रतिष्ठितो वरदो भव ॥ प्रतिष्ठान्ते
 पूजनं अस्मिन्कलशे वरुणाय नमः गंधं स० अस्मिन्कलशे वरुणाय नमः पुष्पं स०
 अस्मि० वरु० धूपं स० अस्मि० वरु० दीपं स० अस्मि० वरु० नैवेद्यं स० अ-
 स्मिन्कलशे सुशोभनार्थं सौभाग्यद्वयाणि स० अनेन पंचोपचारैः पूजनेन वरुणः
 प्रीयतां ॥ हस्ते पुष्पं गृहीत्वा प्रार्थयेत् ॥ कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्रः समा-

श्रितः ॥ मूले तस्य स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः ॥ १ ॥ कुक्षौ तु सागराः
 सप्त सप्तद्वीपा वसुंधरा ॥ ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदो ह्यथर्वणः ॥ २ ॥ अंगैश्च-
 सहिताः सर्वे कलशं तु समाश्रिताः ॥ शंखस्फटिकवर्णभिः श्वेतहाराम्बरावृतः ॥ ३ ॥
 पाशहरत महाबाहो दयां कुरु दयानिधे ॥ पाशपाणे नमस्तुभ्यं पद्मिनीजीवनाय-
 क ॥ पुण्याहवाचनं यावत्तावत्त्वं सुस्थिरो भव ॥ ४ ॥ नमो नमस्ते स्फटिकप्रभाय
 सुश्वेतहराय सुमंगलाय ॥ सुपाशहस्ताय क्षपासनाय जलाधिनाथाय नमो नमस्ते ॥
 वरुणाय नमः प्रार्थनापूर्वकं नमस्करोमि ॥ मातृदेवो भव ॥ पितृदेवो भव ॥
 आचार्यदेवो भव ॥ अतिथिदेवो भव ॥ इत्याशिषः प्रार्थयते ॥ अवनिकृतजालुमं-
 डलः कमलमुकुलसदृशमंजलिं शिरस्याधाय दक्षिणेन पाणिना सुवर्णपूर्णं कलशं
 धारयित्वा ॥ दीर्घा नागा नद्यो गिरयस्त्रीणि विष्णुपदानि च, तेन आयुः प्रमाणेन
 पुण्यं पुण्याहं दीर्घमायुरस्त्विति भवंतो ब्रुवन्तु ॥ इति यजमानः ॥ पुण्यं पुण्याहं दीर्घमायु-
 रस्तु ॥ इति द्विजाः ॥ एवं वारत्रयं कृत्वा ॥ कलशं भूमौ स्वस्थाने संस्थाप्य ॥ ब्रा-
 ह्मणानां हस्ते सुप्रोक्षितमस्तु ॥ शिवा आपः संतु ॥ संतु शिवा आपः ॥ सौमनस्य-
 मस्तु ॥ अस्तु सौमनस्यं ॥ अक्षतं चारिष्टं चास्तु ॥ अस्त्वक्षतमरिष्टं च ॥ गंधाः

॥८३॥

॥८३॥

॥८४॥

पांतु मांगल्यं चास्त्विति भवन्तो ब्रुवन्तु ॥ गंधाः पांतु मांगल्यं चास्तु ॥ एवं
 सर्वत्र ॥ अक्षताः पांतु आयुष्यमस्त्विति० अक्षताः पांतु आयुष्यमस्तु ॥ पुष्पाणि पांतु
 सौश्रियमस्त्विति० पुष्पाणि पांतु सौश्रियमस्तु ॥ तांबूलानि पांतु ऐश्वर्यमस्त्विति०
 तांबूलानि पांतु ऐश्वर्यमस्तु ॥ फलानि पांतु शुभफलमस्त्विति० फलानि पांतु
 शुभफलमस्तु ॥ दक्षिणाः पांतु बहुदेयमस्त्विति० दक्षिणाः पांतु बहुदेयमस्तु ॥
 पुनरत्रापः पांतु स्वर्चितमस्त्विति० पुनरत्रापः पांतु स्वर्चितमस्तु ॥ यजमानो
 आचार्यादीन् प्रणम्य ॥ दीर्घमायुः श्रेयः शान्तिः पुष्टिस्तुष्टिः श्रीर्यशो विद्या विनयो
 वित्तं बहुपुत्रं बहुधनं चायुष्यं चास्त्विति० दीर्घमायुः श्रेयः शान्तिः पुष्टिस्तुष्टिः श्रीर्यशो
 विद्या विनयो वित्तं बहुपुत्रं बहुधनं चायुष्यं चास्तु ॥ अनेन यजमानमूढ्यमिषि
 चेषुः ॥ यंकृत्वा सर्ववेदयज्ञाक्रियाकरणकर्मारंभाः प्रवर्तन्ते ॥ प्रवर्तन्तास् तमहमोकारमादि-
 कृत्वा ऋग्यजुः सामाथर्वाशीर्वचनं बहुकृषिमत्तं समनुज्ञातं भवद्भिरनुज्ञातः पुण्यं पुण्याहं
 वाचयिष्ये ॥ वाच्यतां ॥ इति तैरुक्ते ॥ ब्राह्मणानां हस्ते अक्षतान् दद्यात् ॥ तेचा-
 क्षिषोदद्युः ॥ यजमानः ॥ मा विघ्नं मा च मे पापं मा सन्तु परिपंथिनः ॥ सौम्या
 भवन्तु सुखिनः सर्वे लोकाः सुखाबहाः ॥ इति कर्ता वदेत् ॥ विप्रास्तथास्त्वित्युक्त्वा ॥
 व्रतजपनियमतपःस्वाध्यायकृतदुयादभदानविशिष्टानां सर्वेषां ब्राह्मणानां मनः

॥८४॥

समाधीयतां ॥ समाहितमनसः स्मः ॥ इति द्विजाः ॥ प्रसोदंतु भवन्तः प्रसन्नाः
 स्मः ॥ शान्तिरस्तु ॥ अस्तु शान्तिः ॥ इति द्विजाः ॥ प्रतिवचनं सर्वत्र दद्युः ॥ अ-
 स्तिवत्युक्ते कुंभाज्जलं पातयेत् ॥ पुष्टिरस्तु ॥ तुष्टिरस्तु ॥ वृद्धिरस्तु ॥ अविम्वनस्तु ॥
 आयुष्यमस्तु ॥ आरोग्यमस्तु ॥ शिवं कर्मास्तु ॥ कर्मसमृद्धिरस्तु ॥ धर्मसमृद्धिरस्तु ॥
 शास्त्रसमृद्धिरस्तु ॥ धनधान्यसमृद्धिरस्तु ॥ पुत्रपौत्रसमृद्धिरस्तु ॥ इष्टसंपदस्तु ॥ अरि-
 ष्टनिरसनमस्तु ॥ यत्पापं रोगमशुभमकल्याणं तद्दूरे प्रतिहतमस्तु ॥ यच्छ्रेयस्तदस्तु ॥
 उत्तरे कर्मण्यविघ्नमस्तु ॥ उत्तरोत्तरमहरहरमिवृद्धिरस्तु ॥ उत्तरोत्तराः क्रियाः शुभाः
 शोभनाः संपद्यन्ताम् ॥ तिथिकरणमुहूर्तनक्षत्रग्रहलग्नसंपदस्तु ॥ तिथिकरणमुहूर्तनक्षत्र-
 ग्रहलग्नविदेवताः प्रीयन्ताम् ॥ तिथिकरणे सुमुहूर्ते सनक्षत्रे सलग्ने साधिदैवते प्रीयेताम् ॥
 दुर्गापांचान्यौ प्रीयेताम् ॥ अग्निपुरोगा विश्वेदेवाः प्रीयन्ताम् ॥ इन्द्रपुरोगा मरुद्गणाः
 प्रीयन्ताम् ॥ माहेश्वरीपुरोगा उमामातरः प्रीयन्ताम् ॥ अरुन्धतीपुरोगा एकपत्न्यः
 प्रीयन्ताम् ॥ विष्णुपुरोगाः सर्वे देवाः प्रीयन्ताम् ॥ ब्रह्मपुरोगाः सर्वे वेशाः प्रीयन्ताम् ॥
 वसिष्ठपुरोगा ऋषिगणाः प्रीयन्ताम् ॥ ब्रह्म च ब्राह्मणाश्च प्रीयन्ताम् ॥ श्रीसरस्वत्यौ
 प्रीयेताम् ॥ भद्रामेवे प्रीयेताम् ॥ भगवतो कात्पायनी प्रीयताम् ॥ भगवती माहेश्वरो

॥८५॥

प्रीयताम् ॥ भगवती ऋद्धिकरी प्रीयताम् ॥ भगवती सिद्धिकरी प्रीयताम् ॥
 भगवती पुष्टिकरी प्रीयताम् ॥ भगवती तुष्टिकरी प्रीयताम् ॥ भगवन्तौ विघ्न-
 विनायकौ प्रीयेताम् ॥ सर्वाः कुलदेवताः प्रीयन्ताम् ॥ सर्वाः ग्रामदेवताः प्रीयन्ताम् ॥
 सर्वा इष्टदेवताः प्रीयन्ताम् ॥ हताश्व ब्रह्मद्विषः । हताश्व परिपंथिनः ॥ हताश्व विघ्नकर्तारः ॥
 मम शत्रवः परामर्शं यान्तु ॥ शाम्यन्तु घोराणि । शाम्यन्तु पापानि । शाम्यन्तु वीतयः ॥
 शुभानि वर्द्धन्ताम् ॥ शिवा आपः सन्तु ॥ शिवा ऋतवः सन्तु ॥ शिवा ओषधयः
 सन्तु ॥ शिवा नद्यः सन्तु ॥ शिवा गिरयः सन्तु ॥ शिवा अतिथयः सन्तु ॥ शिवा-
 अग्रयः सन्तु ॥ शिवा आहूतयः सन्तु ॥ अहोरात्रे शिवे श्याताम् ॥ शुक्रांगारकबुधवृह-
 स्पतिशनैश्वरराहुकेतुसोमसहिता आदित्यपुरोगाः सर्वे ग्रहाः प्रीयन्ताम् ॥ भग-
 वान् नारायणः प्रीयताम् ॥ भगवान् पर्जन्यः प्रीयताम् । भगवान् स्वामी महासेनः
 प्रीयताम् ॥ पुष्पाहकालान् वाचयिष्ये ॥ इति यजमानः ॥ वाच्यतामिति द्विजाः ॥
 दीयते यत्र दानानि पूज्यन्ते च द्विजातयः ॥ दृश्यते यत्र मांगल्यं तत्पुण्याहं सदा-
 ऽस्तु मे ॥ ब्राह्म्यं पुण्यं मह्यञ्च सृष्टयुत्पादनकारकम् ॥ वेदवृक्षोद्भवन्नित्यं तत्पुण्याहं
 ब्रुवन्तु नः ॥ श्री ब्राह्मणा महो सकुडम्बिने महाजमान् नमस्कृत्वा गाय आशीर्वचन-

मपेक्षमाणाय (संकल्योक्त) कर्मणः पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥ अस्तु पुण्याहं ॥
 एवं वचनं प्रतिवचनं च त्रिवारं सर्वत्र पठेत् ॥ मृकण्डसुनोरायुयत् ध्रुवलामशयो-
 स्तथा ॥ आयुषा तेन संयुक्ता जीवन्तु शरदः क्षतम् ॥ पृथिव्यामुद्धृतायान्तु यत्क-
 न्याणं पुरा कृतम् ॥ ऋषिभिः सिद्धगंधर्वैस्तत्कन्याणं ब्रुवन्तु नः ॥ भो ब्राह्मणा
 मह्यं० अस्य कर्मणः कन्याणं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥३॥ अस्तु कन्याणं ॥ एवं पूर्ववत् त्रिः ।
 प्रजापतिलोकपालो धाता ब्रह्माऽच देवराट् ॥ भगवाञ्छाश्वतो नित्यं स नो रक्षतु
 सर्वदा । सागरस्य तु या ऋद्धिर्महालक्ष्म्यादिभिःकृता ॥ संपूर्णा सुप्रभावा च
 तामृद्धिं च ब्रुवन्तु नः ॥ भो ब्राह्मणाः मह्यं० अस्य कर्मणः ऋद्धिं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥
 कर्म ऋच्यताम् ॥ एवं त्रिः ॥ ३ ॥ आयुष्मते स्वस्तिमते यजमानाय दाशुषे * ॥
 किया अत्राशिषः सन्तु ऋत्विग्भिर्वेदपारगैः ॥ स्वस्तिर्या चाविनाशाख्या पुण्य-
 कन्याणवृद्धिदा ॥ विनायकप्रिया नित्यं तां च स्वस्तिं ब्रुवन्तु नः ॥ भो ब्राह्मणा-
 मह्यं० अस्मै कर्मणे स्वस्ति भवन्तो ब्रुवन्तु ॥ आयुष्मते स्वस्ति । एवं त्रिः ॥ ३ ॥
 समुद्रमथनाज्जाता जगदानंदकारिका । हरिप्रिया च मांगल्या भियं तां च ब्रुवन्तु नः ॥
 भो ब्राह्मणा मह्यं० अस्य कर्मणः श्रीरस्तिवति भवन्तो ब्रुवन्तु ॥ अस्तु श्रीः ॥ एवं त्रिः ॥

❧ दाशुष् = दानशीलः

૧૮૮

તિલકં કૃત્વા ॥ સ્વસ્તિયાં ચાવિનાશાલ્યા ધર્મકન્યાણવૃદ્ધિદા ॥ ત્રિનાયકપ્રિયા
નિત્યં તાં ચ સ્વસ્તિં બ્રુવન્તુ નઃ ॥ અસ્મિન્પુણ્યાહવાચને ન્યૂનાતિરિક્તો યો વિધિઃ સ
ઉપવિષ્ટબ્રાહ્મણાનાં વચનાત્ શ્રીમહાગણપતિપ્રસાદાચ્ચ સર્વઃ પરિપૂર્ણોઽસ્તિતિ ભવન્તો બ્રુવન્તુ ॥
અસ્તુ પરિપૂર્ણઃ ॥ અથામિષેકઃ ॥ અમિષેકે પત્નીવામતઃ ॥ એકસ્મિન્પાત્રે કલશોદકં
ગૃહીત્વા અવિધુરાશ્વત્વારો બ્રાહ્મણા દૂર્વામ્રપલ્લવૈર્યજમાનમમિષિચેયુઃ ॥ સુરાસ્ત્વામમિ-
ષિઞ્ચન્તુ બ્રહ્મવિષ્ણુમહેશ્વરાઃ ॥ ઇત્યાદિમંત્રૈઃ ॥

શ્રીસૂર્યનારાયણાય નમઃ ॥

વિદ્યાવિનયસંપન્ને બ્રાહ્મણે ગવિ હસ્તિનિ ॥ શુનિ ચૈવ શ્વપાકે ચ પण्डिताः
समदर्शिनः । आत्मवत् सर्वम् । तेषु यः पश्यति स पश्यति ॥

આપણે જે પ્રમાણે આપણને જોઈ શકીએ છીએ અને તેમાં આપણું
જ્ઞાન આપણને વાસ્તે સત્ય છે. આપણે જ્ઞાની થઈને પરવશતાથી ઓહાંધ બની
આપણો વ્યવહાર અસમાનપણામાં ન લઈ જઈએ તેને વાસ્તે ગીતાનું વચન છે.
એનો વિચાર કરતાં ચોખ્ખો ચોખ્ખું સમજાઈ જાય એવું છે, કે આપણને જેવું
આપણું જ્ઞાન છે તેવું જ તે પ્રમાણે જ બીજામાં જોઈએ. આપણે ઘર બાંધવાનો
વિચાર કરીએ તે વખતે આપણને સલાહ આપનારા ઘણાંએ હોય તોપણ આપણે]

૧૮૮

॥૮૯॥

સ્થિતિનો વિચાર કરીને જ ધરનો નકશો તૈયાર કરવો જોઈએ. સ્થિતિનો વિચાર ન કરનાર મૂર્ખ બને છે. અને તેમાં વિધિનો ત્યાગ કદી પણ કરવો નહીં. શાસ્ત્રવિધિ ન પાળવાથી કશુંએ ફળ મળતું નથી. જ્યારે શાસ્ત્રોક્ત વિધિ અનુસાર કરેલું કર્મ સફળ થાય છે.

સૂર્યનારાયણની પ્રતિમા સ્કેટિકની, ચંદ્રની રૂપાની, મંગળની તાંબાની, બુધ ગુરુ શુક્રની સુવર્ણની, શનિ રાહુ કેતુની લોખંડની બનાવવી. પ્રતિમા પ્રાદેશ પ્રમાણની અથવા અંશુષ્ઠ પ્રમાણની કરાવવી.

સર્વતો ભદ્રમંડલ કરવું અથવા અષ્ટદલ કરવું. તેના મધ્યમાં કલશ સ્થાપન કરવો. તેના પર મંત્રમહાભૂવમાં મંત્ર છે તે પ્રમાણે અથવા અષ્ટદલ મંડળ કરી તેમાં મંડૂકાદિતું આવાહન કરાવવું, અને પંચોપચાર પૂજન કરાવવું. તેના ઉપર સિંહાસન પધરાવી, તેમાં અધિદેવતા પ્રત્યધિદેવતા સહિત સૂર્યનારાયણાદિ ગ્રહોતું (જેતું પુરસ્કરણ હોય તેતું) સ્થાપન કરવું. ધ્યાન કરી આવાહન કરાવવું.

॥૮૯॥

गृहाधीना नरेन्द्राणामुच्छ्रायाः पतनानि च ॥ भावाभावौ च जगतस्तस्मा-
त्पूज्यतमा ग्रहाः ॥ ३०८ याज्ञवल्क्य स्मृतिः पृ. ९१ यस्य यस्य यदा दुःस्थः स तं

यत्नेन पूजयेत् । ब्रह्मणैवं वरो दत्तः पूजिताः पूजयिष्यथ । यस्य पुरुषस्य यो ग्रहो
यदा दुष्टोऽष्टमादिस्थानस्थितः स तं ग्रहं तदा यत्नेन विशेषेण पूजयेत् यस्मादेवं
ब्रह्मणा पूर्वं वरो दत्तः “पूजिताः सन्तो यूयं ग्रहा इष्टप्रापणेन अनिष्टनिरसनेन च
पूजयितारं पूजयिष्यथ” इति ॥

॥९०॥

हस्ते पुष्पाण्यादाय । ध्यानावाहनम् । नमो भगवते आदित्यायाखिलजगता-
मात्मस्वरूपेण कालस्वरूपेण चतुर्विधभूतनिकायानां ब्रह्मादिस्तंबपर्यंतानामंतर्हृदयेषु
बहिरपि आकाश इवोपाधिनाव्यवधीयमानो भवानेक एव क्षणलवनिमेषावलयोपचित
संबत्सरगणेनापादानविसर्गाभ्यामिमां लोकयात्रामनुब्रूयति ॥ १ ॥ यदुह वाव
विबुधर्षभ सवितरदस्तपत्यनुसवनमहरहराभ्यामविधिनोपतिष्ठमानानामखिलदुरित

वृजिनबीजावमर्जन भगवतः समभिधीमहि तपनमंडलम् ॥ २ ॥ य इह वाव स्थिर-
चरनिकराणां निजनिकेतनानां मनइन्द्रियासुसगणाननात्मनः स्वयमात्मान्तर्यामी प्रचो-
दयति ॥ ३ ॥ य एवेमं लोकमतिकरालवदनांधकारसंज्ञाजगरग्रहगिलितं मृतकमिव वि-
चेतनमवलोक्यानुकंपया परमकारुणिक ईक्षयैवोत्थाप्याहरहरनुसवनं श्रेयसि स्वधर्माख्या-
त्मावस्थाने प्रवर्तमानवनिपतिविवासाधूनां भयमुदीरयन्नटति ॥ ४ ॥ परित आशापा-
लैस्तत्र कमलकोशांजलिभिरुपहृताह्वयः ॥ ५ ॥

॥९०॥

अथह भगवंस्तव चरणनलिनयुगलं त्रिभुवनगुरुभिर्वन्दितमहमयातयामयञुः-
काम उपसरामीति ॥ ६ ॥

॥ श्री सूर्यमण्डल स्तुतिः ॥

नमः सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूतिस्थितिनाशहेतवे ।
त्रयीमयाय त्रिगुणात्मधारिणे विरञ्चिनारायणशङ्करात्मने ॥ १ ॥
यन्मण्डलं दीप्तिकरं विशालं रत्नप्रभं तीव्रमनादिरूपम् ।
दारिद्र्यदुःखक्षयकारणं च पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ २ ॥
यन्मण्डलं देवगणैः सुपूजितं विप्रैः स्तुतं भावनमक्तिकोविदम् ।
तं देवदेवं प्रणमामि सूर्य पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ ३ ॥
यन्मण्डलं ज्ञानधनं त्वगम्यं त्रैलोक्यपूज्यं त्रिगुणात्मरूपम् ।
समस्ततेजोमयदिव्यरूपं पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ ४ ॥
यन्मण्डलं गूढमतिप्रबोधं धर्मस्य वृद्धिं कुरुते जनानाम् ।
यत्सर्वपापक्षयकारणं च पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ ५ ॥

यन्मण्डलं व्याधिविनाशदक्षं यद्व्यजुःसामसु संप्रगीतम् ।
 प्रकाशितं येन च भूर्भुवः स्वः पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ ६ ॥
 यन्मण्डलं वेदविदो वदन्ति गायन्ति यच्चारणसिद्धसंघाः ।
 यद्योगिनो योगजुषां च संघाः पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ ७ ॥
 यन्मण्डलं सर्वजनेषु पूजितं ज्योतिश्च कुर्यादिह मर्त्यलोके ।
 यत्कालकल्पक्षयकारणं च पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ ८ ॥
 यन्मण्डलं विश्वसृजां प्रसिद्धमुत्पत्तिरक्षाप्रलयप्रगल्भम् ।
 यस्मिञ्जगत्संहरतेऽखिलं च पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ ९ ॥
 यन्मण्डलं सर्वगतस्य विष्णोरात्मा परं धाम विशुद्धतत्त्वम् ।
 सूक्ष्मान्तरेर्योगपथानुगम्यं पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ १० ॥
 यन्मण्डलं वेदविदो वदन्ति गायन्ति यच्चारणसिद्धसंघाः ।
 यन्मण्डलं वेदविदः स्मरन्ति पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ ११ ॥
 यन्मण्डलं वेदविदोपगीतं यद्योगिनां योगपथानुगम्यम् ।
 तत्सर्ववेदं प्रणमामि सूर्यं पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ १२ ॥

अक्षतानादाय ॥ ह्रीं देवेश भक्तिसुलभ परिवारसमन्वित । यावत्त्वां पूजयिष्यामि
 तावदेव इहावह ॥ अधिदेवताप्रत्यधिदेवतासहितश्रीसूर्यनारायणाय नमः श्री सूर्यनारायणं
 आवाहयामि स्थापयामि । इत्यावाहनम् ॥ १ ॥ नमस्कारं कृत्वा ॥ यस्यदर्शनमिच्छन्ति
 देवाः स्वाभीष्टसिद्धये । तस्मै ते परमेशाय स्वागतं स्वागतञ्च ते ॥ २ ॥ इति स्वागतम् ।
 अथासनम् ॥ ह्रीं देवदेव महाराज प्रियेश्वर प्रजापते । आसनं दिव्यमीशान दास्येहं
 परमेश्वर ॥ ३ ॥ इत्यासनं दत्वा, कौ चक्षुः प्रार्थयेत् ॥ ह्रीं स्वागतं देवदेवेश
 मदुमाग्यात्त्वमिहागतः ॥ प्राकृतं त्वमदृष्ट्वा मां बालवत्परिपालय ॥ अय पाद्यम् ॥ ह्रीं
 यद्भक्तिलेशसंपर्कात् परमानन्दसंभवः ॥ तस्मै ते चरणाब्जाय पाद्यं शुद्धाय कल्पये ।
 आचमनम् ॥ ह्रीं देवानामपि देवाय देवानां देवतात्मने ॥ आचमनं कल्पयामीश शुद्धानां
 शुद्धिहेतवे ॥ अर्घ्यम् ॥ ह्रीं तापत्रयहरं दिव्यं परमानन्दलक्षणम् ॥ तापत्रयविमोक्षाय
 तवार्घ्यं कल्पयाम्यहम् ॥ मधुपर्कम् ॥ ह्रीं सर्वकालुष्यहीनाय परिपूर्णसुखात्मने ॥
 मधुपर्कमिदं देव कल्पयामि प्रसीद मे ॥ आचमनीयम् ॥ ह्रीं उच्छिद्योप्यशुचिर्वापि
 यस्य स्मरणमात्रतः ॥ शुद्धिमाप्नोति तस्मै ते पुनराचमनीयकम् ॥ सुगन्धतैलं ॥ ह्रीं
 स्नेहं गृहाण स्नेहेन लोकनाथ महाशय ॥ सर्वलोकेषु शुद्धात्मन् ददामि स्नेहमुत्तमम् ।

अथ जलस्नानम् ॥ ह्रीं गङ्गासरस्वतीरेवापयोष्णीनर्मदाजलैः ॥ स्नापितोसि मया देव
 तथा शान्तिं कुरुष्व मे ॥ अथ पञ्चामृत स्नानम् ॥ ह्रीं पयोदधिघृतं चैव मधु च
 शर्करायुतम् ॥ पञ्चामृतं मया नीतं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ इति पञ्चामृतेन स्नापयि-
 त्वोपर्युक्तश्लोकेन जलस्नानञ्चकारयेत् ॥ परोपचारैः संपूज्य साम्बपंचाशिक्रयाऽभिषेकं
 कुर्यात् ॥ अथ बस्त्रम् ॥ ह्रीं सर्वभूषाधिके सौम्ये लोकजज्ञानिवारणे ॥ मयोपपादिते
 तुभ्यं गृह्येतां वाससी त्वया ॥ यज्ञोपवीतम् ॥ ह्रीं नवभिस्तंतुभिर्युक्तं त्रिगुणं देवता-
 मयम् ॥ उपवीतं चोत्तरीयं गृहाण परमेश्वर ॥ यत्किंचिदाभूषणं दद्यात् ॥ ह्रीं
 स्वभाजमुन्दराङ्गाय सत्यासत्याश्रयाय ते ॥ भूषणानि विचित्राणि कल्पयामि सुरार्चित ॥
 दक्षहस्ताङ्गुष्ठस्पृष्टानामिकात्मिकया मुद्रया भूषणानि समर्पणीयानि ॥ अथ गन्धम् ॥
 ह्रीं श्रीखण्डं चन्दनं दिव्यं गन्धाढ्यं सुमनोहरम् ॥ विलेपनं सुरश्रेष्ठ चन्दनं
 प्रतिगृह्यताम् ॥ अङ्गुष्ठकनिष्ठामूललग्नया गन्धमुद्रयेतिगन्धम् ॥ अक्षतानादाय ॥ ह्रीं अक्षताश्च
 सुरश्रेष्ठ कुङ्कुमाक्ताः सुशोभिताः ॥ मया निवेदिता मत्तया गृहाण परमेश्वर ॥ सर्वाङ्गुलि-
 मिर्दयात् ॥ पुष्पाणि ॥ ह्रीं मान्यादीनि सुगन्धोनि मालत्यादीनि वै प्रभो ॥
 मयाऽऽनीतानि पुष्पाणि गृहाण परमेश्वर ॥ तर्जन्यङ्गुष्ठमूललग्न पुष्पमुद्रा इतिपुष्पम् ॥

॥ अथावरणपूजा ॥

॥९५॥

पुष्पाञ्जलिमादाय-ह्रीं सच्चिन्मयः परो देवः परामृतरसप्रियः ॥ अनुज्ञां सूर्य मे-
 देहि परिवारार्चनाय ते ॥ इति पठित्वा पुष्पाञ्जलिश्च दत्त्वा आवरणपूजामारभेत् ॥ पट्को-
 णकेसरेषु अग्निकोणे-ह्रीं सत्यतेजोज्ज्वालामणे हुंफट् स्वाहा हृदयाय नमः हृदयश्रीपादुकां
 पूजयामि तर्पयामि नमः ॥ १ ॥ निर्ऋतिकोणे-ह्रीं ब्रह्मतेजोज्ज्वालामणे हुंफट् स्वाहा
 शिरसे स्वाहा शिरः श्री पादुकां ॥ २ ॥ वायव्ये-ह्रीं विष्णुतेजोज्ज्वालामणे हुंफट् स्वाहा
 शिखायै वपट् शिखाश्रीपादुकां ॥ ३ ॥ ईशाने-ह्रीं रुद्रतेजोज्ज्वालामणे हुंफट् स्वाहा
 कवचाय हुं कवचश्रीपादुकां ॥ ४ ॥ पूज्यपूजकयोर्मध्ये-ह्रीं अग्नितेजोज्ज्वालामणे हुं
 फट् स्वाहा नेत्रत्रयाय वौषट् नेत्रश्रीपादुकां ॥ ५ ॥ देवतापश्चिमे-ह्रीं सर्वतेजो-
 ज्ज्वालामणे हुं फट् स्वाहा अस्त्रायफट् अस्त्रश्रीपादुकां ॥ ६ ॥ इति षडंगानि पूजयेत् ॥
 ततः पुष्पाञ्जलिमादाय मूलमुच्चार्य ॥ ह्रीं अश्रीष्टसिद्धि मे देहि शरणगतः सतः ॥
 भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्चनम् ॥ इति पठित्वा पुष्पाञ्जलिश्च दत्त्वा । पूजि-
 तास्तर्पिताः सन्तु ॥ इति प्रथमावरणम् ॥ ततोऽष्टदले पूज्यपूजकयोर्मध्ये प्राचीं

॥९५॥

संकल्प्य प्राच्यादिक्रमेण चतुर्दिक्षु ॥ ह्रीं ह्रीं आदित्याय नमः आदित्यश्रीपादुकां पूज-
 यामि तर्पयामि ॥१॥ ह्रीं यं रवये नमः रविश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि ॥२॥ ह्रीं
 ॐ भानवे नमः भानुश्रीपादुकां ॥३॥ ह्रीं ईं भास्कराय नमः भास्करश्रीपादुकां ॥४॥
 इति संपूज्य आग्नेयादिविदिक्षु च ह्रीं उं उषायै नमः उषाश्रीपादुकां ॥५॥ ह्रीं प्रं
 प्रज्ञायै नमः प्रज्ञाश्रीपादुकां ॥ ६ ॥ ह्रीं प्रमायै नमः प्रमाश्रीपादुकां ॥ ७ ॥
 ह्रीं सन्ध्यायै नमः सन्ध्याश्रीपादुकां ॥ ८ ॥ इति पूजयित्वा पुष्पांजलिञ्च दद्यात्
 अमीष्टसिद्धिं ॥ (इति द्वितीयावरणम्) ॥ ततोऽष्टदलाग्रेषु पूर्वादिक्रमेण ह्रीं ब्राह्म्यै
 नमः ब्राह्मीश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि ॥ १ ॥ ह्रीं माहेश्वर्यै नमः माहेश्वरी-
 श्रीपादुकां पू० त० ॥ २ ॥ ह्रीं कौमार्यै नमः कौमारीश्रीपादुकां पू० त० ॥३॥
 ह्रीं वैष्णव्यै नमः वैष्णवीश्रीपादुकां पू० त० ॥४॥ ह्रीं वाराह्यै नमः वाराहीश्री-
 पादुकां पू० त० ॥ ५ ॥ ह्रीं इन्द्रायै नमः इन्द्राणीश्रीपादुकां पूजयामि त० ॥ ६ ॥
 ह्रीं चामुण्डायै नमः चामुण्डाश्रीपादुकां पू० त० ॥ ८ ॥ ह्रीं महालक्ष्म्यै नमः महा-
 लक्ष्मीश्रीपादुकां पू० त० ॥९॥ स्वपुरतः ह्रीं अरुणाय नमः अरुणश्रीपा० त० ॥१०॥
 इति पूजयित्वा पुष्पांजलिञ्च दद्यात् अमीष्टसिद्धिं ॥ (इति तृतीयावरणम्) ततो भूपुरा-
 ध्यन्तरे पूर्वादिक्रमेण ॥ ह्रीं सूर्याय नमः सूर्यश्रीपा० ॥ ह्रीं चन्द्राय नमः चन्द्रश्रीपादुकां

पू० त० ॥ १ ॥ ह्रीं मंगलाय नमः मंगलश्री पा० पू० त० ॥ २ ॥ ह्रीं बुधाय
 नमः बुधश्री पा० पू० त० ॥ ३ ॥ ह्रीं वृहस्पतये नमः वृहस्पतिश्रीपा० पू० त०
 ॥ ४ ॥ ह्रीं शुक्राय नमः शुक्र श्रीपा० पू० त० ॥ ५ ॥ ह्रीं शनैश्चराय नमः शनै
 श्वरश्रीपा० पू० त० ॥ ६ ॥ ह्रीं राहवे नमः राहुश्री पा० पू० त० ॥ ७ ॥ ह्रीं
 केतवे नमः केतुश्री पा० पू० त० ॥ ८ ॥ इत्यष्टौ ग्रहान् पूजयित्वा पुष्पाञ्जलि च
 दद्यात् ॥ अभीष्टसि० ॥ इति चतुर्थविरणम् ॥ ततो भूपुरे पूर्वादिक्रमेण ह्रीं लं
 इन्द्राय नमः इन्द्रश्री पादुकां पू० त० ॥ १ ॥ ह्रीं रं अग्नये नमः अग्निश्री पा०
 पू० त० ॥ २ ॥ ह्रीं मं यमाय नमः यमश्री पा० पू० त० ॥ ३ ॥ ह्रीं क्षं निर्ऋ-
 तये नमः निर्ऋतिश्री पा० पू० त० ॥ ४ ॥ ह्रीं वं वरुणाय नमः वरुणश्री पा०
 पू० त० ॥ ५ ॥ ह्रीं यं वायवे नमः वायुश्री पा० पू० त० ॥ ६ ॥ ह्रीं कुं कु-
 बेराय नमः कुबेरश्री पा० पू० त० ॥ ८ ॥ ह्रीं हं ईशानाय नमः ईशानश्री पा०
 पू० त० ॥ ९ ॥ इन्द्रेशानयोर्मध्ये ह्रीं ॐ ब्रह्मणे नमः ब्रह्मश्रीपादुकां पूजयामि त-
 र्पयामि । ह्रीं ह्रीं अनन्ताय नमः अनन्तश्री पा० पू० त० ॥ १० ॥ इति दिक्पालान्पू-
 जयित्वा पुष्पाञ्जलिश्च दद्यात् अभीष्टसिद्धिमिति ॥ इति पञ्चमावरणम्-तद्वाह्ये ह्रीं वं

वज्राय नमः ॥ १ ॥ ह्रीं शं शक्तये नमः ॥२॥ ह्रीं दं दण्डाय नमः ॥ ३ ॥ ह्रीं खं
 खड्गाय नमः ॥४॥ ह्रीं पं पाशाय नमः ॥ ५ ॥ ह्रीं अ अंकुशाय नमः ॥६॥ ह्रीं
 गं गदायै नमः ॥ ७ ॥ ह्रीं त्रि त्रिशूलाय नमः ॥ ८ ॥ ह्रीं पं पद्माय नमः ॥९॥
 ह्रीं चं चक्राय नमः ॥ १० ॥ इत्यस्त्राणि पूजयेत् ॥ (इत्यावरणपूजा समाप्ता)
 तदनन्तरं सूर्यशहस्रनामभिः पुष्पादि समर्प्य सौभाग्यद्रव्याणि समर्पयेत् ॥

अथ धूपम्—ह्रीं वनस्पतिरसोद्भूतो गन्वाढ्यो गन्ध उत्तमः ॥ आघ्रेयः सर्व-
 देवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥ सूर्याय धूपं स० तर्जनीमूलयोरंगुष्ठायोगे धूपमुद्रया
 नाभिदेशतः तां धूपयित्वा देवस्य वामभागे धूपपात्रं निधाय शंखजलमुत्सृजेत् ॥
 अथ दीपम्। ह्रीं सुप्रकाशो महादीपः सर्वतस्तिमिरापहः। सवाह्यभ्यन्तरज्योतिर्दीपोऽयं
 प्रतिगृह्यतां सू० दीपं समर्पया० मध्यमांगुष्ठलग्नेदीपमुद्रां प्रदर्शयेत् ॥ नैवेद्यम्—सत्पा-
 त्रसिद्धं सुहविर्विविधानेकभक्षणम् ॥ निवेदयामि देवेश सानुगाय गृहाण तत् ॥ सू०
 नैवेद्यं समर्प० इति भूतले देवदक्षिणे जलं क्षिप्त्वा वामहस्तेन अनामामूलयोरंगु-
 ष्ठयोगेन ग्रासमुद्रां प्रदर्शयेत् ॥ ह्रीं जलम्—नमस्ते देवदेवेश सर्वतृप्तिकरं परम् । परमा-
 नन्दपूर्णत्वं गृहाण जलमुत्तमम् सू० इतिजलंस० ह्रीं उच्छिष्टोऽप्यशुचिर्वापि यस्य

स्मरणमात्रतः॥ शुद्धिमाप्नोति तस्मै ते पुनराचमनीयकम् ॥ इत्याचमनं दत्त्वा मूलेन
 गंडूषार्थं जलं दद्यात् । अथ ताम्बूलम् । हीं पूगीफलं महदिव्यं नागवल्लीदलैर्युतम् ॥
 एलावूर्णादिकैर्युक्तं ताम्बूलं प्रतिगृह्यताम् ॥ सू० तांबूलम्० फलम्-हीं इदं फलं
 मया देव स्थापितं पुरतस्तव॥तेन मे सफलावाप्तिर्भवेज्जन्मनि जन्मनि॥सू. फलंस.
 आरातिकम्-हीं केतलीगर्भसंभूतं कर्पूरं च प्रदीपितम् ॥ आरातिकमहं कुर्वे पश्य
 मे वरदो भव ॥ सू० नीराजनम्० । प्रदक्षिणा-यानि कानि च पापानि जन्मान्तर
 कृतानि वै ॥ तानि सर्वाणि नश्यन्ति प्रदक्षिणं पदे पदे ॥ इति सप्त प्रदक्षिणां
 कृत्वा-हीं प्रपन्नं पाहि मामीश भीतं मृत्युभयार्णवात् ॥ इति वदन् साष्टांग प्रणमेत्
 पुष्पाणि आदाय हीं नानासुगन्धपुष्पाणि यथाकालोद्भवानि च । पुष्पांजलिं मया
 दत्तं गृहाण परमेश्वर ॥ इति स्तुतिपाठम्-भूमौ स्थलितपादानां भूमिरेवावलम्बनम्
 त्वयि जातापराधानां त्वमेव शरणं शिव ॥ अपराधो भवत्येव सेवकस्य पदे पदे ॥
 कोऽपरः सहतां लोके केवलं स्वामिनं विना ॥ इति वद्धांजलिसंमार्थ्य-हीं यदुक्तं
 यच्च भावेन पत्रं पुष्पं फलं जलम् ॥ निवेदितञ्च नैवेद्यं गृहाण सानुकम्पया ॥
 इति पठित्वा देवस्य दक्षिणकरे पूजार्पणजलं दद्यात् ततो मालामादाय हीं मालेमाले

महामाये सर्वशक्तिस्वरूपिणि । चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्मे सिद्धिदा भव । इति
मालां संप्राथ्य जापकाः जपत ॥ पाठकाः पठत ॥

जपादौ.

१९००।

मं. म. पृ. १८८

सूर्यमंत्रस्य भृगुऋषिः । गायत्रीछन्दः । दिवाकरो देवता । ह्रीं बीजम् । श्रीं शक्तिः ।
दृष्टादृष्टफलसिद्धये जपे विनियोगः । भृगुऋषये नमः शिरसि । गायत्रीछन्दसे नमः
मुखे । दिवाकरदेवतायै नमः हृदि । ह्रीं बीजाय नमः गुह्ये ! श्रीं शक्तये नमः पादयोः ।
विनियोगाय नमः सर्वांगे.

ह्रीं	सत्यतेजोज्वालामणे	हुं फट्स्वाहा	अं गुष्ठाभ्यां नमः
॥	ब्रह्म	॥	तर्जनी
॥	विष्णु	॥	मध्यमा
॥	रुद्र	॥	अनामि
॥	अग्नि	॥	कनिष्ठि
॥	सर्व	॥	करतलकरपृष्ठाभ्यां

१९००।

॥	सत्य	॥	॥	हृदयायनमः
॥	ब्रह्म	॥	॥	शिरसेस्वाहा
॥	विष्णु	॥	॥	शिखायैवषट्
॥	रुद्र	॥	॥	कवचायहुम्
॥	अग्नि	॥	॥	नेत्रत्रयायवौषट्
॥	सर्व	॥	॥	अस्त्रायफट्

जपमंत्रः ह्रीं घृणिः सूर्यआदित्यश्रीम् ॥ अथवा नाम मंत्रेण जपः कार्यः । जपांते त्वं माले
 सर्वदेवानां प्रीतिदा शुभदा मम ॥ शुभं कुरुष्व मे भद्रे यशो वीर्यं च सर्वदा ॥ तेन सत्येन
 सिद्धि मे देहि मातर्नमोस्तु ते ॥ १ ॥ ह्रीं सिद्ध्यै नमः । इति मालां
 शिरसि निधाय गोमुखीं रहस्ये स्थापयेत् । नाशुचिः स्पृशेत् । नान्यस्मै दद्यात् ।
 अशुचिस्थाने न निधापयेत् । स्वयोनिवन्दुषं कुर्यात् ॥ ततः । कवचस्तोत्रसहस्रनामा-
 दिकं पठित्वा पुनः मूलमंत्रोक्तऋष्यादिन्यासं हृदयादिषडंगन्यासं च कृत्वा पंचोप-
 चारैः संपूज्य पुष्पांजलिं च दत्त्वा जपार्पणं कुर्यात् ॥ तद्यथा अर्घोदकेन चुलुक-
 मादाय ॥ गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् ॥ सिद्धिर्भवतु मे देव

त्वत्प्रसादात्त्वयि स्थितिः ॥ १ ॥” इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्व-
 प्तसुषुप्तितुर्याविस्थासु वाचा मनसा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना यत्
 स्मृतं यदुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु ॥ मदीयं च सकलं श्रीसूर्य-
 नारायणायार्पयामि ॥ तत्सदिति ब्रह्मार्पणं भवतु इति देवदक्षिणकरे जलसम-
 र्पणं कृत्वा कृताञ्जलिपूर्वकं क्षमापनं पठेत् ॥ तथा च ॥ आवाहनं न जानामि
 न जानामि विसर्जनम् ॥ पूजाभागं न जानामि त्वं गतिः परमेश्वर ॥ १ ॥ मंत्र-
 हीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं सुरेश्वर ॥ यत्पूजितं मया देव परिपूर्णं तदस्तु मे ॥ २ ॥
 यदक्षरपदभ्रष्टं मात्राहीनं च यद्भवेत् ॥ तत्सर्वं क्षम्यतां देव प्रसीद परमेश्वर
 ॥ ३ ॥ कर्मणा मनसा वाचा त्वत्तो नान्या गतिर्मम ॥ अंतश्चरेण भूतानामिष्टस्त्वं
 परमेश्वर ॥ ४ ॥ अन्यथा शरणं नास्ति त्वमेव शरणं मम् ॥ तस्मात्कारुण्यभावेन
 क्षमस्व परमेश्वर ॥ ५ ॥ प्रातर्योनिसहस्राणां सहस्रेषु व्रजाम्यहम् ॥ तेषु तेष्वचला
 भक्तिरच्युतेऽस्तु सदा त्वयि ॥ ६ ॥ गतं पापं गतं दुःखं गतं दारिद्र्यमेव च ॥ आगता
 सुखसंपत्तिः पुण्या च तव दर्शनात् ॥ ७ ॥ देवो दाता च भोक्ता च देवरूपमिदं
 जगत् ॥ देवो जपति सर्वत्र यो देवः सोऽहमेव हि ॥ ८ ॥ क्षमस्व देवदेवेश क्षम्यते

भुवनेश्वर ॥ तव पादाम्बुजे नित्यं निश्चला भक्तिरस्तु मे ॥६॥ इति कृतांजलिः
 प्रार्थयित्वा शंखजलमुद्धृत्य देवोपरि भ्रामयित्वा “साधु वाऽसाधु वा कर्म यद्यदा-
 चरितं मया ॥ तत्सर्वं कृपया देव गृहाणाराधनं मम ॥१॥ इत्युच्चरन् देवस्य दक्षे-
 णहस्ते किञ्चिज्जलं दत्त्वा प्राग्वदर्घ्यं देवशिरसि दत्त्वा शंखं यथास्थानं निवेशयेत् ॥
 ततो गतसारनैवेद्यं देवस्योच्छिष्टं किञ्चिदुद्धृत्य हीं चंडांशवे नमः इति चंडांशुं सं-
 पूज्य इत्युच्छिष्टाधिकारिणे ऐशान्यां दिशि दद्यात् ॥ तच्छेषनैवेद्यं शिरसि धृत्वा
 देवभक्तेषु विभज्य स्वयं भुक्त्वा विसर्जनं कुर्यात् ॥ तदथा ॥ गच्छगच्छ पर-
 स्थाने स्वस्थाने परमेश्वर ॥ पूजाराधनकाले च पुनरागमनाय च ॥१॥” इत्यक्षतान्
 निक्षिप्य विसर्जनं कृत्वा ॥ तिष्ठ तिष्ठ परस्थाने स्वस्थाने परमेश्वर ॥ यत्र ब्रह्मा-
 दयो देवाः सर्वे तिष्ठन्ति मे हृदि ॥ १ ॥” इति हृदयकमले हस्तं दत्त्वा स्वहृदये
 संस्थाप्य मानसोपचारैः संपूज्य स्वात्मानं देवरूपं भावयन् यथासुखं विहरेत् ॥ एव-
 मेव विधिना जपं समाप्य ॥ (जपदशांशश. होमतर्पणमार्जनब्राह्मणभोजनं च कुर्यात्)

॥ स्थापितदेवानामुत्तरपूजनम् ॥

हस्ते जलं गृहीत्वा अद्येत्यादि० कृतस्य कर्मणः सांगतासिद्ध्यर्थं स्थापितदेवानां

मुत्तर पूजनमह करिष्ये ॥ श्रीगणेशायनमः गंधं, पुष्पं, धूपं, दीपं, नैवेद्यं, फलतांबूलं, दक्षिणां च समर्पयामि । ततोऽधिदेवताप्रत्यधिदेवतासहितश्रीसूर्यनारायणाय सांगाय, सपरिवाराय, सायुधाय, सशक्तिकाय नमः गंधं, समर्पयामि । पुष्पं, धूपं, दीपं, महानैवेद्यं, फलतांबूलं स्वर्णदक्षिणां च समर्पयामि ॥ आरात्तिकं, मंत्रपुष्पांजलि, स्तुतिपाठं, कृत्वा हस्ते जलमादाय अनया देशकालानुसारेण कृतया पूजया स्थापित देवताः प्रीयन्ताम् ॥ नमम ॥ अथ दानसंकल्पः

॥ अथ श्रेयोदानम् ॥

तत्रादौ यजमानो हस्ते जलं गृहीत्वा ॥ अद्येत्यादि० कृतस्य कर्मणः सांगतासिद्धयर्थं ब्राह्मणेभ्यः श्रेयोऽङ्गीकरणमहं करिष्ये ॥ ब्राह्मण उदङ्मुख उप-विश्य ॥ जलं गृहीत्वा ॥ अद्येत्यादि० यजमानाय श्रेयोदानं करिष्ये ॥ शिवा आपः सन्तु सन्तु शिवा आपः ॥ सौमनस्यमस्तु-अस्तु सौमनस्यम् ॥ अक्षतं चारिष्टं चास्तु-अस्त्वक्षतमरिष्टं च ॥ यत्पापं रोगमशुभमकल्याणं तद्दूरे प्रतिहतमस्तु ॥ आचार्यो हस्ते सजलं साक्षतं पूगीफलं गृहीत्वा ॥ अद्येत्यादि० मया भवन्नियोगे-नास्मिन् कर्मणि यत्कृतमाचार्यत्वं यत्कृतं ब्रह्मत्वं तथा च एभिर्ब्राह्मणैः सह यः

कृतोजपस्तदुत्पन्नं श्रेयस्तदमुना साक्षतेन सजलेन पूंगीफलेन तुभ्यमहं संप्रददे ॥
 तेन श्रेयसा त्वं श्रेयस्वी भव ॥ जपाच्च होमाच्च सुतर्पणाच्च, सन्मार्जनाद् ब्राह्मणभोज-
 नाच्च ॥ एभिस्तु संपादितमस्ति श्रेयस्तच्छ्रेयसा श्रेयसिनो भवन्तु । भवामीति यजमानः
 ततः श्रेयोगृहणसांगतासिद्धचर्थं आचार्यादीनां यथाविभवं पूजनपूर्वकं दक्षिणाप्रदानं
 करिष्ये ॥ आचार्यादीनां गंधवस्त्रालंकारादिभिर्यथाविभवं पूजनं कार्यम् ॥ अथ
 दक्षिणा ॥ कृतस्य कर्मणः सांगतासिद्धचर्यमिमां दक्षिणं तुभ्यमहं संप्रददे ॥ इति ॥

॥ अथ दानविधिः ॥

स्वर्णगोभूतिलान्दद्यात्सर्वदोषाशयनुत्ताये ॥ सवस्त्रं सहिरण्यं च पूजयेद्ब्रह्मणः
 सुतम् ॥ तत्र स्वर्णदानमंत्रः ॥ हिरण्यगर्भसंभूतं सौवर्णं पीततैजसम् ॥ तस्य दानेन
 देवेश सर्वदोषान्निवारय ॥ इदं यथाशक्तिस्वर्णं वा तन्निष्कयीभूतं द्रव्यममुकशर्मणे
 ब्राह्मणाय तुभ्यमहं संप्रददे ॥ ततो गोदानम् ॥ अद्येत्यादि० कृतस्य कर्मणः सांगता
 सिद्धचर्थमिदं गोनिष्कयीभूतं मनसोद्दिष्टं द्रव्यमाचार्याय तुभ्यमहं संप्रददे ॥ अन-
 ङ्गुदानम् ॥ अद्येत्यादि० कृतस्य क० इदमनङ्गुदाननिष्कयीभूतं मनसोद्दिष्टं द्रव्यं ब्रह्मणे
 तुभ्यमहं संप्रददे ॥ ततस्ताम्रपात्रं तिलपूरितं रुद्रदैवतं सदक्षिणाकं कस्मैचिद्ब्राह्मणाय

संप्रददे ॥ कांस्यपात्रं घृतपूरितं सूर्यदैवतं सदक्षिणाकं कस्मैचिद्ब्राह्म० ॥
 ततः छायापात्रदानम् ॥ कांस्यपात्रे घृतं सहिरण्यं पूरयित्वा ॥ सपत्नीको यजमानः
 छायां निरीक्षेत् ॥ तत्र मंत्रः ॥ आज्यं तेजःसमुद्दिष्टमाज्यं पापहरं परम् ॥ आज्यं
 सुराणामाहारमाज्ये लोकाः प्रतिष्ठिताः ॥ इति मंत्रेण छायां निरीक्ष्य ॥ इदं छाया
 पात्रदानं सर्वोपस्करसहितं गंधपुष्पाद्यर्चितं सदक्षिणाकं कस्मैचिद्ब्राह्मणाय दास्ये ॥
 अथ महादानम् ॥ कृतस्य कर्मणः सांगतासिद्ध्यर्थं अमुकदेवताप्रीत्यर्थं च यथाशक्ति
 महादानं करिष्ये ॥ तदंगीभूतं पंचोपचारैः प्रधानपुरुषपूजां करिष्ये ॥ ततो दान
 प्रतिग्राहिब्राह्मणपूजनं कृत्वा हस्ते जलं गृहीत्वा कृ० क० सां० सिद्ध्यर्थं यथा
 शक्ति इदं महादानं कलशमूर्तिसहितं अमुकशर्मणे ब्राह्मणाय संप्रददे ॥ ततः पीठ-
 दानम् ॥ अद्येत्यादि० कृतस्य कर्मणः सांगतासिद्ध्यर्थमिमानि गणपत्यादिदेवानां
 पोथानि सर्वोपस्करसहितानि गंधपुष्पाद्यर्चितान्याचार्याय तुभ्यमहं संप्रददे ॥ एत-
 दानप्रतिष्ठासिद्ध्यर्थं दक्षिणां तुभ्यमहं संप्रददे ॥ इति दानविधिः ॥

॥ अथाभिषेकः ॥

तत्रादौ सर्वकलशोदकमेकस्मिन्पात्रे एकीकृत्य द्वात्रिंशच्चपल्लवरुदङ्मुखा

आचार्यादियस्तिष्ठन्तश्चत्वारो ऋत्विजः सपत्नीकं यजमानं प्राङ्मुखमुपविष्टमभिषिञ्चेयुः । (अभिषेकवस्त्रधारणं अभिषेके पत्नीवामतः) ॥ तत्र मंत्राः ॥ शुक्रादिदशदिक्पालाः ब्रह्मेशाः केशवादयः ॥ आपस्ते घ्नन्तु दौर्भाग्यं शांतिं ददतु सर्वदा ॥१॥ समुद्रा गिरयो नद्यो मुनयश्च पतिव्रताः ॥ दौर्भाग्यं घ्नन्तु ते सर्वे शांतिं यच्छन्तु सर्वदा ॥२॥ पदगुल्फोरुजंघास्यनितबोदरमालिके ॥ स्तनोरौ बाहुहस्ताग्रग्रीवायां सर्वसंधिषु ॥३॥ नासाललाटकर्णभ्रूकेशांतेषु च यत्स्थितम् ॥ तदापो घ्नन्तु दौर्भाग्यं शांतिं यच्छन्तु सर्वदा ॥४॥ एतद्वै पावनं स्नानं सहस्राक्षमृषिस्मृतम् ॥ तेन त्वा शतधारेण पावमान्यः पुनं त्विमाः ॥५॥ शेषं (पत्र २६) अमृताऽभिषेकोऽस्तु । एवमभिषेकानन्तरं सबौषधीरतुलिप्य शुद्धोदकेन स्नात्वा ॥ उभयोः स्नानवस्त्रत्यागः ॥ वस्त्राण्याचार्याय दद्यात् ॥

अथ शुक्लमाल्यांबरधरो घृतमंगलतिलकः सपत्नीको यजमानः स्वासने उपविश्याचम्य ॥ अद्येत्यादि० कृतस्य कर्मणः सांगतासिद्धयर्थं यथासंख्याकान् ब्राह्मणान् सुवासिनीर्बटुकान् कुमारिकाः सद्गन्तेनाद्याहं वा यथाकाले भोजयिष्ये ॥ तेन कर्मणि देवताः प्रीयन्ताम् ॥ कृतस्य कर्म० न्यूनातिरिक्तदोषपरिहारार्थं नानागेह्येभ्यो ब्राह्मणेभ्यो यथाशक्ति भूयसीं दास्ये ॥ इति ॥

॥ अथाशीर्वादः ॥

अंगुल्या कः कपाटं प्रहरति कुटिलो माधवः किं वसन्तो
 नो चक्री किं कुलालो नहि धरणिधरः किं द्विजिह्वः फणीन्द्रः ॥
 नाहं घोराहिमर्दी किमुत खगपतिर्ना हरिः किं कपीन्द्र
 इत्येवं सत्यभामाप्रतिवचनजितः पातु वश्रक्रपाणिः ॥१॥
 वृष्टिव्याकुलगोकुलावनरसादुद्धृत्य गोवर्द्धनं
 विभ्रद्वल्लववल्लभाभिरधिकानन्दं चिरं चुम्बितः ॥
 दर्पेणैव तदर्पिताधरतटी सिद्धरमुद्रांकितो
 बाहुर्गोपतनोस्तनोतु भवतां श्रेयांसि कंसद्विषः ॥२॥

अग्निरिव शुचिर्भव आदित्या इव तेजोभव विष्णुरिव श्रीमान् भव ब्रह्मा-
 युरायुर्भव ॥ ३ ॥ इमे श्रिये पद्महस्ते सुगन्धे वक्षःस्थले पुण्यसुजायमानैः
 प्रमोदमानैरभिमन्यमानैः पुत्रैः पौत्रैर्वर्धतां दीर्घमायुः ॥४॥ सुभगे वरुथं वध्वो भाग-
 मौषधिं प्रब्रवीमि ॥ आकल्याणि तनुवां शुभमाने रयिं पुत्रान्सततं दीर्घमायुः ॥५॥
 देवस्य गेहे मुनयो वसन्ति देवानां कवयः पाथिवासः । देवो इदं मे सुमन्यमाना

दिवि देवा वसवो दीर्घमायुः ॥६॥ यावद्भूमंडलं धत्ते सशैलवनकाननम् । तावत्ति-
 ष्ठति मेदिन्यां संततिः पुत्रपौत्रकी ॥७॥ देहान्ते परमं स्थानं यत्सुरैरपि दुर्लभम् ॥
 प्राप्नोति पुरुषो नित्यं महामायाप्रसादतः ॥ मनसा चिंतितं कार्यं तत्सर्वं सफलं
 भवेत् ॥८॥ यावद्भागीरथी गंगा यावद्देवो महेश्वरः ॥ यावद्वेदाः प्रवर्तन्ते तावत्त्वं विजयी
 भव ॥ ९ ॥ रिपवः संक्षयं यान्ति कल्याणं चोपपद्यते ॥ नन्दते च कुलं पुंसां
 माहात्म्यं मम शूण्वताम् ॥१०॥ नाहं वसामि वैकुण्ठे योगिनां हृदये रवौ ॥ मद्भक्ता
 यत्र गायन्ति तत्र तिष्ठामि नारद ॥११॥ येनाक्षरसमाम्नायमधिगम्य महेश्वरात् ॥
 कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥१२॥ येन धौता गिरः पुंसां विमलैः
 शब्दवारिभिः ॥ तमश्चज्ञानजं भिन्नं तस्मै पाणिनये नमः ॥ १३ ॥ अज्ञानान्धस्य
 लोकस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ॥ चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै पाणिनये नमः ॥ १४ ॥
 मंत्रार्थाः सफलाः सन्तु पूर्णाः सन्तु मनोरथाः ॥ शत्रूणां बुद्धिनाशोऽस्तु मित्राणा-
 मुदयस्तव ॥१५॥ नारदाद्या ऋषिगणा ये चान्ये च तपोधनाः ॥ सवन्तु यजमानस्य
 आशीर्वादिपरायणाः ॥१६॥ आराध्यदेवाः प्रसन्ना सन्तु । तथास्त्विति यजमानः । इत्या-
 शीर्वादिः ॥ “अथ देवविसर्जनम्” यांतु देवगणाः सर्वे स्वशक्त्या पूजिता मया ॥

इष्टकामप्रसिद्धयर्थं पुनरागमनाय च ॥१॥ स्वस्वस्थाने गच्छत ॥ शुभे शुभे कर्मणि
पुनरागमनमस्तु ॥ हस्ते जलं गृहीत्वा अद्येत्यादि० मया यथाशक्ति द्रव्यादिकेन यत्
कर्म कृतं तत्कालहोनं क्रियाहीनं श्रद्धाहीनं द्रव्यहीनं भक्तिहीनं भवतां ब्राह्मणानां
वचनाद् श्रीमदाराध्यदेवताप्रसादाच्च सर्वं परिपूर्णमस्त्विति भवन्तो ब्रुवन्तु अस्तु
परिपूर्णमिति ॥

अथ चंद्रपुरश्चरणे विशेषः

सुमुखश्चेत्यादि० पीठपूजनांतं कृत्वा प्रधानं चंद्रमसं ध्यायेत् । हस्ते पुष्पाण्या
दाय ॥ कर्पूरस्फटिकावदातुमनिशं पूणेन्दुबिम्बाननं मुक्तादामविभूषितेन वपुषा निर्मूल
यन्तं तमः । हस्ताभ्यां कुमुदं वरश्च दधतं नीलालकोद्भाषितं, स्वस्याकंस्यभृगूदिताश्रय
गुणं सोमं सुधाब्धिं मजे ॥ ऋक्षाणामधिपः सुशीतलकरः सर्वौषधीनां पतिः, लोकानां
नयनानुरागजननो रुद्रेण मूर्ध्ना धृतः ॥ सुस्निग्धांजनसन्निभेन वपुषा यश्छाद्यते राहुणा
क्षोऽयं वो विदधानुशीतकिरणो लक्ष्मीं मनोवाञ्छितताम् ॥ अमृतमयशरीरः सागरानन्द
हेतुः, कुमुदवनविकाशी रोहिणीजीवितेशः । मनसिजनिजबन्धुर्यानिनीमानमाथो, भवतु

सुखकरो वञ्चन्द्रमाः पर्वकाले ॥ एवंध्यात्वा षोडशोपचारैः पूजनं कृत्वा ॥ यथोक्तं
जपादिकं च समाप्य शेषं सूर्यपुरश्चरणप्रयोगवत् ॥

अथ भौमपुरश्चरणे विशेषः

अंगारकाय विद्यहे शक्तिहस्ताय धीमहि ॥ तन्नो भौमः प्रचोदयात् । इति
भौमगायत्र्या आवाहनादिकां पूजां कुर्यात् ॥ ध्यानम्-हस्ते पुष्पाण्यादाय जपाभं
शिवस्वेदजं हस्तपद्मगंदां शूलशक्ती करे धारयन्तम् । अवन्तीसमुत्थं सुमेषासनस्थं
धारानन्दनं रक्तवस्त्रं समीडे ॥१॥ रक्तमाल्याम्बरधरः शवितशूलगदाधरः चतुर्भु-
जो मेषगमो वरदः स्याद्धरासुतः ॥ एवं संपूज्य यथोक्तं भौमजपादिकं विधाय शेषं
सूर्यपुरश्चरणप्रयोगवत् ॥

(अथ बुधपुरश्चरणे विशेषः) । ध्यानम् ॥ श्यामः शिरालश्च कलाविधिज्ञः
कौतुहली कोमलवाग्विलासी ॥ रजोधिको मध्यमरूपधृक् स्यादाताम्रनेत्रो द्विज-
राजपुत्रः ॥ इति ध्यात्वा षोडशोपचारैः पूजनं कृत्वा यथोक्तं जपादिकं कृत्वा
शेषं सूर्यपुरश्चरणप्रयोगवत् कुर्यात् ।

(अथ वृहस्पतेर्विशेषः) ॥ ध्यानम् ॥ सुवर्णाभं पीतवस्त्रं रक्तस्वर्णम्बिरादिकम् ॥

किरन्तं दक्षहस्तेन तद्राशिं वामपाणिना ॥ स्पृशन्तं सम्यगपरं विपणौ
 कनकादिकम् ॥ नानालंकारशोभाढयं विद्यासागरपारगम् (पु० पृष्ठ १४५)
 कमण्डलुं दधद्धस्तैः पीतवर्णं किरीटिनम् ॥ वशिष्ठार्थं सिन्धुदेशभवं
 पीतांवरावृतम् ॥ अनुष्ठुपछन्दसं चाङ्गिरसगोत्रं किरीटिनम् ॥ पीतध्वज
 पताकाढयं पीतेच्छत्रानुलेपनम् । केयूराङ्गदशोभाढयमधिदेवेंद्रसंयुतम् ॥ ब्रह्मप्रत्य-
 धिदेवेन युतं संचिन्त्य चाचंयेत् । शक्रादिदेवैः परिपूजितोऽसि त्वं जीवभूतो जगतो
 हिताय ॥ ददाति यो निर्मलशास्त्रबुद्धिं स वाक्यतिर्मे वितनोतु लक्ष्मीम् ॥ पीतम्बरः
 पीतवपुः किरीटी चतुर्भुजो देवगुरुः प्रशांतः । दधाति दण्डं च कमण्डलुं च तथाक्षसूत्रं
 वरदोऽस्तु मह्यम् ॥ बृहस्पतिः सुराचार्य्यो दयावाञ्छुभलक्षणः ॥ लोकत्रयगुरुः श्रीमान्
 सर्वज्ञः सर्वतो विभुः । सर्वेशः सर्वदा तुष्टः श्रेयस्कृत्सर्वपूजितः । अक्रोधनो मुनिश्च्रेष्ठो
 नीतिकर्ता महाबलः । विश्वात्मा विश्वकर्ता यः विश्वयोनिरयोनिजः । भूर्भुवो धनदाता च
 भर्ता जीवो जगत्पतिः ॥ पंचविंशति नामानि पुण्यानि शुभदानि च ॥ नंदगोपाल
 पुत्राय भगवत्कीर्तिवानि च ॥ प्रातरुत्थाय यो नित्यं कीर्तयेत्तु समाहितः ॥ विप्रस्तस्यापि
 भगवान् प्रीतः स च न संशयः ॥ देवानां च ऋषीणां च गुरुं कांचनसन्निभम् ॥

बुद्धिभूतं त्रिलोकेशं तं नमामि बृहस्पतिम् ॥ इति ध्यात्वा षोडशोपचारैः संपूज्य
यथोक्तं जपादिकं विधाय शेषं पूर्ववत् ॥

११३॥ (अथ शुक्रपुरश्चरणे विशेषः) भो भो भोजकटे जात शुक्र श्वेताश्ववाहन ॥
समागच्छ चतुर्बाहो भृगुगोत्रविभूषण ॥१॥ सोमतुल्याकृतिं प्राज्ञं दानवानां पुरो-
हितम् ॥ त्रातारं सर्वदैत्यानां शुक्रमावाहयाम्यहम् ॥२॥ श्वेतांभोजनिषण्णमापणतटे,
श्वेतांबरं लेपनं, नित्यं भक्तजनाय संप्रददतं वासो मणीन् हाटकम् ॥ वामनैव करेण
दक्षिणकरे व्याख्यानमुद्रांकितं शुक्रं दैत्यवराचितं स्मितमुखं वन्दे सितांगं प्रभुम् ॥
एवं ध्यात्वा षोडशोपचारैः पूजनं कृत्वा यथोक्तं जपादिकं विधाय शेषं पूर्ववत् ॥

(अथ शनिपुरश्चरणे विशेषः) नीलाद्रिशोभाश्रितदिव्यमूर्तिः खड्गत्रिदण्डी
शरचापहस्तः ॥ शम्भुर्महाकालशनिः पुरारिर्जयत्यशेषासुरनाशकारी (पु० ८९०
पत्र) ॥ बाणासनं शूलधरमिन्द्रनीलसमद्युतिम् ॥ सौराष्ट्रदेशजं प्रोक्तं वरदं शृङ्ग-
वाहनम् ॥ भृग्वर्ष काश्यपे गोत्रे जातं चापि किरीटिनम् ॥ कृष्णाम्बरं कृष्णवर्णं
कृष्णगन्धानुलेपनम् ॥ गायत्रीछन्दसं कृष्णवर्णामरणभूषितम् ॥ केयूरिणं मुकुटिनं
कृष्णवज्रपताकिनम् ॥ चित्रगुप्ताधिदेवेन सहितं रथमास्थितम् ॥ ब्रह्मपत्यधिदेवेन

॥११३

युक्तं ध्यात्वा समर्चयेत् (पु० पत्र ९४६) इन्द्रनीलद्युतिः शूली वरदो गृध्रवाहनः ॥
बाणासनधरः श्रीमान् कर्तव्योऽकंसुतः सदा ॥ एवं ध्यात्वा षोडशोपचारैः संपूज्य
यथोक्तं जपादिकं विधाय शेषं पूर्ववत्कुर्यात् ॥

११४॥

(अथ राहुपुरश्चरणे विशेषः) अलिङ्गुलदलनीलः कोकिलामेचकामः सजलज-
लदवर्णो व्यालवैदूर्यकांतिः ॥ चलति चरणहीनो मूर्धरुहः खगो यो विधुतपनविमर्दी
पातु वः सैहिकेयः ॥१॥ मिन्नाजनामः किल सण्डलाकृतिर्वैरप्रदानात्कमलासनस्य
यः ॥ बिम्बं प्रविष्टः शशिसूर्ययोजनैः प्रदृश्यते पातु स वो विधुन्तुदः ॥१॥ इति ध्यात्वा
षोडशोपचारैः संपूज्य यथोक्तं जपादिकं कृत्वा शेषं पूर्ववत्कुर्यात् ॥

(अथ केतुपुरश्चरणे विशेषः) ग्रहेषु सर्वेष्वपि रौद्ररूपः कथन्धरूपोऽपि सहस्र-
रूपः ॥ सुरासुरैः पूजितपादपद्मः करोतु नित्यं कुशलं स केतुः ॥ एवं ध्यात्वा
षोडशोपचारैः संपूज्य यथोक्तं जपादिकं विधाय शेषं पूर्ववदिति ॥

॥११४

॥ ग्रहाणां मंडलानि ॥

वृत्तमंडलमादित्ये, चतुरस्रं निशाकरे ॥ त्रिकोणं भूमेपुत्रस्य, बुधस्य बाण-
सन्निभम् ॥ गुरोस्तु पट्टिशकारं, पंचकोणं तु मार्गवे ॥ मंदस्य धनुराकारं शूर्पाकारं

११५॥

तुं राहवे ॥ केतवे तु वृजंकारं मंडलानि क्रमेण वै ॥ शुक्रांशौ प्रोङ्मुखोर्ज्ञेयौ, गुरु-
 सौम्यावुदङ्मुखौ ॥ प्रत्यङ्मुखः शनिः सोमः शेषाः दक्षिणतो मुखाः ॥
 (ग्रहवर्णानि) रविमौमौ रक्तवर्णौ श्वेतश्चन्द्रश्च मार्गवः बुधजीवौ पीतवर्णौ कृष्णौ
 मन्दविघ्नतुदौ ॥ धूम्रवर्णाः केतवश्च ग्रहवर्णाः प्रकीर्तिताः ॥ यथावर्णं प्रदेयानि वासांसि
 कुसुमानि च ॥ गन्धश्च वलयश्चैव धूपो देयश्च गुग्गुलः ॥ गुडौदनं पायसं च हविष्यं
 क्षीरपाष्टिकम् ॥ दध्योदनं हविश्चूर्णं मांसं चित्राक्षमेव च ॥

दानके।२५

महः	रविः	चन्द्रः	मौमः	बुधः	गुरुः	शुक्रः	शनिः	राहुः	केतुः
बातु सुवर्णं	सुवर्णं	सुवर्णं	सुवर्णं	सुवर्णं	सुवर्णं	सुवर्णं	सुवर्णं	सुवर्णं	सुवर्णं
उपधातु ताम्र	रौप्य	ताम्र	कांस्य	कांस्य	रौप्य	लोह	शिशु	पोडाव	पोडाव
रत्नं माणिक्य	मोती	प्रवाल	पानु	पुष्कराग	हीरा	नीलम	गोमेद	लक्ष्मीयु	लक्ष्मीयु
धान्यं गोधूम	तांदूल	मसूरा	मग	चण्डादा	तांदूल	उडीद	तिळ	तिळ	तिळ
पशु रक्तवेतु	श्वेतवृष	रक्तवृष	हस्ती	अश्व	श्वेताश्व	महीषी	अश्व	अजः	अजः
रश्मि गुह	घृत	गुह	घृत	साहेर	घृत	तैल	तैल	तैल	तैल
वस्त्रं कुसुंभव	श्वेतवस्त्र	र. वस्त्र	नीलव.	पी. वस्त्र	चित्रव०	कृष्णकं.	नीलव०	कृष्ण व०	कृष्ण व०
पुष्पं रक्तकम्	श्वेतपुष्पं	र. करधीर	सर्वपुष्प	पी. पुष्प	श्वेत	कृष्ण पु.	कृष्ण पु०	धूम्र पु०	धूम्र पु०
जपसं. ७०००	११०००	१००००	४०००	१९०००	१६०००	२३०००	१८०००	१७०००	१७०००

॥११५

॥ शिवभानसपूजा ॥

११६॥

रत्नैः कल्पितभासनं द्विभजलैः स्नानं च दिव्याम्बरं
 नानारत्नविभूषितं भृगुभद्रामोहाङ्कितं चन्दनम् ।
 जलतीक्ष्णपङ्कगन्धपत्ररञ्जितं पुष्पं च धूपं तथा
 दीपं चैव हयानिधे पशुपते हृत्कल्पितं गृह्यताम् ॥ १ ॥

सौवर्ण्यं मणिभण्डरत्नरञ्जितं पात्रे धृतं पायसं
 लक्ष्यं पञ्चविधं पयोदधियुतं रत्नाङ्गलं पानकम् ।
 शाकानामयुतं जलं रुचिकरं कर्पूरभण्डोन्नवलं
 तांम्बूलं मनसा भया विरञ्जितं लब्ध्वा प्रक्षो ! स्वीकुरु ॥ २ ॥

छत्रं चाभरयोर्युगं व्यजनकं आदर्शकं निर्गलं
 वीणाभेरि भृङ्गकषाहलकला गीतं च नृत्यं तथा ।
 साष्टाङ्गं प्रणुतिः स्तुतिर्गण्डविधा ह्येतत्समस्तं भया
 संकल्पेन समर्पितं तव विक्षो ! पूज्यं गृह्णाणु प्रक्षो ॥ ३ ॥

॥११६

गणेश, विष्णु अने भातानी पूजा माटे पाठान्तरेः—

१. हेवि हयानिधे जननि ! मे, पशुपते !, गणपते !, नरदरे ! भद्रुरियो !
२. लब्ध्वाङ्गिके !, ३. जननि ! ते, ४. गृह्णाणुङ्गिके !

આત્મા ત્વં ૧ગિરિજા મતિઃ સહચરાઃ પ્રાણાઃ શરીરં ગૃહં
 પૂજ્ય તે વિપયોપભોગચયના નિદ્રા સમાધિસ્થિતિઃ ।
 સંચારઃ પદ્યોઃ પ્રદક્ષિણવિધિઃ સ્તોત્રાણિ સર્વા ગિરો
 યદ્યત્કર્મ કરોમિ તત્તદગ્નિલ્લં ૨શંભો ! તવારાધનમ્ ॥ ૪ ॥
 કરચરણકૃતં વાક્યકાયજનં કર્મજનં વા, શ્રવણનયનજનં વા માનસં વાપરાધનમ્ ।
 વિહિતમ્ વિહિતં વા સર્વમેતત્કર્મસ્વ, જય જય કરુણાખ્યે ૩શ્રીમહાદેવ શંભો ! ॥૫॥

ૐ

આરતિ વિભાગ

॥ પંચદેવનીરાજનમ્ ॥

જય દેવ જય દેવ જય પંચાયતના, શ્રી પંચાયતના, ગણેશ અંબા
 રવિ શિવ જગપાલય કૃષ્ણા.....॥ ટેકે ॥
 ઐકરદના ગળવદના લંબોદર સગુણા (૨) મૂપકવાહન વરદા વિદ્યાનિધિગહના ।
 ગંડસ્થલમદસવતા મધુકરરસબ્રમણા (૨) શૂંડાસુંદરમંડિતશશિભૂષણુવદના.....

જય દેવ જય દેવ

-
૧. જગદંબિકે !, ગિરિજાત્મજઃ, કમલા મતિઃ; ૨. વિષ્ણો !, હુંટે !, દૂગે !,
 ૩. શ્રીમહાદેવિ દૂગે ! શ્રીમહાદેવસુતો ! શ્રીજગન્નાથ વિષ્ણો !

સગુણનિગુણ્યાલા અગણિતગુણ્યોમા (૨) વ્યકતાવ્યકતાતીતા પાર્વતી મુખધામા ॥
 શાંતસ્ફુરિતસ્ફુરિતા જયપ્રગટીપ્રેમા (૨) બ્રહ્માનંદીવરદા ભગવતી શિવનામા.....

જય દેવ જય દેવ૦

ભાસ્કરાહસ્કરચિત્રા રવિખગતમનાશા (૨) વિશ્વચ્ચક્ષુદ્ધિનકરચિત્રા ગુણ ઈશા ।
 અર્કા મરીચિ લાનુ જય સૂર્યાપુરુષા (૨) હિરણ્યગર્ભા નમિતા ત્રોડિત ભવપાશા...

જય દેવ જય દેવ૦

શાંભવ શંકર શ્રીહર શશિશેખરમૌલિ (૨) ત્રિશૂલ શોભિત હાથે ડમરુધ્વનિ તાલિ ।
 વિભૂતિ ભૂપણ અંગે ક્ષણિયે વેંટાળા (૨) કપૂરંગૌર ઉમાપતિ ધ્યાયેચ્ચિતકમલે....

જય દેવ જય દેવ૦

અચ્યુત કેશવ માધવ દામોદર રામા (૨) નારાયણ સંકર્ષણ મુરલીધર રામા ।
 મુરહરકનજગપાલય જય પ્રગટી પ્રેમા (૨) ગંગાધર લઘુકિંકર સ્મરતો તવ નામા...

જય દેવ જય દેવ૦

॥૧૧૯

॥ શ્રી ગંગાપતિની આરતિ ॥

જય જય જય હેરંગ !

ગંગાધરમુત મૂપકવાહન વિમ્બહના, પ્રભુ

નગાદુહિતાનંદન વિભુ (૨) જય સિંધુસ્વદના—જય જય૦ ॥ ૧ ॥

સ્વપ્રણીતપ્રતિપાલન પાશાંકુશહરતા, પ્રભુ

વિદ્યાધિપ વિશ્વવેશ લાંબોદરતાતા—જય જય૦ ॥ ૨ ॥

વ્યાલોપવીત નાથ મંગલમુદ્દતા, પ્રભુ

વંદન કરીએ ભાવે જય જય જગભર્તા—જય જય૦ ॥ ૩ ॥

અમ્રપૂજાતું માન દે સહુ કો તુજને, પ્રભુ

કરીએ કેવળ નમઃ રંગનાથ ચરણે—જય જય૦ ॥ ૪ ॥

— [શ્રીરંગાવધૂતપ્રણીત]

* ॥ હરિહર નીરાજનમ્ ॥

જય હરિહરા, પ્રભુ જય હરિહરા, ગંગાધર ગિરિનવર ઇશ્વર ઐકારા...

ૐ હર હર હર મહાદેવ...(ટેક.)

જય નદવરાયા, પ્રભુ જય માધવરાયા, આરતિ કીજે કરુણાનંદની,

વ્યાપે નહિં માયા...

ૐ હર હર હર મહાદેવ૦

॥૧૧૯

વૈકુંઠે વસે વિશ્વંભર શિવજી કૈલાસે ભોળા શિવજી કૈલાસે,
 હરિ કાળા હર ગોરા તે તેને ધ્યાને... ૐ હર હર હર મહાદેવ૦
 નંદીવાહન ખગવાહન, શિવ ચક્ર ત્રિશૂળ ધારી, ભોળા ચક્ર ત્રિશૂળ ધારી,
 ત્રિપુરારિ મોરારિ જયકમલાસ્વામી... ૐ હર હર હર મહાદેવ૦
 લક્ષ્મીવર ઉમીયાવર, શંકર શામળિયા. ભોળા શંકર શામળિયા,
 હરિહર નટવર સ્વામી એકાન્તે મળીઆ... ૐ હર હર હર મહાદેવ૦
 વાઘાંબર પીતાંબર શિવશ્યામે પ્હેર્યાં, ભોળા શિવશ્યામે પ્હેર્યાં,
 કમલનયન કૈશવને શિવજીને ત્રિનયના... ૐ હર હર હર મહાદેવ૦
 ચંદન ચંદ્રે ત્રિકમને શિવહર ભસ્માંગે, ભોળા શિવહર ભસ્માંગે,
 રામે હૃદયે રાખ્યાં, ઉમીયા અર્ધાંગે... ૐ હર હર હર મહાદેવ૦
 કેવડો વહાલો કૈશવને, શિવજીને ધંતુરો, ભોળા શિવજીને ધંતુરો,
 ત્રિકમને વહાલા તુલસી, શિવજીને ગિલીપત્ર... ૐ હર હર હર મહાદેવ૦
 કૌસ્તુભગણિ કૈશવને, શિવજીને રૂઢમાળા, ભોળા શિવજીને રૂઢમાળા,
 મુક્તાકળ મોહનને શિવજીને સર્પકાળા... ૐ હર હર હર મહાદેવ૦
 મોરમુકુટ મોહનને શિવજીને જટાયુ, ભોળા શિવજીને જટાયુ,
 શિવશંકર સુખવાસી, શિવજીને વાગે ડમરું... ૐ હર હર હર મહાદેવ૦
 બેભુજ ચારભુજ અષ્ટભુજ દશભુજને સોહિયે, ભોળા દશભુજને સોહિયે,
 શિવજીમાં રૂપ ત્રિશૂળ ત્રિપુલન મન મોહિયે... ૐ હર હર હર મહાદેવ૦

રામને રૂડાં રાજ, શિવ ખાંધે ઝોળા, બોળા શિવ ખાંધે ઝોળા,
 રામને વાનર રીંછ, શિવજીને ભૂત ટોળા, ઈ હર હર હર મહાદેવ
 શ્રીવત્સાંકન હરિને, શિવજી શિતિકંઠા, બોળા શિવજી શિતિકંઠા,
 બન્ને કરુણાસાગર, સંકટ સહુ હરતાં... ઈ હર હર હર મહાદેવ
 રુદ્રાક્ષે શિવ શોભે ચંદ્રકલા ધરતા, બોળા ચંદ્રકલા ધરતા,
 હરિને વન-ગુન્નકણ-વૈજયન્તી માળા... ઈ હર હર હર મહાદેવ
 મોહન' ને મહાદેવ ને સુંદર ગાશે, બોળા ને સુંદર ગાશે,
 હરિહરનાં ગુણ ગાતાં હરિચરણે નજા... ઈ હર હર હર મહાદેવ
 બન્ને એક સ્વરૂપ અંતર નવ ગણુશે, બોળા અંતર નવ ગણુશે,
 બોળા ભૂધરને ભજતાં ભવસાગર તરશે... ઈ હર હર હર મહાદેવ
 એ આરતિનો મોટો મહિમા ને કોઈ ગાશે, બોળા ને કોઈ ગાશે,
 મૌકિતિક પુષ્પ વધાવે, મનવાંછિત આપે... ઈ હર હર હર મહાદેવ
 હરિહરાની આરતિ ને કોઈ ગાશે, બોળા ને ભાવે ગાશે,
 ભણે શિવાનંદ સ્વામી કૈલાસે નજા... ઈ હર હર હર મહાદેવ

❀

—: આઘા શક્તિની આરતિ :—

જય આઘા શક્તિ મા જય આઘા શક્તિ

અપ્પંડ પ્રહ્લાદ નિપજાવ્યા પ્રસવે પંડિત મા, અંબે જયો જયો મા જગદંબે.

દ્વિતીયા બેય સ્વરૂપ, શિવશક્તિ જાણું, મૈયા (૨)
 અહ્યા ગણપતિ ગાઉં હર ગાઉં હર મા; અંબે જયો જયો
 તૃતીયા ત્રણ સ્વરૂપ, ત્રિભુવનમાં બેઠાં, મૈયા (૨)
 દયા થકી ત્રિવેણી તું ત્રિવેણી મા, અંબે જયો જયો
 ચોથે ચતુરા મહાલક્ષ્મી મા, સચરાચર વ્યાપ્યાં, મૈયા (૨)
 ચારભુજ યોદ્ધિશ પ્રગટ્યાં દક્ષિણમાં. અંબે જયો જયો
 પાંચમી પાંચઋષિ, પાંચમી ગુણપદ્મા, મૈયા (૨)
 પાંચ તત્ત્વ ત્યાં સોદિયે પાંચે તત્ત્વો મા. અંબે જયો જયો
 પછી તું નારાયણી, મહિપાસુર માર્યો, મૈયા (૨)
 નરનારીના રૂપે વ્યાપ્યાં સઘળે મા. અંબે જયો જયો
 સપ્તમી સપ્ત પાતાળ, સાવિત્રી સંધ્યા, મૈયા (૨)
 ગૌ ગંગા ગાયત્રી, ગૌરી ગીતા મા. અંબે જયો જયો
 અષ્ટમી અષ્ટભુજ આઠ આનંદા, મૈયા (૨)
 સુરવર મુનિવર જનમ્યાં, દેવ દૈત્યોમાં. અંબે જયો જયો
 નવમી નવકૂળ નાગ, સેવો નવ દુર્ગા, મૈયા (૨)
 નવરાત્રિનાં પૂજન, શિવરાત્રિનાં અર્ચન કીધાં હરઅહ્યા, અંબે જયો જયો
 દશમી દશ અવતાર, દશ વિજયાદશમી, મૈયા (૨)
 રામે રામ રમાડ્યાં, રાવણ રોળ્યો મા. અંબે જયો જયો

એકાદશી અગિયારસ કાત્યામની કામા, મૈયા (૨)
 કામદુર્ગા કલિકા શ્યામાને રામા. અંબે જયો જયો
 બારસે બાળાશ્વ, તમે બહુચરી અંબા, મૈયા (૨)
 બટુક ભૈરવ સોહિયે, કાળભૈરવ સોહિયે, તારા છે તુંજ મા. અંબે જયો જયો
 તેરસે તુળનશ્વ, તમે તારિણી માતા, મૈયા (૨)
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ સદાશિવ ગુણુ તારા ગાતાં. અંબે જયો જયો
 ચૌદશે ચૌદ સ્વશ્વ, ચંડી ચામુંડા, મૈયા (૨)
 ભાવભક્તિ કાંઈ આપો, ચતુર્થાઈ કાંઈ આપો, સિંહવાહિની માતા. અંબે જયો જયો
 પૂનમે કુંભ ભર્યો, સાંભળજો કરુણા, મૈયા (૨)
 વસિષ્ઠ દેવે વખાણ્યાં, માઠુંડે વખાણ્યાં, ગાએ શુભ લલિતા. અંબે જયો જયો
 સંવત સોળે સત્તાવન, સોળસે ખાવીસમાં મૈયા (૨)
 સંવત સોળે પ્રગટ્યાં, રેવાને તીરે, અંબે જયો જયો
 ત્રંબાવતી નગરી મા શ્યાવતી નગરી, મા મનપાવતી નગરી, મૈયા (૨)
 સોળ સહસ્ર ત્યાં સોહિયે, ક્ષમા કરો ગૌરી. અંબે જયો જયો
 શિવ શક્તિની આરતિ, જે કોઈ ગાશે, મૈયા (૨)
 ભણે શિવાનંદ સ્વામી, સુખસંપત થાશે, કૈલાસે જાશે, મા અંબા દુઃખ હરશે.

જય જગદીશ હરે !

જય જગદીશ હરે ! ઐ જય જગદીશ હરે !

લાક્ષ્મી-જનો કે સંકટ ક્ષણમેં દૂર કરે...

ઐ જય જગદીશ હરે !

જો ધ્યાવે ક્ષણ પાવે, દુઃખ વિનસે મનકા, પ્રભો (૨)

સુખસંપત્તિ ધર આવે, કષ્ટ મીટે તનકા...

ઐ જય જગદીશ હરે !

માતપિતા તુમ મેરે, શરણુ ગ્રહું કિસકી, પ્રભો (૨)

તુમ બિનં ઔર ન દૂળ, આશ કરું જિસકી...

ઐ જય જગદીશ હરે !

તુમ પૂરણુ પરમાત્મા, તુમ અંતર્યામી... પ્રભો (૨)

પરબ્રહ્મ પરમેશ્વર, તુમ સગકે સ્વામી...

ઐ જય જગદીશ હરે !

તુમ કરુણાકે સાગર, તુમ પાલનકર્તા, પ્રભો (૨)

મૈં મૂરખ ખલ કામી, કૃપા કરો ભર્તા...

ઐ જય જગદીશ હરે !

તુમ હો દષ્ટિ અગોચર, સગકે પ્રાણુપતિ, પ્રભો (૨)

કિસ બિધ મિલું દયામય, તુમકો મૈં કુમતિ...

ઐ જય જગદીશ હરે !

દીન બંધુ દુઃખ હરતા, ઠાકુર તુમ મેરે, પ્રભો (૨)

અપને હાથ ઉઠાઓ, દ્વાર પજો તેરે...

ઐ જય જગદીશ હરે !

વિપય વિકાર મિટાવો, પાપ હરો દેવા, પ્રભો (૨)

બ્રહ્મા લક્ષ્મી ગદાવે, સતમકી સેવા...

ઐ જય જગદીશ હરે !

૧૨૪॥

૧૨૪॥

॥ श्री सत्यनारायणजी आरति ॥

१२५॥

जय देव जय देव, जय लक्ष्मीकान्ता, प्रभो० (२)
 सत्यनारायण स्वामी (२) संताप सहु हरता. जय देव जय देव०...१.
 भण्डिमय सिंहासन पर अहलुत छवि राजे, प्रभो० (२)
 नारद करत निरांजन (२) घंटा ध्वनि आने. जय देव जय देव०...२.
 प्रगटया कक्षिने क्षरण, विप्रने प्रसन्न थयां, प्रभो० (२)
 शतानंदनुं दुःख; (२) दण्डरने हरवा. जय देव जय देव०...३.
 दुर्गल बील कडियारो, ते पर कृपा करी, प्रभो० (२)
 दुःखदग्नि छटापी (२) सुख संपत आपी. जय देव जय देव०...४.
 छेकामुख ओक राज, लक्ष्मीला राणी, प्रभो० (२)
 तेने संतति आपी (२) दील दया लावी. जय देव जय देव०...५.
 साधु वणिक वेपारी, टेक तण दीधी. प्रभो० (२)
 भूल लयंकर तेनी (२) दुःख पाभ्यो तेथी. जय देव जय देव०...६.
 कलावतीनां कष्ट, ध्यान दध चित्ते, प्रभो० (२)
 लीलावतीनां लावे (२) सहाय थयां नित्ये. जय देव जय देव०...७.
 गोप पूज अवगणतां, तुंगध्वज भानी, प्रभो० (२)
 प्रसाद भक्तो मुखतां (२) दुःख पाभ्यो लारी. जय देव जय देव०...८.

१२५॥

બાલગોપાળની સાથે, ભૂપતિએ પૂજા કરી, પ્રભો (૨)
 તેનાં મનોરથ પૂર્ણ (૨) દીનદયાળ હરિ જય દેવ જય દેવ...૯.
 ભાવ ભક્તિને કારણ, જુજવા રૂપ ધર્યાં, પ્રભો (૨)
 શ્રદ્ધા પૂજા ધ્યાને (૨) સૌનાં કાર્ય સર્થાં જય દેવ જય દેવ...૧૦.
 ધરે પ્રસાદ સવાયો, ફળ, ફૂલ, ને મેવાં, પ્રભો
 ધૂપ દીપ તુલસીથી (૨) પ્રસન્ન સત્યદેવ જય દેવ જય દેવ...૧૧.
 સત્યદેવની આરતિ, જે કોઈ ગાશે, પ્રભો જે ભાવે ગાશે,
 ભણતા સુખ સંપત્તિ (૨) મનવાંછિત પામે જયદેવ જયદેવ...૧૨.

॥ અથ ગોપાલ નીરાજનમ્ ॥

જય દેવ જય દેવ વંદે ગોપાલં, પ્રભો વંદે ભૂપાલં
 મૃગમદ્દશોભિતભાલં ભુવનત્રયપાલં.....ટેક૦
 નિર્ગુણસગુણાકારં સંભૃતભૂભારં, પ્રભો (૨)
 મુરહરનંદકુમારં (૨) સ્મરહર સુખકારમ્.....જય દેવ૦
 વૃંદાવન સંચારં કૌસ્તુભમણિહારં, પ્રભો (૨)
 કૃપાપારાવારં (૨) ગોવર્ધનધારમ્.....જય દેવ૦
 મુરલીવાહનલોલં સપ્તસ્વરગીતં, પ્રભો (૨)
 સ્થલચર વનચર ગોચર (૨) જલચર સહગીતમ્...જય દેવ૦

स्तंभित यमुनातोयं, अगणित तव अस्तिम्, प्रबो (२)
 गोपीजन मनमोहना (२) दांतं श्रीकान्तं.....नम्य हेव०
 रासक्रीडामंडित, वेष्टितवर्णललनम्, प्रबो (२)
 मध्ये तांडवमंडित (२) कुवलयदलनयनम्.....नम्य हेव०
 कुसुमितकाननरंजित, मंदस्मितवदनम्, प्रबो (२)
 क्षणिवरकालियदमनं (२) यक्षेश्वरगमनम्.....नम्य हेव०
 अलिनवनवनीतंयोरं, ऊरुधृतदधिगोलम्, प्रबो (२)
 लीलानटवरणैलं (२) धृतकांचनचैलम्.....नम्य हेव०
 नीरुजकृतजलशैलं, वगुलितरिपुकुक्षम्, प्रबो (२)
 लगवतं परिपालय (२) नम्य नम्य गोपालम्.....नम्य हेव०

*

स्तोत्र विलास

॥ श्री सङ्कटनाशन स्तोत्र ॥

श्री गणेशाय नमः । नारद उवाच ।

प्रणम्य शिरसा देवं गौरीपुत्रं विनायकम् ।

सङ्कटापायं सार्वभौमं त्रिपुराङ्गुलं ॥ १ ॥

॥ पौराणिक—पुरुषसूक्तम् ॥

१२९॥

जितं ते पुण्डरीकाक्ष ! नमस्ते विश्वभाजन ! । नमस्तेऽस्तु हृषीकेश ! महापुरुषपूर्वज ॥१॥
 नमो हिरण्यगर्भाय प्रधानाव्यक्तरूपिणे । ह्रीं नमो वासुदेवाय शुद्धज्ञानस्वरूपिणे ॥२॥
 देवानां दानवानां च सामान्यमसि दैवतम् । सर्वदा यरण्ड्रं व्रजमि शरणं तव ॥३॥
 ओष्ठस्त्वमसि लोकस्य स्रष्टा संहारकस्तथा । अव्यक्तानुभंता च गुणभायासमावृतः ॥४॥
 संसारसागरं धारमनन्तं क्षेशभाजनम् । त्वामेव शरणं प्राप्य निस्तरन्ति मनीषिणः ॥५॥
 न ते रूपं न आकारो नायुधानि न आस्पदम् । तथापि पुरुषाकारो लक्षतानां त्वं प्रकाशसे ॥६॥
 नैव द्विचित्रपरोक्षं ते प्रत्यक्षोऽसि न इत्ययित् । नैव द्विचिदसाध्यं ते न च सिद्धोऽसि इत्ययित् ॥
 कार्याणां कारणं पूर्वं वयसां वाच्यमुत्तमम् । योगिनां परमा सिद्धिः परमं ते पदं विदुः ॥८॥
 अहं नीतोऽस्मि देवेश ! संसारेऽस्मिन् लयावहे । त्राहि मां पुण्डरीकाक्ष ! न जने परमं पदम् ॥
 क्षलेष्वपि च सर्वेषु दिक्षु सर्वासु आच्युत ! शरीरे च गतौ चापि वर्तते मे महद्द्वयम् ॥१०॥
 त्वत्पादकमलादन्यत्र मे जन्मान्तरेष्वपि । विज्ञानं यद्विदं प्राप्य, यद्विदं ज्ञानमर्जितम् ॥११॥
 जन्मान्तरेऽपि मे देव मा लूढस्य परिक्षयः । दुर्गतावपि ज्ञातस्य, त्वद्गतो मे मनोरथः ॥१२॥
 यद्वि नाथं च विद्म्ये तावतास्मि कृती सदा । कामये विष्णुपादौ तु, सर्वजन्मसु केवलम् ॥१३॥
 पुरुषस्य हरेः सूक्तं स्वयं धन्यं यश्चक्रम् । आत्मज्ञानमिदं पुण्यं योगध्यानमिदं परम् ॥

ध्येयः सदा सवितृभंडलमध्यवर्ती, नारायणः सरसिंजलसनसंनिविष्टः ।

केशूस्वान् मकरकुंडलवान् छिरीटी, हारी हिरण्यमवपुर्धृतश्चभयकः ॥१५॥

॥१२९

अेततु यः पठति केवलमेव सूक्तं, नारायणस्य यस्यावलिबन्धं वंद्यौ ।
 पाठेन तेन परमेषु सनातनस्य, स्थानं जराभरणवर्जितमेति विष्णोः ॥१६॥
 हविषाग्नौ जले पुष्पैर्ध्यानेन हृदये हरिम् । यजन्ति सुरयो नित्यं जपेन रविमंडले ॥१७॥
 गिल्वीपत्रं शमीपत्रं पत्रं लृंगारक्षस्य य । मालवती कुशपत्रं य सद्यस्तुष्टिकरं हरेः ॥१८॥
 यन्नोपपद्यते किञ्चित् ध्यानेन मनसैव तु । संपद्यते प्रसादात्तत् देवदेवस्य यच्छिष्यः ॥१९॥
 पत्रैश्च पुष्पैश्च इक्षुश्च तोयैरङ्गीतलब्धैश्च सदैव सद्भिः ।
 लक्षतैकलब्धे पुरुषे पुराण्ये मुक्त्यै किमर्थं कियते न यत्नः ॥ २० ॥

भृत्येवमुक्ताः पुरुषस्य विष्णोरर्थाविधिर्विष्णुकुमारनाम्ना ।
 मुक्त्यैकमार्गप्रनिमोघनाय हृद्वा विधानं त्विह नारदोक्तम् ॥ २१ ॥
 नमोऽस्तुनन्ताय सहस्रभूतये, सहस्रपादाक्षिशिरोरुग्राहवे ।
 सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते, सहस्रकोटियुगधारिणे नमः ॥ २२ ॥
 लक्ष्मीकलत्रं शतपत्रनेत्रं, पूष्णैर्द्वुवक्षत्रं पुरुहूतमित्रम् ।
 कारुण्य पात्रं कमनीय गात्रं, वन्दे पवित्रं वसुदेवपुत्रम् ॥ २३ ॥

॥ श्रीद्वादशज्योतिर्लिङ्ग स्तोत्रम् ॥

१३१॥

सौराष्ट्रे सोमनाथं य श्रीशैले भद्रिकाङ्गुनम्, उज्जयिन्यां महाकालं उक्कारभमलेश्वरम् ॥१॥
 परम्पां वैजनाथं य उद्विन्यां भीमशंकरम्, सेतुज्ये तु रामेशं नागेशं दारुकावने, ॥२॥
 वाराणस्यां तु विश्वेशं त्र्यम्बकं गौतमीतटे, हिमालये तु केदारं धुसृणेशं शिवालये ॥३॥
 ऐतानि ज्योतिर्लिङ्गानि सायं प्रातः पठेन्नर, सप्तजन्मकृतं पापं स्मरणेन विनश्यति ॥४॥

ॐ

॥ अथ तान्त्रिकं रात्रिसूक्तम् ॥

विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीम् ॥ निद्रां लगवतीं विष्णोरुतुलां तेजसः प्रभुः ॥१॥
 अहोवाय—

त्वं स्वाहा त्वं स्वधा त्वं हि वपट्कारः स्वरात्मिका ॥ सुधा त्वमक्षरे नित्ये त्रिधा
 मात्रात्मिकास्थिता ॥ २ ॥ अर्धमात्रा स्थिता नित्या याऽनुव्यायां विशेषतः ॥ त्वमेव संध्या
 सावित्री त्वं देवि जननी परा ॥ ३ ॥ त्वयैतद्धार्यते विश्वं त्वयैतत्संन्यते जगत् ॥
 त्वयैतत्पाठ्यते देवि त्वमत्स्यन्ते य सर्वदा ॥ ४ ॥ विसृष्टौ सृष्टिरूपा त्वं स्थितिरूपा य
 पावने ॥ तथा संहतिरूपान्ते जगतोऽस्य जगन्मये ॥ ५ ॥ महाविद्या महाभाषा महामेधा
 महास्मृतिः ॥ महाभोहा य लवती महादेवी महेश्वरी ॥ ६ ॥ प्रकृतिस्त्वं य सर्वस्य
 गुणत्रयविभाविनी ॥ कालरात्रिर्भारान्निर्गोहरान्निश्च दारुणा ॥ ७ ॥ त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं
 ह्रीस्त्वं बुद्धिर्गोपलक्षणा ॥ लज्ज पुष्टिस्तथा तुष्टिस्त्वं क्षान्तिः क्षान्तिरेव य ॥ ८ ॥

॥१३१॥

अङ्गिनी शूलिनी धोरा गद्दिनी यक्षिणी तथा ॥ शम्पिनी आपिनी आलुलुशुंटी परि-
 धायुधा ॥ ६ ॥ सौम्या सौम्यतराशेष सौम्येभ्यस्त्वतिमुन्दरी ॥ परापराणां परमा त्वमेव
 परमेश्वरी ॥ १० ॥ यच्च किञ्चित् क्वचिद्वस्तु सदसद्विषयमिह ॥ तस्य सर्वस्य या शक्तिः
 सा त्वं किं स्तूयसे मया ॥ ११ ॥ यया त्वया जगत्सृष्टा जगत्पात्यति यो जगत् ॥ सोऽपि
 निद्रावशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ॥ १२ ॥ विष्णुशरीरग्रहणमहमीशानमेव य ॥
 कारितास्ते यतोऽतस्त्वां कः स्तोतुं शक्तिमान् लवेत् ॥ १३ ॥ सात्वमित्थं प्रभावैः स्वैरुद्धारैर्वि-
 संस्तुता ॥ मोहयैतौ दुराधर्पावसुरौ भद्रकैटभौ ॥ १४ ॥ प्रबोधं य जगत्स्वामी नीयतामभ्युतो-
 लधु ॥ बोधश्च क्रियतामस्य हन्तुमेतौ महासुरौ ॥ १५ ॥

ॐ

॥ शङ्काद्विहृतां देवीस्तुतिः ॥

ऋषिरुवाच ॥

शङ्काद्वयः सुरगणा निहतोऽतिवीर्ये, तस्मिन्दुरात्मनि सुरारिण्ये य देव्या ।
 तां तुष्टुवुः प्रणतिनम्रशिरोधरांसा, वाग्जिहः प्रहर्षपुलकोद्गमयारुहेढाः ॥ १ ॥
 देव्या यया ततमिदं जगद्वत्तमशक्त्या, निश्शेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या ।
 तामभिक्षामभिलक्षेवमहर्षिपूज्यां, लक्ष्म्या नताः स्म विदध्यातु शुभानि सा नः ॥ २ ॥
 यस्याः प्रभावमनुसृत्य लोकावाम्बिता, प्रसन्नहृदयैर्नादि वन्द्युर्भूतः जगत् ॥
 सा यद्विड्काडाभिलजगत्परिपालनाय, नाशाय आशुलभयस्य मतिं करोतु ॥ ३ ॥

भा श्रीः स्वयं सुकृतिनां लवनेष्वक्षमीः, पापात्मानां कृतघ्निनां हृदयेषु बुद्धिः ।
 अहं सतां कुलजनप्रभवस्य लज्जन्, तां त्वां नताः स्म परिपालय देवि विश्वम् ॥ ४ ॥
 डिं वक्ष्याम तव रूपमयिन्त्यमेतत्, डिंयातिवीर्यमसुरक्षयकारि भूरि ।
 डिग्-याद्वेषु यरितानि तवाद्भुतानि, सवेषु देव्यसुरदेवगणुद्विक्तेषु ॥ ५ ॥
 हेतुः सभस्तज्जतां त्रिगुण्यपि होषैर्न शायसे हरिहराद्विभिरभ्यपारा ।
 सर्वाश्रयाभिलभिद् जगदंशभूतमव्याकृता हि परमा प्रकृतिस्त्वभाद्या ॥ ६ ॥
 यस्याः सभस्तसुरतां समुदीरयेन, तृप्तिं प्रयाति सक्षयेषु भण्डेषु देवि ! ।
 स्वाहाऽसि वै पितृगणस्य य तृप्तिहेतुरुच्यार्थसे त्वमत एव जनेः स्वधा य ॥ ७ ॥
 या मुक्तिहेतुरवियिन्त्य महाप्रता त्वमभ्यस्मसे मुनिभतेन्द्रियतत्त्वसारैः ।
 मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसभस्तहोषैर्विघ्नाऽसि सा भगवती परमा हि देवी ॥ ८ ॥
 शब्दात्मिका सुविमलध्वंशुषां निधानमुद्गीथरम्यपदपादवतां य साम्नाम् ।
 देवि त्रयी भगवती लवलावनाय वार्ताऽसि सर्वजगतां परमातिहन्त्री ॥ ९ ॥
 मेधाऽसि देवि विद्विताऽभिलशास्त्रसारा दुर्गाऽसि दुर्गलवसागरनौरसंगा ।
 श्रीः क्रेटलारिहृदयैककृताधिवासा, गौरि त्वमेव शशिभौलिभूतप्रतिष्ठा ॥ १० ॥
 धृष्टसहासभलं परिपूज्यद्रग्निभ्यानुकारि कनकोत्तमकान्तिकान्तम् ।
 अत्यद्भुतं प्रहृतमात्तरूपां तथापि, वक्षत्रं विदोक्त्य सहसा महिषासुरेषु ॥ ११ ॥

१३४॥

दृष्ट्वा तु देवि कुपितं लुक्कुटीकराक्षमुद्यच्छांकसदृशञ्छवि यन्न सद्यः ।
 प्राणान्भुजोय महिषस्तदतीव चित्रं, दृष्ट्व्यते हि दूषितांतकदृशनेन ॥ १२ ॥
 देवि प्रसीद परमा लवती लवाय, सत्रो विनाशयसि केषवती कुलानि ।
 विज्ञातमेतद्धनुनैव यदस्तमेतन्नीतं यत्र सुविपुत्रं महिषासुरस्य ॥ १३ ॥
 ते संभता जनपदेषु धनानि तेषां, तेषां यशांसि न य सीदति धर्मवर्गः ॥
 धन्यास्त एव निबृतात्मजलृत्यदारा, येषां सदाऽभ्युदयदा लवती प्रसन्ना ॥ १४ ॥
 धर्म्यांश्चि देवि सखानि सदैव कर्माण्यत्यादृतः प्रतिदिनं सुकृती करोति ।
 स्वर्गं प्रयाति य ततो लवतीप्रसादाद्व्योक्त्रयेऽपि क्वदा ननु देवि तेन ॥ १५ ॥
 दुर्गे! स्मृता हरसि भीतिभशेषजन्तोः स्वस्थैः स्मृता भतिभतीव शुभां ददासि ।
 दारिद्र्यदुःखलयहारिणी का त्वदन्या, सर्वोपकारकरुणाय सदाद्र्यिता ॥ १६ ॥
 अलिङ्गितैर्जगद्गुपैति सुप्पं तथैते, कुर्वन्तु नाम नरकाय चिराय पापम् ।
 संग्राममृत्युमधिगम्य द्विवं प्रयान्तु, भवेति नूनमहितान् विनिहंसि देवि ॥ १७ ॥
 दृष्ट्वैव किं न लवती प्रकरोति लसम्, सर्वासुरानरिषु यत्प्रहिणोपि शस्त्रम् ।
 लोकान् प्रयान्तु रिपवोऽपि हि शस्त्रपूता धृत्यं भतिर्लवति तेष्वहितेषु साध्वी ॥ १८ ॥
 भङ्गप्रलान्धविभ्रुरष्टैस्तथैवैः, शूलाप्रकाशानि यद्वेन दशोऽसुराणाम् ।
 यन्नागता विषयमशुमदिन्दुभङ्गोऽयोऽनाननं तव विदोऽप्यतां तदेतत् ॥ १९ ॥

॥१३४

२३६॥

यदि यापि वरं देयस्त्वयाऽस्माकं भृश्वरि । संस्मृता संस्मृता त्वन्ने । हिंसेयाः परमापदः ॥३१॥
यश्च भर्त्यः स्तवैरेभिस्त्वां स्तोष्यत्यभक्षानने । तस्य वित्तधिर्विलवैर्धनदारादिसंपदाम् ॥३२॥
वृद्धयेऽस्मत्प्रसन्ना त्वं लवेयाः सर्वदाभ्युक्ते ॥ ३३ ॥

ऋषिरुवाचः—

धृति प्रसादिता देवैर्जगतोऽर्थे तथाऽऽत्मनः । तथेत्युक्त्वा लङ्कादली जल्वान्तर्दिता नृप ॥३४॥
धृत्येतत्कथितं भूप संभूता सा यथा पुरा । देवी देवशरीरेभ्यो जगत्त्रयदितैपिषी ॥३५॥
पुनश्च गौरीदेहात्सा समुद्भूता यथाऽभवत् । वधाय दुष्टदैत्यानां तथा शुंलनिशुंलयोः ॥३६॥
रक्षाणाय च लोकानां देवानामुपकारिणी । तत्कृणुष्व भयाऽऽभ्यातं यथावत्कथयामि ते ॥३७॥

॥ अथ पुराणोक्तारुद्रालिषेकः ॥

श्रीवासुदेवाङ्गनापुत्रतुः ॥

ॐ नमो लवाय शर्वाय रुद्राय वरदाय च । पशूनां पतये नित्यमुग्राय च कपर्दिने ॥१॥
भद्रादेवाय भीमाय त्र्यम्बाय च शान्तये । धृष्टानाय भण्डनाय नमोऽस्त्वं तत्कथातिने ॥२॥
कुमारगुरवे तुभ्यं नीलश्रीवाय वेधसे । पिनाकिने हविष्याय सत्याय विलवे सदा ॥३॥
विशोऽहिताय धूत्राय व्याधायानपरान्जिते । नित्यनीलशिखंडाय शूद्रिने दिव्यशम्भुषे ॥४॥
होत्रे गोमतेऽस्मिन्नेव व्याधाय वसुदेवसे । अत्रिस्त्रिभुवनविनाशकसिद्धये सदा देवस्तुताय च ॥५॥
वृषध्वज्य भुंडाय जटिले अक्षयारिणे । तप्यमानाय सन्निधे अक्षय्यायान्जिताय च ॥६॥

॥१३६

१३७॥

विश्वात्मने विश्वसृजे विश्वमावृत्य तिष्ठते । नमो नमस्ते सेव्याय भूतानां प्रलवे सदा ॥७॥
 अलवङ्गनाय सर्वाय शङ्कराय शिवाय नमः । नमोऽस्तुवायस्वतये प्रणनां पतये नमः ॥८॥
 नमो विश्वस्य पतये महतां पतये नमः । नमः सहस्रशिरसे सहस्रबुद्धभृत्यवे ॥९॥
 सहस्रनेत्रपादाय नमोऽसंख्येयकर्मणे । नमो हिरण्यवर्णाय हिरण्यकवचाय नमः ॥१०॥
 नमो निर्जितकामाय त्रिपुरासुरनाशिने । लङ्कतानुकंपिने नित्यं सिध्यतां नो वरः प्रभो ! ॥११॥
 सञ्जय उवाच ॥

अेवं स्तुत्वा महादेवं वासुदेवः सहाजुनः । प्रसाध्यामास लवं तदा ह्यस्रोपलब्धये ॥१२॥
 (महाभारत, द्रोणपर्व, अध्याय ८०)

इक्षत्रुतिः—

भारतोक्तालिषेकेषु स्ववेदोक्तैश्च लवेत् । पुत्रार्थे शाखिणीर्जित्य, धनार्थे निह्वपत्रकैः ॥१॥
 कन्यांकाशी न्य लाण्णलिङ्गुर्वालिर्दीर्घमायुषे । तिलैश्च सर्वाङ्गमाय पशुकामो धृतेन तु ॥२॥
 पार्थिवेन महाराज्यं दत्तं शिरिषुसंक्षयः ॥

॥१३७

॥ श्री शिवमहिम्नः स्तोत्रम् ॥

श्री पुष्पदंत उवाच ।

१३८॥

महिम्नः पारं ते परमविदुषो यद्यसदृशी, स्तुतिर्ब्रह्मादीनामपि तद्वसन्नास्त्वयि गिरः ।
 अथावाच्यः सर्वः स्वमतिपरिष्ठाभावधिगृणुन्, भमाभ्येष स्तोत्रे हरनिरपवादः परिकरः ॥१॥
 अतीतः पन्थानं तव न महिमा वाङ्मनसयोरतद्व्यावृत्त्या यं यद्विमतमभिधत्ते श्रुतिरपि ।
 स कस्य स्तोतव्यः कतिविधगुणः कस्य विषयः, पदे त्वर्वाय्याने पतति न मनः कस्य न वयः ॥२॥
 मधुस्वीता वाचः परमममृतं निर्मितवतस्तव ब्रह्मन्किं वागपि सुरगुरोर्विस्मयपदम् ।
 भम त्वेतां वार्त्तां गुणुकथनपुण्येन लवतः, पुनामीत्यर्थेऽस्मिन् पुरमथन शुद्धिव्यवसिता ॥३॥
 तवैश्वर्यं यत्तज्जगद्दृश्यरक्षाप्रलयकृत्, त्रयी वस्तुव्यस्तं त्रिसप्त गुणुलिन्नासु तनुषु ।
 अलव्यानामस्मिन्वरद रमणीयामरमूर्त्तिं, विहंतुं व्याकोशीं विदधत ध्रुवैके जडधियः ॥४॥
 किमीहः किं कायः स भलु किमुपायस्त्रिभुवनं, किमाधारो धाता सृजति किमुपादानं धृति य ।
 अतक्यैश्वर्ये त्वय्यनवसरदुःस्थो हतधियः, कुतर्कोऽयं कांश्चिन्मुभरयति मोहाय जगतः ॥५॥
 अजन्मानो लोकाः किमवयववन्तोऽपि जगतामधिष्ठातारं किं लवविधिरनादृत्य लवति ।
 अनीशो वा कुर्याद्भुवनजनने कः परिकरो, यतो मंदास्त्वां प्रत्यमरवर संशेरत धमे ॥६॥
 त्रयी सांभ्यं योगः पशुपतिमतं वैष्णुवमिति, प्रलिन्ने प्रस्थाने परमिदमदः पथ्यमिति य ।
 रुयिनां वैश्विन्माहकुटिल नानापथगुणा, नृणामेको गम्यस्त्वमसि पथसाभलुव ध्रुव ॥७॥

॥१३८

મહોક્ષઃ ખટ્વગિ પરશુરજિનં ભસ્મ ક્ષણિનઃ, કપાલં ચેતીયતત્વ વરદ તંત્રોપકરણમ્ ।
 સુરાસ્તાં તામૃદ્ધિં દધતિ તુ ભવદ્ભૂપ્રણિહિતાં, ન હિ સ્વાત્મારામં વિપયમૃગતૃણા ભ્રમયતિ ॥૮॥
 ધ્રુવં કશ્ચિત્સર્વં સકલમપરસ્ત્વદ્ધ્રુવમિદં, પરો ધ્રૌવ્યાધ્રૌવ્યે જગતિ ગદતિ વ્યસ્તવિપયે ।
 સમસ્તેડ્યેતસ્મિન્પુરમથન તૈર્વિસ્મિત ધ્રુવ, સ્તુવગ્નિજહેમિ ત્વાં ન ખલુ નનુ ધૃષ્ટા મુરખતા ॥૯॥
 તવૈશ્વર્યં યત્નાઘદુપરિ વિરિંચો હરિરધઃ, પરિચ્છેતું ચાતાવનિલમનલરકંધવપુષઃ ।
 તતો ભક્તિશ્રદ્ધાભરશુરુગૃણદ્ભ્યાં ગિરિશ યત્, સ્વયં તસ્થે તાભ્યાં તવ ક્ષિમનુવૃત્તિર્ન ક્ષતિ ॥૧૦॥
 અયત્નાદાપાઘ ત્રિભુવનમૈવૈરવ્યતિકરં, દશાસ્યો મદ્બાહ્નભૃતરણુકંઠૂપરવશાન્ ।
 શિરઃપદ્મશ્રેણીરચિતચરણાંભોરુહબલે, સ્થિરાચાસ્ત્વદ્ભક્તેષ્વિપુરહર વિસ્ફુર્જિતમિદમ્ ॥૧૧॥
 અમુખ્ય ત્વત્સેવાસમધિગતસારં ભુજવનં, બલાત્કૈલાસેડપિ ત્વદધિવસતૌ વિક્રમયતઃ ।
 અલબ્યા પાતાલેડ્યલસચલિતાંશુધ્ધશિરસિ, પ્રતિષ્ઠા ત્વચ્ચાસીદ્ધધ્રુવમુપચિતો મુહ્યતિ ખલઃ ॥૧૨॥
 યદ્ધિં સુત્રાશ્ણો વરદ પરમેચ્ચૈરપિ સતીમધશ્ચક્રે આણુઃ પરિજનવિધેયશ્ચિભુવનઃ ।
 ન તચ્ચિત્રં તસ્મિન્વરિવસિતરિ ત્વચ્ચરણુયેનાંકસ્યાપ્યુજત્યૈ ભવતિ શિરસસ્ત્વચ્ચવનતિઃ ॥૧૩॥
 અકાંડચ્છાંડક્ષયચકિતદેવાસુરકૃપાવિધેયસ્માડ્ડસીઘચ્ચિનયન વિષં સંહતવતઃ ।
 સ ક્લમાપઃ કઠે તવ ન કુરુતે નં શ્રિમમહો, વિકારોડપિ શ્લાઘ્યો ભુવનભયભંગવ્યસનિનઃ ॥૧૪॥
 અસિદ્ધાર્યાં નૈવ ક્વચિદપિ સદેવાસુરનરે, નિવતંતે નિત્યં જગતિ જયિતો યસ્ય વિશિખાઃ ।
 સ પરમન્વીશ ત્વામિતરસુરસાધારણુમભૂત, સ્મરઃસ્મર્તૃવ્યાત્મા નહિ વશિષ્ઠ પથ્યઃ પરિભવઃ ॥૧૫॥
 મહી પાદાધાતાદવજતિ સહસા સંશમપદમ્, પદં વિષ્ણોર્ભામ્યદ્ધ્રુવપરિધરુચ્છુગ્રહગણુમ્ ।
 મુહુર્લૌકૈરશ્ચમ્ ચાત્યનિભૃતજટાતાડિતતટા, જગદ્દક્ષાયૈ ત્વં નટસિ નનુ વામૈવ વિશ્રુતા ॥૧૬॥

વિમહ્યાપી તારાગણુગુણિતકેનોદ્ગમરુચિઃ, પ્રવાહો વારાં યઃ પૃથતલધુદૃષ્ટઃ શિરસિ તે । ...
 જગદ્દ્વીપાકારં જલધિવલયં તેન કૃતમિત્યનેનેવાન્નેયં ધૃતમહિમ દિવ્યં તવ વપુઃ ॥૧૭૧
 રથઃ ક્ષોણી યંતા શતધૃતિરંગેન્દ્રો ધનુરથો, રથાંગે ચંદ્રાકૌં રથચરણપાણિઃ શર ધતિ ।
 દિધક્ષોસ્તે ક્રોડયં ત્રિપુરતૃણમાડંઅરવિધિવિધેયૈઃ ક્રીડન્ત્યો ન ખલુ પરતંત્રાઃ પ્રભુધિયઃ ॥૧૮૧
 હરિસ્તે સાહસં કમલબલિમાધાય પદ્યોયદિકોને તસ્મિન્નિજમુદહરન્નેત્રકમલમ્ ।
 ગતે! ભક્ત્યુદ્રેકઃ પરિણુતિમસૌ ચક્રવપુપા, ત્રયાણાં રક્ષાયૈ ત્રિપુરહર જગતિં જગતામ્ ॥૧૮૨
 કૃતૌ સુપ્તે જાગ્રત્ત્વર્માસિ ફલયોગે કૃતુમતાં, ક્વ કર્મ પ્રધ્વસ્તં ફલતિ પુરુષારાધનમૃતે ।
 અતરત્વાં સંપ્રેક્ષ્ય કૃતુષુ ફલદાનપ્રતિભુવં, શ્રુતૌ શ્રદ્ધાં બદ્ધ્વા દૃઢપરિકરઃ કર્મસુ જનઃ ॥૨૦૧
 ક્રિયાદક્ષો દક્ષઃ કૃતુપતિરધીશરતનુભૃતામૃપીણામાર્તિવિજ્યં શરણુદ સદસ્યાઃ સુરગણાઃ ।
 કૃતુભ્રેપસ્તવત્તઃ કૃતુફલવિધાનવ્યસનિનો, ધ્રુવં કૃતુઃ શ્રદ્ધાવિધુરમલિચારાય હિ મખ્યાઃ ॥૨૧૧
 પ્રજનાથં નાથ પ્રસભમભિક્ષં રવાં દુહિતરં, ગતં રોહિદ્ભૂતાં રિરમથિપુ મૃધ્યસ્ય વપુપા ।
 ધનુષ્પાણેર્યાતં દિવમપિ સપત્રાકૃતમમું, ત્રસંતં તેડધાપિ લજતિ ન મૃગવ્યાધરભસઃ ॥૨૨૧
 રવલાવણ્યાશંસા ધૃતધનુપગ્ધાય તૃણવત્, પુરઃ પ્લુપ્તં દૃષ્ટ્વા પુરમથન પુષ્પાયુધમપિ ।
 યદિ સ્ત્રીણું દેવી યમનિરત દેહાધધટનાદૈતિ ત્વામદ્ધા યત વરદ મુગ્ધા યુવતયઃ ॥૨૩૧
 રમં શાનેપ્વાક્રીડા રમરહર પિશાચાઃ સહસ્રસંખ્યાભિરભયેપા રમણિ પુષ્કરોદી પરિકરઃ ।
 અમંગલ્યં શીલં તવ ભવતુ નામૈવમખિલં, તથાપિ રમતૃણાં વરદ પરમં મંગલમસિ ॥૨૪૧

मनः प्रत्यक्षयित्ते सविधमवधायात्तमरुतः, प्रहृष्यद्रोमाणुः प्रमदसलिलोत्संगितदशः ।
 मद्यलोठ्याह्लादं हृदयं निमज्जामृतमये, दधत्यंतस्तत्त्वं किमपि यमिनस्तत्किञ्च लवान् ॥२५॥
 त्वमर्कस्त्वं सोमस्त्वमसि पवनस्त्वं हुतवहस्त्वमापस्त्वं व्योम त्वमुधरत्निरात्मा त्वमिति य ।
 परिच्छिन्नामेवं त्वमि परिणुता भिन्नति गिरं, न विद्वस्ततत्त्वं वयमिह तु यत्त्वं न लवसि ॥२६॥
 त्रयीं तिष्ठो वृत्तीन्निबुवनमथो त्रीनपि सुरानकाराद्यैर्वृत्तिभिरबिदधत्तीर्णुविकृतिः ।
 तुरीयं ते धाम ध्वनिभिरवतुंधानमल्लुलिः, समस्तं व्यस्तं त्वां शरणं गृण्णात्योमिति पदम् ॥२७॥
 लवः शर्वो रुद्रः पशुपतिरथोऽग्रः सडमहांस्तथा भीमेशानाविति यद्विधानाष्टकमिदम् ।
 अमुग्मिन्प्रत्येकं प्रवियरति देव श्रुतिरपि, प्रियायास्मै धाम्ने प्रलिङ्घितनमस्योऽस्मि लवते ॥२८॥
 नमो नेदिषाय प्रियद्वय दविष्णाय नमो, नमः क्षोदिषाय स्मरहर मदिषाय नमः ।
 नमो वशिष्णाय त्रिनयन यविषाय नमो, नमः सर्वस्मै ते तदिदमिति शर्वाय नमः ॥२९॥
 अहलरन्से विश्वोत्पत्तौ लवाय नमो नमः, प्रणक्षतमसे तत्संहारे हराय नमो नमः ।
 जनसुष्मकृते सत्त्वोद्विक्तौ मृडाय नमो नमः, प्रमहसि पदे निस्त्रैगुण्ये शिवाय नमो नमः ॥३०॥
 कृशपरिणुति येतः क्लेशवस्थं क्व येदं, क्व य तत्र गुणुसीमोत्सङ्घिनी शश्वद्विद्धिः ।
 धृति यक्तिममदीकृत्य मां लक्षितराधादरद यरण्योस्ते वाक्यपुष्पोपहारम् ॥३१॥
 असितगिरिसमं स्यादङ्गणक्षं सिंधुपात्रे, सुस्तरुवरशाभा लेपनी पत्रमुर्वी ।
 बिभ्रति यदि गृहीत्वा शारदा सर्वकालं, तदपि तव गुणानामीश पारं न याति ॥३२॥

१४२॥

असुरसुरमुनीन्द्रैरयितस्येन्दुभौलेत्रयितगुणमहिम्नो निगुणस्येश्वरस्य ।
 सकलगुणवरिष्ठः पुष्पदन्ताभिधानो, रुचिरमधुवृत्तैः स्तोत्रमेतच्चकार ॥३३॥
 अहंरहंनवधं धूर्जटेः स्तोत्रमेतत्, पठति परमब्रह्म शुद्धचित्तः पुमान्यः ।
 स भवति शिवलोके रुद्रतुल्यस्तथात्र, प्रच्युतस्तरुधनायुः पुत्रवान् कृतिर्भास्व ॥३४॥
 भक्षेशान्नापरो देवो महिम्नो ना परा स्तुतिः । अधोरात्रापरो भन्त्रो नास्ति तत्त्वं सुरैः परम् ॥३५॥
 दीक्षा दानं तपस्तीर्थं ज्ञानं यागादिकाः क्रियाः । महिम्नस्तव पाठस्य कदां नाहन्ति षोडशीम् ॥३६॥
 कुसुमदशननाभा सर्वगंधर्वराजः, शशिधरवरभौलेदेवदेवस्य दासः ।
 स गुरुनिजमहिम्नो ब्रष्ट एवास्य रोषात्, स्तवनमिदमक्षरपीडं दिव्यदिव्यं महिम्नः ॥३७॥
 सुरवरमुनिपूज्यं स्वर्गभोक्षकहेतुं, पठति यदि भद्रं भद्रं प्राञ्जलिर्नान्ययेताः ।
 प्रणति शिवसमीपं किन्नरैः स्तूयमानः, स्तवनमिदमभोधं पुष्पदन्तप्रणीतम् ॥३८॥
 श्रीपुष्पदन्तमुष्पकंजनिर्गतेन, स्तोत्रेण छिद्विषहरेण हरप्रियेण ।
 कंठस्थितेन पठितेन सभाहितेन, सुप्रीणितो भवति भूतपतिर्भक्षेशः ॥३९॥
 भूयेषा वाङ्मयी पूज्य श्रीमच्छंकरपादयोः । अपि ता तेन मे देवः प्रीयतां च सदाशिवः ॥४०॥

॥१४२

॥ पठति श्रीपुष्पदन्तविरचितं शिवमहिम्नः स्तोत्रं संपूर्णम् ॥

CC-0. Prof. Satya Vrat Shastri Collection, New Delhi. Digitized by S3 Foundation USA

॥ श्रीशिवपंचाक्षरस्तोत्रम् ॥

१४३॥

नागेन्द्रहाराय त्रिलोचनाय, लसमांगरागाय भृशेश्वराय ।
 नित्याय शुद्धाय निरञ्जनाय, तस्मै नकाराय नमः शिवाय ॥ १ ॥
 भण्डाकिनीसखिद्वयद्वन्द्वार्चिताय, नन्दीश्वरप्रभयनाथभृशेश्वराय ।
 भण्डारपुष्पपद्मपुष्पसुपूजिताय, तस्मै मकाराय नमः शिवाय ॥ २ ॥
 शिवाय गौरीवदनाञ्जलवृन्दसूत्राय दक्षाध्वरनाशकाय ।
 श्रीनीलकण्ठाय वृषध्वज्याय, तस्मै शिकाराय नमः शिवाय ॥ ३ ॥
 वसिष्ठकुम्भोद्भवगौतमार्चमुनीन्द्रदेवार्चितशेखराय ।
 चन्द्राक्षवैश्वानरलोकनाथ, तस्मै वकाराय नमः शिवाय ॥ ४ ॥
 यक्षस्वरूपाय जटाधराय, पिनाकहस्ताय सनातनाय ।
 द्विध्याय देवाय दिगम्बराय, तस्मै यकाराय नमः शिवाय ॥ ५ ॥
 पंचाक्षरभिदं पुण्यं यः पठेच्छिवसन्निधौ । शिवलोकमवाप्नोति शिवेन सह मोक्षते ॥ ६ ॥

ॐ

मृत्युञ्जय महादेव त्राहि मां शरणागतम् । नन्ममृत्युञ्जराव्याधिसंसारलयनाशन ! ॥१॥
 मृत्युञ्जय महादेव त्राहि मां शरणागतम् । नन्ममृत्युञ्जराव्याधिपीडितं कर्मजन्धनैः ॥२॥

॥१४६॥

॥ शिवापराधक्षमापनस्तोत्रम् ॥

२४४॥

आदौ कर्मप्रसंगात्कलयति क्लृप्तं मातृकुक्षौ स्थितं मां, विप्रमृतामेध्वमध्ये क्वथयति
नितरां जहरो जलवेदाः । यद्यद्वै तत्र दुःखं व्यथयति नितरां शक्नोते केन वक्तुं, क्षांतव्ये।
भेऽपराधः शिव शिव शिव भोः श्रीमहादेव शंभो ॥ १ ॥ आस्ये दुःखातिरेकान्मललुलितवपुः
स्तन्यपाने पिपासा, नो शक्यं चेन्द्रियेभ्यो लवगुणु जनिता जन्तवो मां तुदन्ति । नानारोगादि-
दुःखाद्गहनपरवशः शंकरं न स्मरामि, क्षांतव्ये। भेऽपराधः शिव शिव शिव भोः
श्रीमहादेव शंभो ॥ २ ॥ प्रौढोऽहं यौवनस्थो विषयविषयैः पंचलिभर्मभंसन्धौ, दृष्टो नष्टो
विवेकः सुतधनयुवतिस्वादुसौज्येनिषण्णः । शैवीयिताविहीनं भम हृदयमहो मानगर्वाधिष्ठं,
क्षांतव्ये। भेऽपराधः शिव शिव शिव भोः श्रीमहादेव शंभो ॥ ३ ॥ वार्धक्ये चेन्द्रियाणां
विफलगतिमतिश्चाधिदैवादितापैः, पापे रागैर्वियोगैस्त्वनवसितवपुः पौढिहीनं य दानम् ।
मिथ्यामोहालिखापैर्भ्रमति भम मनो धूर्जटेध्यानशून्यं, क्षांतव्ये। भेऽपराधः शिव शिव शिव
भोः श्रीमहादेव शंभो ॥ ४ ॥ नो शक्यं स्मार्तं कर्म प्रतिपद्यन्नप्रत्यवायाकुलाभ्यं, श्रौते
वार्ता कथं मे द्विजकुलविहिते ब्रह्मभार्गेऽसुरारे । सातोषर्भो विचारैः श्रवणभननयोः किं
निदिध्यासितव्यं, क्षांतव्ये। भेऽपराधः शिव शिव शिव भोः श्रीमहादेव शंभो ॥ ५ ॥
स्नात्वा प्रत्युपकाशे स्नापनविधिविधौ नाहतं गांगतोयं, पूजयन् वा कदाचिद्गणहृतस्नानात्
भंडगिह्वीकृतानि । मानसीता पद्ममाला सरसि विहसिता गंधपुष्पैस्तवधर्मां, क्षांतव्ये। भेऽपराधः
शिव शिव शिव भोः श्रीमहादेव शंभो ॥ ६ ॥ दुःखैर्भध्वान्ययुक्तैर्दधिसितसहितैः स्नापितं

॥२४४

नैवलिंगं, नो लिप्तं यदनाद्यः कनकविरचितैः पूजितं न प्रसूनैः । धूपैः कर्पूरदीपै-
 विविधरसयुतैर्नैव लक्ष्योपहारैः क्षतव्यो मेऽपराधः शिव शिव शिव बोः श्रीमहादेव शंभो ॥७॥
 ध्यात्वा यित्ते शिवाभ्यं प्रयुस्तरधनं नैवदत्तं द्विनेभ्यो, हव्यं ते लक्षसंभ्यैर्दुतवहवदने
 नापितं भीष्मभैः । नो तप्तं गांगतीरे प्रतण्पनिममै रुद्रमध्यैर्न वेदैः, क्षतव्यो मेऽपराधः
 शिव शिव शिव बोः श्रीमहादेव शंभो ॥ ८ ॥ स्थित्वा स्थाने सरोज्ये प्रणवमयगुणकुंडले
 सूक्ष्मभागे, शान्ते स्वान्ते प्रलीने प्रकटितविलवे ज्योतिरूपे पराभ्ये । विंगजे अक्षवाक्ये
 सकलतनुगतं शंकरं न स्मरामि, क्षतव्यो मेऽपराधः शिव शिव शिव बोः श्रीमहादेव शंभो ॥९॥
 नग्नो निःसंगशुद्धस्त्रिगुणविरहितो ध्वस्तमोहान्धकारो, नासाग्रे त्यस्तदृष्टिर्विदितव्यगुणो नैव
 दृष्टः कदाचित् । उन्मन्याऽवस्थया त्वां विगतकलिमलं शंकरं न स्मरामि, क्षतव्यो मेऽपराधः
 शिव शिव शिव बोः श्रीमहादेव शंभो ॥ १० ॥ यद्रोद्धासितशेखरे स्मरहरे गंगाधरे शंकरे,
 सपैर्भूर्पितकंठकुण्डलिवरे नेत्रोत्थवैश्वानरे । दन्तित्वक्षुत्तुसुंदराभ्यरधरे त्रैलोक्यसारे हरे, मोक्षार्थं
 कुतु यित्तवृत्तिमभिलाभन्यैस्तु किं कर्माणि ॥११॥ किं वानेन धनेन वा निजरिभिः प्राप्तेन
 राज्ञ्येन किं, किं वा पुत्रकलत्रभिन्नपशुलिङ्गेन गेहेन किम् । सात्वैतत् क्षणभंगुरं सपदि रे
 त्याज्यं मनो हस्तः स्वात्मार्यं गुरुवाक्यतो लज्ज लज्ज श्रीपार्वतीवल्लभम् ॥ १२ ॥
 आयुर्नश्यति पश्यतां प्रतिदिनं माति क्षयं यौवनं, प्रत्यायान्ति गताः पुनर्न द्विषाः कालो
 नगद्वक्षकः । लक्ष्मीस्तोमतरंगलंगयपद्मा विबुध्यक्षं ज्वितं, तस्मान्मां सरयुगतं सरयुद
 त्वं रक्ष रक्षाऽधुना ॥ १३ ॥

भूति-श्रीमच्छंकराचार्यविरचितं शिवापराधक्षमापनस्तोत्रम् ।

॥ अथ गणपत्यथर्वशीर्षम् ॥

१४६॥

ॐ नमस्ते गणपतये । त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वमसि । त्वमेव केवलं कर्तासि । त्वमेव
 केवलं धर्तासि । त्वमेव केवलं हर्तासि । त्वमेव सर्वं अस्मिन् अह्मासि । त्वं साक्षादात्मासि
 नित्यम् । ऋतं वच्मि । सत्यं वच्मि । अथ त्वं भाम् । अथ वक्तारम् । अथ श्रोतारम् ।
 अथ दातारम् । अथ धातारम् । अथानूयानमथ शिष्यम् । अथ पश्चात्तात् । अथ पुरस्तात् ।
 अथोत्तरात्तात् । अथ दक्षिणात्तात् । अथ योर्ध्वात्तात् । अथ अधरात्तात् । सर्वतो भां पाहि पाहि
 समन्तात् । त्वं वाङ्मयस्त्वं त्र्यम्भयः । त्वमानन्दमयस्त्वं अहमयः । त्वं सच्चिदानन्दं
 द्वितीयोऽसि । त्वं प्रत्यक्षं अह्मासि । त्वं ज्ञानमयो विज्ञानमयोऽसि । सर्वं जगद्विदं त्वत्तो
 जयते । सर्वं जगद्विदं त्वत्तस्तिष्ठति । सर्वं जगद्विदं त्वयि लयमेष्यति । सर्वं जगद्विदं
 त्वयि प्रत्येति । त्वं भूमिरापोऽनलोऽनिलो नलः । त्वं यत्वारि वाक्पदानि । त्वं गुणत्रयातीतः ।
 त्वमवस्थात्रयातीतः । त्वं देहत्रयातीतः । त्वं कालत्रयातीतः । त्वं मूलाधारस्थितोऽसि नित्यम् ।
 त्वं शक्तित्रयात्मकः । त्वां योगिनो ध्यायन्ति नित्यम् । त्वं अह्मा त्वं विष्णुस्त्वं रुद्रस्त्व-
 मिन्द्रस्त्वमग्निस्त्वं सूर्यस्त्वं यन्द्रमास्त्वं अहम्ब्रह्मवः स्वरोम् । गणादीन्पूर्वमुच्यार्थं
 वर्णादींस्तदनन्तरम् । अनुस्वारः परतरः । अर्धेन्दुलसितम् । तारेण रुद्धम् । ऐतत्तव
 भनुस्वरूपम् । गङ्गारः पूर्वरूपम् । अक्षरो मध्यमरूपम् । अनुस्वारश्चान्तरूपम् । अिन्दु-
 रुत्तररूपम् । नादःसन्धानम् संहिता सन्धिः । सैषा गणेशविद्या । गणुक ऋषिः ।
 नित्यह्मायत्री छन्दः । गणपतिर्देवता । ॐ गं गणपतये नमः । ओम्कन्ताय विद्महे वक्तुमुपाय

॥ १४६

धीमहि । तन्नो दन्ती प्रचोदयात् ॥ अकन्दं यतुर्हस्तं पाशमकुशधारिणम् । रदं य
 वरदं हस्तैर्बिभ्राणुं भूपदध्वजम् ॥ रक्तं लम्बोदरं शूर्पकण्ठं रक्तवाससम् । रक्तगन्धानु-
 क्षिप्ताङ्गं रक्तपुष्पैः सुपूजितम् ॥ लङ्कानुक्रमिनं देवं जगत्कारणमुच्यते । आविर्भूतं
 य सृष्ट्यादौ प्रकृतेः पुरुषात्परम् ॥ अत्र ध्यायति यो नित्यं स योगी योगिनां वरः ॥
 नमो प्रातपतये, नमो गणपतये, नमः प्रभयपतये, नमस्तेऽस्तु लम्बोदरायैकदन्ताय विघ्ननाशिने
 शिवसुताय श्रीवरदभूतये नमः ॥ अतद्व्यवशीर्षं योऽधीते स ब्रह्मभूषणं कल्पते । स
 सर्वविघ्नैर्न आध्यते । स सर्वतः सुभमेधते । स पापमहापापात्प्रमुच्यते । सायमधीयानो
 द्विसकृत् पापं नाशयति । प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाशयति । सायम्प्रातः
 प्रयुज्जानोऽपापो भवति । सर्वत्राधीयानोऽपविघ्नो भवति । धर्ममर्थं कामं मोक्षं य
 विन्दति । छन्दमवशीर्षमशिष्याय न देयम् । यो यदि मोहाद्दास्यति । स पापीमान् भवति ।
 सहस्रावर्तनाद्यं यं काममधीते, तं तमनेन साधयेत् । अनेन गणपतिमभिषिञ्चति, स
 वाग्मी भवति । यतुर्ध्यामनश्च जपति, स विद्यावान् भवति । छन्दमवशीर्षवाक्यम् ।
 ब्रह्माद्यावरणं विद्यान् भिजेति कदाचनेति । यो ह्वाङ्कुसैर्जति, स वैश्रवणोपमो भवति ।
 यो लालैर्जति, स यशोवान् भवति, स मेधावान् भवति । यो मोदकसहस्रेण यजति,
 स वाञ्छितफलमवाप्नोति । यः सान्न्त्यसमिद्धिर्जति, स सर्वं लभते, स सर्वं लभते ।
 अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग्ब्राह्मिवा सूर्यवयस्वी भवति । सूर्यग्रहे भटानद्यां, प्रतिभासनिधौ
 वा जप्त्वा सिद्धमन्त्रो भवति । महाविघ्नात्प्रमुच्यते । महाप्रत्यवायात्प्रमुच्यते । स सर्वविद्
 भवति । स सर्वविद् भवति । य एवं वेद । प्रत्युपनिषत् ॥

॥ अथ श्रीसूक्तम् ॥

१४८॥

हरिः ॐ हिरण्यवर्णां हरिणीं सुवर्णरत्नसन्तमम् ।
 यन्द्रां हिरण्यमयीं लक्ष्मीं नतवेदे। भद्रावह ॥ १ ॥ (ध्यानावाहनम्)
 तां भद्रावह नतवेदे। लक्ष्मीमनपगाभिनीम् ।
 भर्यां हिरण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानहम् ॥ २ ॥ (आसनम्)
 अश्वपूर्वां रथमध्यां हस्तिनादप्रयोधिनीम् ।
 श्रियं देवीमुपसृज्य श्रीमद्विष्णुपताम् ॥ ३ ॥ (पाद्यम्)
 क्रांसेस्मितां हिरण्यप्राकाराभार्द्रां नववन्तीं तृप्तां तपयन्तीम् ।
 पद्मे स्थितां पद्मवर्णां तामिहोपसृज्य श्रियम् ॥ ४ ॥ (अर्घ्यम्)
 यन्द्रां प्रभासां यशसा नववन्तीं श्रियं लोके देवगुणामुदाराम् ।
 तां पद्मिनीमीं शरणुमहं प्रपद्येऽलक्ष्मीमे नश्यतां त्वां वृणु ॥ ५ ॥ (आयमनीयम्)
 आदित्यवर्णो तपसोधिजतो वनस्पतिस्तव वृक्षोऽथ गिरिवः ।
 तस्य इक्षानि तपसा नुदन्तु मायान्तरायाश्च आद्याऽलक्ष्मीः ॥ ६ ॥ (स्नानम्)
 उपैतु मां देवसभः कीर्तिश्च भणिना सह ।
 प्रादुर्भूतो मुराष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे ॥ ७ ॥ (वस्त्रम्)
 क्षुत्पिपासाभवां नयेदामलक्ष्मीं नाशयामहम् ।
 अभूतिमसमृद्धिं च सर्वां निष्कृते मे गृहात् ॥ ८ ॥ (यज्ञोपवीतम्)

॥१४८

गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करिषिणीम् ।

ध्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपहृवये श्रियम् ॥ ६२ ॥

(गन्धम्)

भनसः काममाकूतिं वायः सत्यमशीमहि ।

पशूनां रूपमन्नस्य भयि श्रीः श्रयतां यशः ॥ १० ॥

(पुष्पाणि)

कर्मैव प्रणम्यता भयि संलवकर्म ।

श्रियं वासय मे कुले मातरं पद्ममालिनीम् ॥ ११ ॥

(धूपम्)

आपः सन्नन्तुस्निग्धानि चिक्लीत वस मे गृहे ।

नित्यदेवी मातरं श्रियं वासय मे कुले ॥ १२ ॥

(दीपम्)

आर्द्रां पुष्करिणीं पुष्टिं पिङ्गवां पद्ममालिनीम् ।

यद्रां हिरण्यमयीं लक्ष्मीं नतवेदो भड्भावह ॥ १३ ॥

(नैवेद्यम्)

आर्द्रां यः करिणीं यष्टिं सुवर्णां हेममालिनीम् ।

सूर्यां हिरण्यमयीं लक्ष्मीं नतवेदो भड्भावह ॥ १४ ॥

(तांबूलम्)

तां भड्भावह नतवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् ।

भस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योश्चान्निन्देयं पुरुषानहम् ॥ १५ ॥

(प्रदक्षिणा)

यः शुचिः प्रयतो भूत्वा शुद्धयाहान्यमन्वहम् ।

सकृत् पञ्चदशयः य श्रीकामः सततं जपेत् ॥ १६ ॥

पञ्चानने पद्मं लरुं पद्माक्षि पद्मसम्भवे ।
 तन्मे लवंसि पद्माक्षि येन सौम्यं वलाम्यहम् ॥ १७ ॥
 अश्वदायै गोदायै धनदायै महाधने ।
 धनं मे क्षुपतां देवि सर्वकामांश्च देहि मे ॥ १८ ॥
 पञ्चानने पद्मविपद्मपत्रे पद्मप्रिये पद्मद्वयायताक्षि ।
 विश्वप्रिये विश्वमनोनुकूले त्वत्पादपद्मं भयि सन्निधत्स्व ॥ १९ ॥
 पुत्रपौत्रधनं धान्यं हस्त्यश्वादिगवेरथम् ।
 प्रज्जनां लवसि माताऽप्यायुष्मन्तं करोतु मे ॥ २० ॥
 धनमग्निधनं वायुधनं सूर्यो धनं वसुः ।
 धनमिन्द्रो ऋहस्पतिर्वरुणः धनमश्विनौ ॥ २१ ॥
 वैनतेय सोमं पिब्य सोमं पिब्यतु वृत्रहा ।
 सोमं धनस्य सोमिनो मद्यं दंष्टातु सोमिनः ॥ २२ ॥
 न कौघो न य मात्सर्यं न लोभो नाशुभा भतिः ।
 लवन्ति कृतपुण्यानां लज्जानां श्रीसूक्तां जपेत् ॥ २३ ॥
 संरक्षिण्यनिधये सरोजहस्ते धनवतारांश्च धनमाहरोषणे ।
 लगवति हरिवन्धने मनोज्ञे त्रिभुवनभूतिहरि प्रसीद मद्यम् ॥ २४ ॥

विष्णुपत्नी क्षमां देवीं भाववीं भावप्रियाम् ।
 लक्ष्मीं प्रियसर्षीं देवीं नमाम्यभ्युतवद्भलाम् ॥ २५ ॥
 महालक्ष्मी य विद्महे विष्णुपत्नी य धीमहि ।
 तन्नो लक्ष्मीः प्रचोदयात् ॥ २६ ॥
 श्रीवयस्वभायुष्यभारोग्यभाविधान्छोभमानं भवीयते ।
 धान्यं धनं पशुं बहुपुत्रदातृं शतसंवत्सरं दीर्घमायुः ॥ २७ ॥

*

॥ वेदोक्त पुरुषसूक्तम् ॥

(ध्यानावाहनं)—हरिः ॐ सहस्रशीर्षा पुरुषाः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
 सभूमिः सर्वतस्पृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥ १ ॥

(आसनं)—पुरुषोऽमेवेदस्सर्वं व्यद्भूतं व्यभालाव्यम् ।
 उतामृतत्वर्येशानोऽयदन्नेनातिरोहति ॥ २ ॥

(पादं)—अेतावानस्यमहिमातोऽन्त्यायौ शयपूरुषः ।
 पादोऽस्योवशवाभूतानि त्रिपादस्यामृतमिदं ॥ ३ ॥

(अर्धं)—त्रिपादोऽर्धोऽपि पुरुषः पादोऽर्धोऽपि पुरुषः ।
 ततोऽपि पुरुषोऽर्धोऽपि पुरुषः ॥ ४ ॥

- (आयमनीयं) — ततोऽप्यविराडन्यतप्यविराजोऽपि पूरुषः ।
सन्तोऽप्यस्य तपश्चर्याहूभिभयोपुरः ॥ ५ ॥
- (स्नानं) — तस्माद्दद्यात्सर्वं हुतः सम्भृतं मृषा न्यमम् ।
पशून्स्तौ शय्यकेऽवायन्त्यानां पश्यान्त्या शय्यये ॥ ६ ॥
- (वस्त्रं) — तस्माद्दद्यात्सर्वं हुतः शय्यः सामानि जज्ञिरे ।
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्दद्यात्सर्वं तस्मादन्यत ॥ ७ ॥
- (यज्ञोपवीतं) — तस्मादश्शवाऽन्यतयेके यो लयादतः ।
गावोऽन्यतये तस्मात्तस्मान्नताऽन्यतये ॥ ८ ॥
- (गन्धं) — तैथ्यसम्भर्हिषिः प्रौक्षन् पुरुषं नतमग्रतः ।
तेन देवाऽन्यतये तस्माद्दद्यात्सर्वं तस्मादन्यतये ॥ ९ ॥
- (पुष्पाणि) — यत्पुरुषं व्यदधुः कृतिधाऽन्यदपयन् ।
मुष्मन्मृगं स्यात्सीत्किम्माहूतिमूरुपादाऽन्यतये ॥ १० ॥
- (धूपं) — आहोऽस्य मुष्मन्मासीद्दद्याद्दद्यान्त्यः कृतः ।
किरुतदस्य यद्वैशयः पद्दद्यात्सर्वं तस्मादन्यतये ॥ ११ ॥
- (दीपं) — यन्द्रामनसोऽन्यतये श्वोः सूर्योऽन्यतये ।
तस्माद्दद्यात्सर्वं तस्मादन्यतये ॥ १२ ॥

(नेवेव) — नाभ्याऽभ्यासीदन्तरिक्षं शीघ्रं शीघ्रैः समवर्तत ।
 पद्भ्याम्भूमिर्दिशः श्रोत्रात्तथा लोको र'ऽअक्षयम् ॥ १३ ॥

(इक्षुमुभवास) यत्पुरुषेषु हविषा देवा यशमतन्वत ।
 तां पूषदक्षिणाः) वसन्तोऽस्यासीदन्त्यग्नीष्मदध्वमः शरद्विः ॥ १४ ॥

(अदक्षिणा) — सप्तोऽस्यासन्परिधयस्त्रिः सप्तसभिधः कृताः ।
 देवा यद्दशन्तन्वानाऽअभ्यन्तन्पुरुषम्पशुम् ॥ १५ ॥

(पुष्पांजलिः) — यज्ञेन यशमयन्त देवास्तां धर्माणि अथमान्भासन् ।
 तेहनाकम्भहिमानः सयन्त यत्र पूर्वेसाह्व्याः सन्ति देवाः ॥ १६ ॥

ॐ

ॐ अह्वयः सम्भृतः पृथिव्यैरसाभ्यविश्वकर्माणः समवर्तताग्ने ।

तस्य त्वष्ट्राविविद्वद्दह रूपमेतितन्मत्स्यस्य देवत्वमान्नमग्ने ॥ १ ॥

वेदाहमेतम्पुरुषम्भटान्तमादित्यवपुर्णन्तमसः पुरस्तात् ।

तमेव विदित्वातिमृत्युमेति नान्यः पन्थाविद्यते यनाय ॥ २ ॥

अन्नपतिश्चरति गण्धेऽयन्तरन्मथमानो बहुधा विवर्णमते ।

तस्य योनिमपरिपश्यन्ति धीरास्तस्मिन् हतस्त्युपशुवनानि विवर्णवा ॥ ३ ॥

यो देवेभ्यऽऽत्प्रति यो देवानाम्पुरोहितः ॥
पूर्वा यो देवेभ्यो नतो नमोस्त्यायऽऽह्रिये ॥ ४ ॥

रुयम्याह्नन्जनयन्तो देवाऽऽत्रेतदभ्युपवन् ।

यस्तैवम्याह्नोऽव्विधात्तस्मद्देवाऽऽसन्नवशे ॥ ५ ॥

श्रीश्च्यतेक्ष्मभीश्च्य पक्ष्म्यावहोरात्रेपाश्चर्वेनक्षत्राणिरूप-
मग्निनौव्यात्तम् । षण्णुनिपाणामुभयपाणुसर्वलोक्षमभपाणु ॥ ६ ॥

✽

॥ मंत्रपुण्यांजलिः ॥

ॐ यज्ञेन यज्ञमयन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्मासन् ।

तेहनाडं महिमानः सयन्त यत्र पूर्वं साध्याः सन्ति देवाः ॥

ॐ रान्धिरान्धय प्रसन्नसाहिने । नमोवयं वैश्रवणाय कुर्महे ।

समे कामान् कामकाभाय मह्यम् । कामेश्वरो वैश्रवणो ददातु ।

कुमेराय वैश्रवणाय, महाराज्य नमः । ॐ स्वस्ति,

साभ्रान्यं लौन्यं, स्वाराज्यं वैराज्यं, पारमेष्ठ्यं राज्ञ्यं,

महाराज्यमाधिपत्यम्, समन्तपर्यायी स्यात्, सार्वभौमः

सार्वभुपः, आन्तादापराधात् । पृथिव्यै समुद्रपर्यन्ताया ओकराडिति ।

तदधेयः श्लोकाऽलिगीतः ।

भरुतः परिवेशारः । भरुतस्यावसन्गृहे ।

आविक्षितस्य कामग्रेः । विश्वेदेवाः सलासह धृति ।

ॐ विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतो मुषो विश्वतो आहुरुतविश्वतस्पात् ।

सम्प्राहुष्यां धमति सम्पतत्रैर्वावाभूमी जनयन्देव ओष्ठः ॥

ॐ

गणपतिमंत्राः ॥ अगणननपञ्चाङ्गं गणननमहर्निशम् । अनेकं तं लक्षताना-
मेकदन्तमुपास्महे ॥ १ ॥ लीलागललुलल्लोलकालव्यालविलासिने । गणेशाय नमो नील-
कमलामलकान्तये ॥ २ ॥ नमस्तस्मै गणेशाय ब्रह्मविद्याप्रदायिने । यस्याग्रस्तायते नाम
विघ्नसागरशोषणे ॥ ३ ॥ गणननं भूतगण्यदिसेवितं, कपित्थजम्भूकलसारलक्षिणम् ।
उभासुतं विघ्नविनाशकारिणं, नमामि विघ्नेश्वरमेकदन्तिनम् ॥ ४ ॥ गणननं आरुविशालनेत्रं
भौजिधरं भूषकवाहनं च । यत्पुण्यं यंयलकल्युयुग्मं गण्यधिपं शंखसुतं नमामि ॥ ५ ॥
देवं नमामि गिरिगतमनमेकदन्तं सिन्दूरययितवपुः सुविशालशूढम् । नागेन्द्रमडिततपुं
युतसिद्धिद्विद्धिं सेव्यं सुरासुरगणैः सकलार्थसिद्धये ॥ ६ ॥ सकलवाञ्छितसिद्धिहरं परं विविध-
विघ्नविदारणहारणम् । निम्बिलनिर्जरवृन्दनिषेवितं गणभुजं सुप्रदं सततं स्मरेत् ॥ ७ ॥
श्वेताङ्गं श्वेतवस्त्रं पृ. ११ ॥ ८ ॥ विघ्नेश्वरम् वरदायकं पृ. १४ ॥ ९ ॥ लक्ष्मणार्ति-

॥१५५

१५६॥

नाशनपराय० पृ. १५ ॥ १० ॥ त्वां विघ्नशत्रुदलनेति० पृ. १४ ॥ ११ ॥ सिन्दूरालं
त्रिनेत्रं पृथुतरणकरं रक्तवस्त्रावृतं तं, पाशं त्रैवाङ्कुशं वै रदनमलमङ्कं पाणिनिः संदधानम् ।
सिद्ध्या युद्ध्या य युक्तं गणवदनमङ्कं चिंतये ह्येकदन्तं, नानाभूषाभिरामं निगुणनसुभदं
नालशेषं गणेशम् ॥ १२ ॥ गणपतिपरिवारं चारुकेयूरहारं, गिरिधरवरसारं योगिनीयक-
चारम् । लवलयपरिहारं ह्रुःभद्रारिघहारं, गणपतिमलिवन्दे वक्तुं डावतारम् ॥ १३ ॥
त्रिपुरविनयकाक्षे शङ्करेणुय धात्रा निगुणतपरिसिद्धये देवघृन्दैः स्तुतो यः । त्रिभुवननयकाक्षे
कामदेवेन नूनं हरतु सकलविघ्नं विघ्नराजः स देवः ॥ १४ ॥ शान्तं सिंहासनस्थं सुस्वर-
नमितं नागयज्ञोपवीतं, कङ्कहारं सत्स्वरूपं दशलुण्णवरदं लङ्कतवाग्छात्रपूरम् । सिद्ध्या युद्ध्या
समेतं त्रिभुवननयकं ह्येकदन्तं त्रिनेत्रं, सिद्ध्यष्टाभिः समेतं गणपतिममलं श्रीसमेतं
ववन्दे ॥ १५ ॥ नमस्ते ब्रह्मरूपाय विष्णुरूपाय ते नमः । नमस्ते रुद्ररूपाय करिरूपाय
ते नमः ॥ १६ ॥ विम्बरूपस्वरूपाय नमस्ते ब्रह्मचारिणे, लङ्कतप्रियाय देवाय नमस्तुभ्यं
विनायक ! ॥ १७ ॥

मातृकाभन्त्रः ॥ हरतैः पद्मं रथाङ्गं गुणुमय हरिणुं पुस्तकं वलुभावां, टङ्कं
शूलं कपोलं हरभृतलसद्वेभकुलं वहन्तीम् । मुक्ताविद्युत्पयोधैः स्फटिकनवणपाणधुरैः
पञ्चवक्त्रैस्त्र्यक्षैर्वक्षोन्नम्रां सकलशशिनिभां मातृकां तां नमामि ॥ १ ॥

वास्तोष्पतिभन्त्रः ॥ नमस्ते वास्तोष्पतिभन्त्रः सदा । मह्युहे धन-

॥१५६

१५७॥

धान्यादिसृद्धिं कुरु सर्वदा ॥ १ ॥ संत्राभेऽधकस्त्रयोश्च पतितः स्वेदो भक्षेयात् क्षितौ,
तस्माद् भूतमभूय्य बीतिजननं द्वावापृथिव्योर्भक्षत् । तद्देवैः सहसा निगृह्य निहितं
भूमावधोवक्षत्रं, देवानां वयनाय्य वास्तुपुरुषस्तेनैव पूज्यो भूधैः ॥ २ ॥ प्रकुक्षपङ्केरुह
लोयनाय विरिच्यपुत्राय महाभक्षाम् । पुरादिसान्निध्यकराय विश्वंभराय वास्तोष्पतये नमोऽस्तु ॥ ३ ॥
ध्रुवमन्त्रः ॥ शक्राद्वैः परिपूजितोऽसि वास्तोष्पतिप्राणस्रजे । भदीमाम् । पूजं
गृहीत्वा अलिना समेतां ध्रुवो भव त्वं ध्रुव ते नमोऽस्तु ॥ १ ॥

क्षेत्रपालमन्त्राः ॥ यं यं यं यक्षरूपं दशदिशिवदनं भूमिकंपाभमानं, सं सं संहार-
भूर्तिं शिरसि धृतजटाशेखरं चंद्रभिंभम् । दं दं दं दीर्घकामं विकृतनभमुभं योर्ध्व-
रेभाकराक्षं, पं पं पं पापनाशं प्रणुमत संततं बैरवं क्षेत्रपालम् ॥ १ ॥ कौक्षीरे
त्रिचक्रे हिमगिरिविवरे शस्त्रजलाधकारे, सौराष्ट्रे सिन्धुदेशे भगधपुरवरे कौसले वा कलिगे ।
कण्ठे कौकले वा लूगुसुतनगरे कान्यकुब्जस्थिते वा सर्वस्मात् सर्वदा वा क्षपभृतिभयतः
पातु वः क्षेत्रपालम् ॥ २ ॥

विष्णुमन्त्राः ॥ कस्तूरी तिथिं ललाटपटले वक्षस्थले कौस्तुभं नासाग्रे वरभौक्तिकं
करतले वेष्टुं करे कंकणम् । सर्वांगे हरिचंदनं सुललितं कंठे च मुक्तावलिगोपनी-
परिवेष्टितो विन्यते गोपालचूडामणिः ॥ १ ॥ वेदानुद्धरते जगन्निवहते भूगोलमुद्दिभ्रते,
दैत्यान्दास्यते अक्षिं छन्नयते क्षत्रक्षयं कुर्वते । पौषस्त्यं जयते हलं कलयते कारुण्यमातन्वते,

॥१५७

३५८॥

भवेच्छान् मूर्छयते दशाकृतिकृते कृष्णाय तुभ्यं नमः ॥ २ ॥ सत्यव्रतं सत्यपरं त्रिसत्त्वं
सत्यस्य योनिं निहितं य सत्ये । सत्यस्य सत्यमृतसत्यनेत्रं सत्यात्मकं त्वां शरणं
प्रपद्ये ॥ ३ ॥ अर्द्धापीडं नटवरवपुः कर्णयोः कर्णिकारं भिन्नह्वासः कनककपिशं वैजयंतीं
य माताम् । रन्ध्रान्वेष्टोरधरमुधया पूरयन् गोपवृन्दैर्वृन्दारण्यं स्वपदरमण्यं प्राविशद्
गीतकीर्तिः ॥ ४ ॥ वंशीवल्लिपितकरान्नवनीरहालात् पीताम्भरादरुण्यभिर्भद्राधरोष्ठात् ।
पुष्पेन्दुसुन्दरमुष्मादरविन्दनेत्रात् कृष्णात् परं किमपि तत्त्वमहं न जने ॥ ५ ॥ ह्रस्वशंभयकं
सकिरीटकुण्डलं ॥ ६ ॥ लक्ष्मीकलत्रं शतपत्रनेत्रं ॥ ७ ॥ शान्ताकारं सुजगशयनं
पद्मनाभं सुरेशं, विश्वाधारं गगनसदृशं मेघवर्णं शुभांगम् । लक्ष्मीकान्तं कमलनयनं
योगिलिध्यानगम्यं वन्दे विष्णुं लवलयहरं सर्वलोकेकनाथम् ॥ ८ ॥

शिवभन्त्राः ॥ ध्यायेन्नित्यं भूदशं रजतगिरिनिभं आरुच्यद्रावतंसं, रत्नाकल्पो-
न्नवलांगं परशुमृगवराभीतिहस्तं प्रसन्नम् । पद्मासीनं समन्तात् स्तुतभमरगणैर्व्याघ्र-
कृतिं वसानं, विश्वाद्यं विश्ववद्यं निम्बिललमहरं पञ्चवक्त्रं त्रिनेत्रम् ॥ १ ॥ शान्तं
पद्मासनस्थं शशिधरमुद्भूतं पञ्चवक्त्रं त्रिनेत्रं, शूलं वज्रं य भङ्गं परशुमपि वरं दक्षिणांगे
वहन्तम् । नागं पाशं य धंटां डमरुकसहितं आकुशं वामलागे, नानालंकारदीप्तं स्फटिकमणि-
निभं पार्वतीशं नमामि ॥ २ ॥ कंठे यस्य विराजते हि गरलं शीघ्रं य भद्राकिनी वामांगे
गिरिगननं कटिलटे शार्ङ्गद्वयसौधम् । आभा यस्य तनोति विश्वमभिलं वरसै नमः शंखवे
जं भूवज्रमखिन्दुवज्रमखिलवज्रमखिलवज्रवत् ॥ ३ ॥ वन्दे देवमुभापतिं सुशूरुं वन्दे जग-

॥ १५८

त्कारणं, वदे पन्नगभूषणं मृगधरं वदे पशूनां पतिम् । वदे सूर्यशशाङ्कवह्निनयनं वदे मुकुन्द-
 प्रियं वदे लङ्कतज्जनाश्रयं य वरहं वदे शिवं शंकरम् ॥ ४ ॥ गङ्गातरंगरभीषण्यजटाकलापं
 गौरीनिरंतरविभूषितवामलागम् । नारायणप्रियमनंगमदापहारं वाराणसीपुरपतिं लज्ज विम्व-
 नाथम् ॥ ५ ॥ प्रभुं प्राणनाथं विभुं विश्वनाथं जगन्नाथनाथं सदानंदलाजम् । लवङ्ग-
 लव्यभूतेश्वरं भूतनाथं शिवं शंकरं शंभुमीशानमीडे ॥ ६ ॥ गले रुढमालं तनौ सर्पजलं
 महाकालकालं गणेशाधिपालम् । जराभूटगंगोत्तरगैर्विशालं शिवं शंकरं शंभुमीशानमीडे ॥ ७ ॥
 हे यंद्रयूढ भदनांतक शूलपाण्ये स्थाण्ये गिरिश गिरिजेश भद्रे शंभो ! । भूतेश जीति-
 लयसूदन मामनाथं संसारदुःखगहनाज्जगदीश ! रक्ष ॥ ८ ॥ हे पार्वतीहृदयवत्सल
 यंद्रभौक्षे भूताधिप प्रमथनाथ गिरीशयाप ! । हे वामदेव लव रुद्र पिनाकपाण्ये संसार-
 दुःखगहनाज्जगदीश ! रक्ष ॥ ९ ॥ यंद्रशेखर यंद्रशेखर यंद्रशेखर पाद्विभाम् । यंद्रशेखर
 यंद्रशेखर यंद्रशेखर रक्ष माम् ॥ स्तनसानुशरासनं रजताद्रिशृंगनिकेतनं सिंजिनीकृतपन्नगे-
 श्वरमयुताननसायकम् । क्षिप्रदग्धपुरत्रयं त्रिद्विषाक्षयैरलिवदितं यंद्रशेखरमाश्रये भम किं
 करिष्यति वै यमः ॥ १० ॥ कुंडलीकृतकुंडलेश्वरकुंडलं वृषवाहनं नारदादिमुनीश्वरस्तुतवैलवं
 भुवनेश्वरम् । अधकांतकमाश्रिताभरपादपं शमनांतकं यंद्रशेखरमाश्रये भम किं करिष्यति
 वै यमः ॥ ११ ॥

अम्बिकाभन्त्राः ॥ या अम्बा मधुकैलप्रमथिनी या माह्विषोन्मथिनी या धूम्रक्षण्य-
 यंभुं उद्विनी या रक्तभीमजिनी । शक्तिः शुंभनिशुंभद्वैत्यद्विनी या सिद्धक्षत्रीः परा सा

ચંડી નવકોટિમૂર્તિસહિતા માં પાતુ વિશ્વેશ્વરી ॥ ૧ ॥ અંબા શાંભવી ચંદ્રભૌલિરમણી
 વર્ણા ઉમા પાર્વતી, કાલી હેમવતી શિવા ત્રિનયની કાત્યાયની લૈરવી । સાવિત્રી નવયૌવના
 શુભકરી સામ્રાજ્યલક્ષ્મીપ્રદા, ચિદ્રૂપી પરદેવતા ભગવતી શ્રીરાજરાજેશ્વરી ॥ ૨ ॥ અંબા
 મોહિની દેવતા ત્રિભુવના આનંદસંહામિની, વીણાપદ્મવપાણિવેણુમુરલીગાનપ્રિયા લોહિની ।
 શર્વાણી ઉકુરાજગિયવદના ધૂમ્રાખ્યસંહારિણી, ચિદ્રૂપી પરદેવતા ભગવતી શ્રીરાજરાજેશ્વરી ॥ ૩ ॥
 અયિ ગિરિનંદિની નંદિતમેદિની વિશ્વવિનોદિની નંદનુતે, ગિરિવરવિન્ધ્યશિરોધિનીવાસિની
 વિષ્ણુવિલાસિની વિષ્ણુનુતે । ભગવતિ હે શિતિકંઠકુટુમ્બિની ભૂરિકુટુંબિની ભૂરિકૃતે, જ્ય
 જ્ય હે મહિષાસુરમર્દિની રમ્યકપર્દિની શૈલસુતે ॥ ૪ ॥

તદ્દન મકેત શિક્ષણુ

જ્યોતિર્ભૂષણ અને જ્યોતિર્વિભૂષણના

જ્યોતિષ વર્ગો (ગુજરાતી માધ્યમથી)

(સરકાર માન્ય)

એસ. એસ. સી. પાસ / સમકક્ષ પરીક્ષા પસાર કરેલ વિદ્યાર્થીઓ / વેપારીઓ

નોંધરિયાત માટે ખાસ અભ્યાસની અમૂલ્ય તક :

વધુ વિગત માટે મળો યા લખો :

શ્રી સૂર્યપુર સંસ્કૃત પાઠશાળા,

આમલીરાન, સુરત—૨.